

28 juni 2012

Positionering van het kleine kantoor

ZÓ SPRING JE ERUIT

Aanbieding
ontslag-
vergoeding

2 voor de
prijs
van 1

Hoekstra: 'Maak een slag naar professioneel toezicht' »
Advocaten over echtscheidingen in crisistijd »
WD-Kamerlid: 'Kwaliteitsverbetering van
de advocatuur is noodzakelijk'

Sdu UITGEVERS

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

De weg van stem naar tekstdocument was nog nooit zo kort

Philips SpeechExec – Spraakherkenning gekoppeld aan workflow

Met de SpeechExec speech recognition workflow extension kan spraakherkenningssoftware volledig worden geïntegreerd in een kantoorworkflow. Deze ondersteunt essentiële functies, zoals het automatisch in de rij plaatsen van dictaten van verschillende auteurs voor verschillende assistenten, ondersteuning van spraakherkenning in formulieren en sjablonen en de selectieve routing van dicteerbestanden naar spraakherkenningssoftware. www.philips.com/dictation

#1

Van de nummer 1
in professioneel dicteren

PHILIPS

14

Het rode appeltje

Hoe onderscheid je je als klein of middelgroot kantoor op de markt als de cliënt niet meer vanzelfsprekend de eerste stap zet? 'Ook in de advocatuur maken mensen het verschil.'

20

Algemeen Raadslid vertrekt

Hermine Voûte neemt na ruim vier jaar afscheid als AR-lid. 'De uitdaging voor de Orde is de gemeenschappelijke deler duidelijk te blijven maken.'

25

Scheiden in crisistijd

Een relatiecrisis en een onverkoopbaar huis? Hoe druk hebben scheidingsadvocaten het in tijden van economische crisis?

Actualiteiten

- 3 Van de deken: Hoekstra spreekt!
- 4 Intussen op het Binnenhof
- 5 Column Harry Veenendaal
- 7 Pestman in Cambodja
- 9 Toezicht op de advocatuur arbitrair
- 11 'Specialisatie is onze kracht'

- 12 Orde: iedereen welkom op de Haagse Kazernestraat
- 13 'Nationale veiligheid belangrijker dan mensenrechten'

Analyse

- 22 M&A advocaten opgelet!

Opinie

- 29 WVD-voorstel voor kwaliteitsverbetering van de advocatuur

Kantoorartikelen

- 32 Graag goed articuleren

Even opfrissen

- 34 Hoe zit het ook al weer met de leegstandswet?

Recensie

- 37 Meesterschrijvers: dilemma's en dwalingen

Kroniek

- 38 Burgerlijk procesrecht II

Transfers

- 51 Wie, wat, waar

Uitspraken

- 55 Van de tuchtrechter

Colofon

92e jaargang
Verschijnt elke drie weken.

Het *Advocatenblad* is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Sdu Uitgevers. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve Van de deken, Berichten van de Orde en Tuchtrect

Redactie

mr. K.A. Boshouwers
mr. A. Groenewoud
mr. J.T.C. Leliveld
mr. M.R. Maathuis
mr. R. Malewicz
mr. C.C. Oberman
mr. M.A.R.C. Padberg
mr. L.H. Rammeloo
mr. drs. Th.C. van Schagen

Site en mail

www.advocatenblad.nl,
redactie@advocatenorde.nl

Redactionele bijdragen

Mailen naar:
redactie@advocatenorde.nl.
Informatie: 070-335 35 95
Het schrijven van redactionele bijdragen, levert per 500 woorden 1 opleidingspunt op. De redactie behoudt zich het recht voor bijdragen in te korten.

Sdu Uitgevers

Gert Jan Schinkel (uitgever)
Sandra Kroon (Directeur Legal, Tax & Regulatory)

Beeldredactie

Charlotte Helmer

Journalistieke redactie

Sabine Droogleevoer Fortuyn,
Hedy Jak en Mark Maathuis

Aan dit nummer werkten mee

Lex van Almelo, Maarten Bakker, Olga van Ditzhuijzen, Michel Knapen, Tatiana Scheltema, Trudeke Sillevius Smitt, Henriette van Wermeskerken

Vormgeving

Dimdim, Den Haag

Correctie

Sandra Braakmann
Carlijn Urlings

Citeerwijze

Adv.bl. 2012-1, p.

Druk

Senefelder Misset,
Doetinchem

Advertenties

www.bereikdejurist.nl
Advertentie.juridisch@sdu.nl
Brigitte de Jong & Angela Bruins, Media Adviseurs, tel. 070-3780562.
Inzendtermijn:
afl. 10/11: 3 augustus 2012
afl. 12: 24 augustus 2012

Abonnementen

Adreswijzigingen van advocaten:
adres@advocatenorde.nl

Niet-leden betalen

215 euro per jaarabonnement (excl. btw en incl. verzend- en administratiekosten). Studenten betalen 107,50 euro. Een jaarband kost 39,95 euro (excl. btw en verzendkosten). Losse nummers: 30 euro (excl. btw en verzendkosten). Adreswijzigingen: Sdu Uitgevers klantenservice, telefoon 070-378 98 80, Postbus 20014, 2500 EA Den Haag, www.sdu.nl/service.

Omslagfoto:
Jiri Büller

HO
PRINT

Nederlandse
uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

ISSN 0165-1331

Van de redactie

Reflectie in de zon

In een tijd dat zelfs het aanvragen van een pasje voor de videotheek gepaard gaat met het invullen van verschillende formulieren en het afgeven van een vingerafdruk is kan men rustig zeggen dat de wereld verjuridiseert. Maar een blik op de agenda van de gemiddelde advocaat leert dat we u dat waarschijnlijk niet hoeven te vertellen.

Is deze ontwikkeling echter ook aanleiding tot verandering? Ja, zo luiden de eerste conclusies van interim rapporteur Rein Jan Hoekstra; ja, zegt ook deken Jan Loorbach; en ja, zegt ook VVD Tweede Kamerlid en advocaat Ard van der Steur. Eensgezind pleiten zij in dit nummer voor het verhogen van de kwaliteit, proactief toezicht en vergaande harmonisatie van plaatselijke regels. Maar dat die eendracht over de eindbestemming zich lastig vertaalt in consensus over de route, dat blijkt wel uit reacties die over en weer op elkaars voorstellen worden gegeven.

Terwijl men zich op de Neuhuyskade en het Binnenhof over de toekomst van de advocatuur buigt, worstelt de beroepsgroep ondertussen met de waan van de dag. Want hoe houd je bijvoorbeeld als echtscheidingsadvocaat, in deze onzekere tijd die echtgenoten het verlaten van het zinkende huwelijksbootje soms onmogelijk maakt, staande? En hoe zet je je als klein kantoor in de markt?

Vragen voor op het strand, bij het zwembad of op welke verre bestemming dan ook, want de volle agenda ten spijt, de vakantie lonkt. Wij zien u graag half augustus na de zomerstop terug en namens de redactie een zonnige tijd toegewenst.

Kamervragen over omstreden uitlevering hacker

Foto: Jaco Kramer / HH

Kamerlid Harry Van Bommel van de SP wil exact weten welke medewerking Nederland heeft verleend aan het Amerikaanse justitieel onderzoek tegen hacker David S. uit Spijkenisse. S. zou betrokken zijn bij online creditcardfraude in de VS. Hij werd in Roemenië opgepakt en door dit land uitgeleverd aan de Verenigde Staten. Zijn advocaat Bart Stapert vermoedt dat S. naar het land werd gelokt. Volgens de raadsman, die zelf in de Verenigde Staten heeft gewerkt, proberen Amerikaanse opsporingsdiensten wel vaker buitenlandse verdachten naar een derde land te lokken.

Van Bommel wil van minister Opstelten weten waarom de hacker niet gewoon in Nederland is aangehouden. Doordat S. nu door Roemenië is uitgeleverd, heeft hij geen garantie op overbrenging naar een Nederlandse gevangenis na een veroordeling in de VS. Daardoor kan hij ook niet rekenen op een aanpassing van de Amerikaanse straf naar Nederlandse maatstaven.

Verder wil het SP-Kamerlid weten of de Nederlandse justitie, door eventuele taps, op de hoogte was van de reis van de hacker naar Roemenië. Op basis van welke andere informatie konden de Roemenen hem inrekenen, zo vraagt Van Bommel.

Citaat

“Een islamitische raad (...) zou dus voorzien in een behoefte van moslims en is wettelijk niet verboden”

Maurits Berger, hoogleraar Islam in de hedendaagse westerse wereld, over de mogelijke komst van shariaraden, *nrc.next*, 18 juni 2012.

Nieuwe advocatenpas

In augustus ontvangen alle advocaten per mail een uitnodiging om de advocatenpas aan te vragen en aan te geven welk beveiligingsniveau men wil. Voor Stork 3 betaalt men 85 euro, Stork 4 gaat 208 euro kosten. Beiden zijn drie jaar geldig. Om veiligheidsredenen krijgen advocaten daarna per brief een code opgestuurd waarmee de pas op een speciale website geactiveerd kan worden. In het najaar wordt met de distributie gestart. Naast de optie van de *Local Vetting Authority* overeenkomst zal die op centrale locaties plaatsvinden waar individuele advocaten hun pas kunnen komen halen. Meer informatie over de pas vindt u op de site advocatenorde.nl.

Van H. voor onbepaalde tijd geschorst

Advocaat Monique van H. van kantoor Scheffer in Den Haag is door de tuchtrechter in Den Haag voor onbepaalde tijd geschorst. De echtgenote van PVV-lid Jos van Hal Scheffer heeft bekend fraude te hebben gepleegd met documenten van rechterlijke colleges. Van H. zou brieven en beschikkingen van de rechtbank en de Raad van State hebben vervalst. Cliënten zouden op basis van die vervalste documenten miljoenen op de rekening van haar kantoor hebben gestort. Oud-deken Hans van Veggel en vastgoedadvocaat Duco van Praag zullen de praktijk waarnemen.

Van de deken

Hoekstra spreekt!

Jan Loorbach

De toezicht-rapporteur voor het jaar 2012, Rein Jan Hoekstra, heeft het eerste halfjaar van zijn werkzaamheden afgerond met een tussenrapportage. De balans die daarin wordt opgemaakt zal begin 2013 kunnen worden vergeleken met de eindbalans van zijn bevindingen. Het verschil zal worden bepaald door veranderingen in de tweede helft van 2012.

De tussenbalans laat zien dat het lokale deken-toezicht op een aantal essentiële punten moet verbeteren, en snel ook. Hierin ligt voor de Algemene Raad, de lokale dekens (verzameld in het dekenbeeraad) en de lokale Raden van Toezicht een forse maar door eigen inzicht en beleidsbepaling ook al vertrouwde uitdaging. Daarbij bewegen we ons op een stevige bodem: lokaal toezicht door de dekens als kern van een toezichtmodel is niet in discussie.

De Nederlandse Orde bestrijdt het wetsontwerp waarmee Fred Teeven het bestaande toezicht door de lokale dekens wil uitbreiden met drie boven hen gestelde en door de minister benoemde toezichthouders; extra toezichthouders binnen één en dezelfde toezichtlaag. Dat voegt weinig toe, maar het is met name vanwege de overheidscontrole die daarin besloten ligt dat de Orde zich daartegen verzet.

De oplossing uit het advies van Docters van Leeuwen is veel fraaier: dat bestaat uit stelseltoezicht, dat wil zeggen een onafhankelijke en objectieve toezichthouder die rechtstreeks – dus zonder NOVA-filter – aan het Nederlandse publiek rapporteert over het lokale toezicht, na onbeperkte, objectieve en onafhankelijke controle. Tegelijkertijd heeft Docters van Leeuwen geoordeeld dat het concept van het toezicht door lokale dekens op zichzelf goed is en unieke kwaliteiten heeft, maar wel op veel punten verbetering behoeft.

Doel van de opdracht aan Hoekstra is voor de AR mede om de proef van dat stelseltoezicht op de som te nemen, al wil onze wetgever daar dus nog niet aan. De rapportage van Hoekstra kan dus mede worden gezien als, ‘precursor’ van het beoogde stelseltoezicht: een onafhankelijke, nauwkeurige observatie en verslaglegging, objectief wegens de ook precies zo bedoelde afwezigheid van eigen (mede)verantwoordelijkheid voor het lokale toezicht.

Het rapport is vooral een opsomming van wat er allemaal beter moet en dat wordt in de media natuurlijk makkelijk vertaald als ‘er is veel mis met het toezicht op de advocatuur’. Dat is nu eenmaal het nieuwswaardige deel van de grotere waarheid van de bevindingen.

En natuurlijk: Hoekstra is gevraagd zich een grondig beeld te vormen en aan de hand daarvan – onafhankelijk – uit te spreken wat er beter moet. Een lofzang op het bestaande dat wél goed is hebben we niet bij hem besteld. En op het vlak waar traditioneel de kern van het toezicht ligt, de inhoudelijke behandeling van individuele klachten door lokale dekens, daar heeft het commentaar geen betrekking op. (Weer wel op de procedure en de landelijke inconsistentie daarin.)

De kritiek richt zich op die elementen die sinds het rapport van Docters van Leeuwen en het volgreed raken van het dekenbeeraad ook bij ons intern al als ontwikkelingspunten benoemd en aangepakt zijn: proactief toezicht, betere publieke verantwoording en vergaande harmonisatie van plaatselijke regels en plaatselijk beleid.

Ik durf wel te zeggen dat op deze terreinen er in de afgelopen anderhalf jaar, vooral dankzij de gezamenlijke dekens, meer vooruitgang is geboekt dan in de twintig jaar daarvoor. En het vertrouwen is gewettigd dat in het komende halfjaar de toezichtbalans nog aanzienlijk zal worden versterkt!

Intussen op het Binnenhof...

... krijgen onschuldig veroordeelden meer kans op herziening

Tekst: Marian Verburgh

Een 'nachtmerriescenario' noemde procureur-generaal bij de Hoge Raad Fokkens het, om 'schuldig bevonden te worden aan iets dat je niet hebt gedaan.' Hij zei dit naar aanleiding van het recent bij de Hoge Raad ingediende verzoek om herziening van de zogenaamde 'zes van Breda'. Die hebben inmiddels – wellicht dus onschuldig – tot 10 jaar cel uitgezeten voor een moord uit 1993.

Evenals bij eerdere gerechtelijke dwalingen zoals de Puttense moordzaak heeft dit herzieningsverzoek lang op zich laten wachten. Vanaf 1 oktober 2012 kan dat sneller. Dan wordt namelijk het

Wetsvoorstel Herziening ten voordele van kracht, dat op 12 juni door de Eerste Kamer is aanvaard.

Het begrip 'novum' als grond voor herziening van een afgesloten strafzaak wordt verruimd. Nieuw deskundigenbewijs zal in de toekomst eerder leiden tot toewijzen van een herzieningsaanvraag. Het moet dan wel nieuw licht op de zaak werpen. Verder komen er meer mogelijkheden voor onderzoek naar een novum. Omdat een ten onrechte veroordeelde daarvoor niet altijd de middelen

heeft, krijgt hij in geval van een ernstig misdrijf de mogelijkheid aanvullend onderzoek aan te vragen bij de procureur-generaal bij de Hoge Raad ter voorbereiding van een herzieningsaanvraag. Om lichtvaardige herzieningsaanvragen te voorkomen, is procesvertegenwoordiging verplicht. Als de herziening leidt tot vrijspraak, betaalt in beginsel niet het slachtoffer maar de Staat de achteraf onverschuldigd aan het slachtoffer betaalde schadevergoeding terug aan de ten onrechte veroordeelde. Het slachtoffer krijgt bovendien recht op informatie over de strafzaak.

De verwachting is dat de nieuwe wet tot extra herzieningsverzoeken zal leiden.

¹ Wijziging van het Wetboek van Strafvordering in verband met een hervorming van de regeling betreffende herziening ten voordele van de gewezen verdachte (Wet hervorming herziening ten voordele), Kamerstukken 32045.

In memoriam

Op 6 juni overleed Johan Pel, 49 jaar, arbeidsrechtadvocaat en mediator en geliefd lid van de Amsterdamse balie. Daarvoor vertelde hij in *NRC Handelsblad* hoe hij zijn laatste levensfase samen met zijn familie beleefde. 'Ik voel geen woede. Dat zit niet in mijn karakter.' Uit dat stuk bleek ook wat wel in zijn karakter zat: zuiverheid, realiteitszin en een liefdevol oog voor de mensen om hem heen. Medearbeidsrechtspartner Chris Nekeman (Kennedy Van der Laan): 'Johan was een scherp

jurist maar vooral een mooi mens. Dat blijkt ook uit de ongelofelijke hoeveelheid reacties die we hebben gekregen. Johan behandelde iedereen met respect. Geen trucjes, geen bla-bla, geen bravoure.'

Hester Uhlenbroek, zijn patroon bij Boekel de Nerée waar Pel begon en tot 2009 zou blijven: 'Johan werd juist gewaardeerd omdat hij heel erg zichzelf was. Hij was een erg goede advocaat en

blonk uit als opleider. Hij streed voor een parttime regeling voor partners. En hij was begin jaren negentig de eerste binnen kantoor die er gebruik van maakte.'

Dirk Jan Rutgers, arbeidsrechtadvocaat en lid van de Amsterdamse Raad van Toezicht. 'De Amsterdamse Raad zag een "Ordeman" in hem en daarom vroegen we hem voor het College van Afgevaardigden. Hij heeft maar een paar vergaderingen kunnen meemaken. Met zijn dood is een bijzondere Amsterdamse advocaat heengegaan.'

(advertenties)

VU Law Academy

Betrokken op ijn competentie

Nieuw aanbod PO en VSO/PO cursussen najaar 2012

Nu €40,- korting voor snelle beslissers

www.vula.nl

VU VRIJE UNIVERSITEIT AMSTERDAM

Anonieme en bedreigde getuigen krijgen nummer

Minister Opstelten van Veiligheid en Justitie wil de identiteit van bedreigde en anonieme getuigen beter afschermen, door ze alleen nog maar een nummer te geven. Enkel de politie zou dan nog maar hun naam weten. De andere partijen in het strafproces zouden hun identiteit niet kennen.

Opstelten maakte dat deze maand bekend tijdens een overleg in de Tweede Kamer over de georganiseerde criminaliteit. Hij reageerde op het VVD-Kamerlid Hennis-Plasschaert. Volgens haar durven slachtoffers van afpersingen door motorclubs vaak geen aangifte te doen, uit angst voor represailles. Zij verklaarde dat ook advocaten deel zouden uitmaken van hun netwerken.

Het OM komt met een verruimde handleiding voor anonieme en bedreigde getuigen, zei Opstelten. Onderdeel daarvan is dat aangiften enkel op nummer in een strafdossier terechtkomen.

Van de Orde

De Algemene Raad heeft op 4 juni het voornemen uitgesproken om ten behoeve van een wetenschappelijk onderzoek van de Erasmus Universiteit eenmalig advocaatgegevens over te dragen aan de betreffende onderzoekers. Deze verstrekking vindt plaats overeenkomstig de Wet bescherming persoonsgegevens en het protocol gegevensverstrekking aan derden van de landelijke Orde. De verwerking van de gegevens is geanonimiseerd en de gegevens worden daarna vernietigd. De Orde draagt zorg voor afspraken over geheimhouding van de gegevens. De Algemene Raad is voornemens de gegevens drie weken na deze publicatie te verstrekken. Nadere informatie over het protocol kunt u verkrijgen via de website advocatenorde.nl of via de helpdesk op telefoonnummer 070-335 35 54.

Column

Filibusteren? Daar is staatsnoodrecht voor

Harry Veenendaal

Het zijn barre tijden. Ik kijk met verbijstering naar de gekwetste ego's van de met spelfouten getatoeëerde voetballers van het Nederlands elftal. Nog meer verbaas ik mij over de SP en de PVV. Om uitermate dubieuze redenen misbruiken zij de parlementaire reglementen vanwege electorale overwegingen: het zogenaamd 'filibusteren.'

Om onwettige wetgeving te trainen vragen de PVV- en SP-Kamerleden 'Oehoe,' 'Weetniet' en 'Is daar iemand' debatten aan van zeven, respectievelijk tien uur. Fleur Agema, de geluidloze PVV-sirene, stelt maar liefst honderd niet doorwrochte vragen aan minister Edith Schippers (Volksgezondheid). Het onderwerp in kwestie, de verhoging van het eigen risico in de zorg, raakt de belangen van de staat niet in essentie. Andere dossiers wel. Indien politieke partijen bij evidente onderwerpen het wetgevingsproces op deze wijze frustreren, zou het staatsnoodrecht wel eens van toepassing kunnen zijn.

In het Romeinse recht werd reeds verwezen naar staatsnoodrecht met adagia als *necessitas non habet legem* en *salus rei publicae suprema lex est*. Traditioneel wordt de uitvoerende macht in staat gesteld bepaalde (grond)wettelijke vrijheden van rechtssubjecten op te schorten met uitsluiting van de rechterlijke macht. Vooral in tijden van oorlog of

situaties van gelijke aard (art. 15 EVRM). Duynstee heeft in 1946 overtuigend het belang van staatsnoodrecht aangevoerd dat in die tijd gericht was op de besluiten van de Nederlandse regering in Londen, zonder reguliere parlementaire controle. Belangrijk is zijn duiding dat staatsnoodrecht volatiel is. Mogelijk breed inzetbaar, afhankelijk van de gelding, uitgestrektheid, kracht, subject, toetsingsbevoegdheid van de rechter en, neemt met dit laatste aan, de criteria daarvan.

Artikel 15 EVRM geeft aan dat naast 'in tijd van oorlog' staatsnoodrecht is toegestaan 'in geval van enig andere algemene noodtoestand die het bestaan van het land bedreigt'. Dit kan heden ten dage gelezen worden als een financieel-economisch risico. Het mogelijk faillissement van een land mag niet geriskeerd worden door fluimerijen van volksvertegenwoordigers. Er is sprake van een uitzonderingstoestand. Geen misverstand: natuurlijk geldt dat indien PVV en SP regeringsmacht krijgen, zij zich uit alle verdragen mogen terugtrekken. Maar tot dat moment geldt dat bij onbehoorlijke vertragingstactieken op dossiers die wellicht onoverkomelijk grote financiële repercussies kunnen hebben op Nederland, dat het kabinet de maatregelen daadkrachtig doorvoert. Desnoods met een beroep op staatsnoodrecht.

Cursuskalender

september en oktober

VSO-cursussen

Contracten maken en beoordelen deel 1 6 en 7 september	18* VSO/PO-punten Ellecom
Contracten maken en beoordelen deel 2 6 december	* waarvan 6 voor deel 2 Den Dolder
Insolventierecht basis 13 en 14 september	13 VSO/PO-punten Zeist
Beslag- en executierecht 17 en 18 september	13 VSO/PO-punten Den Dolder
Financiering en zekerheden 24 en 25 september	13 VSO/PO-punten Zeist
Aansprakelijkheid en schadevergoeding 25 september en 9 oktober	11 VSO/PO-punten Utrecht
Scherp reageren in repliek en dupliek 25 september en 9 oktober	11 VSO/PO-punten Utrecht
Mededingingsrecht voor de Nederlandse praktijk 27 en 28 september	12 VSO/PO-punten Wolfheze
Basisopleiding Personen- en familierecht 27 september, 1 en 22 november, 17 januari en 14 februari	22 VSO/PO-punten Nijmegen
Professioneel onderhandelen 1 en 2 oktober	13 VSO/PO-punten Den Dolder
Insolventierecht voortgezet 4 en 5 oktober	13 VSO/PO-punten Ellecom
Vennootschapsrecht: corporate governance en geschillenprocedures 4 en 5 oktober	13 VSO/PO-punten Den Dolder
Jaarstukken en alimentatie basis 31 oktober en 7 november	12 VSO/PO-punten Nijmegen

PAO-cursussen

Het nieuwe EU-migratierecht in Nederland 12 september	6 PO-punten Utrecht
Renovatie in het huurrecht – woonruimte 20 september	4 PO-punten Utrecht
Ondernemingsrechtelijke contracten maken en beoordelen 26 september en 10 oktober	10 PO-punten Amsterdam
Balanslezen voor de jurist in de vennootschapsrechtelijke praktijk 27 september en 11 oktober	12 PO-punten Amsterdam
Tweedaagse verdiepingscursus Zekerheidsrechten 2 en 3 oktober	16 PO-punten Zeist
Actualiteiten Personen- en familierecht 3 oktober	4 PO-punten Nijmegen
Tweedaagse verdiepingscursus Insolventierecht 29 en 30 oktober	16 PO-punten Driebergen
Beoordelen van een faillissement vanuit financieel-juridisch perspectief 30 oktober	7 PO-punten Driebergen
Renovatie in het huurrecht – bedrijfsruimte 30 oktober	4 PO-punten Utrecht

Verder denken • Scherper zijn

Procederen in Duitsland?

**Duitse advocaten, vloeiend tweetalig,
gespecialiseerd in Nederlands-Duitse rechtszaken**

Blankestijn & Oortman Advocaten en Rechtsanwälte L.L.P.
Postbus 619, 7550 AP HENGELO
Telefoon 074 - 259 38 67
Fax 074 - 259 38 68
www.blankestijneoortman.nl

ALT KAM BOER ADVOCATEN

CIVIELE CASSATIE ?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging
- zie onze website voor voorbeeldzaken

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag
Tel.: 070 - 358 94 79, fax: 070 - 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

DAVIDS

advocaten

Dauids Advocaten is een nichekantoor op het gebied van het ondernemings- en insolventierecht. Wij adviseren ondernemingen in bijzondere financiële situaties en voeren een omvangrijke curatorenpraktijk.

Graag zouden wij ons kantoor uitbreiden met een talentvolle en enthousiaste:

Gevorderde advocaat-stagiair / beginnend medewerker

Je treedt zelfstandig op als curator en werkt mee in de faillissementen van je kantoorgenoten. Daarnaast betrekken we je intensief bij onze commerciële praktijk.

We leiden je op in alle facetten van de insolventie-, advies- en procespraktijk in een klein team met plezier in het vak.

Voor sollicitaties en nadere informatie kun je contact opnemen met Mark-Hendrik de Vries (020 7147 854/
mark.devries@davidslaw.nl)

De Ruyterkade 142 | 1011 AC Amsterdam | 020 7147 850 |
www.davidslaw.nl

Stijging onterechte hechtenis 'schande'

'Voorlopige hechtenis wordt veel te makkelijk en ruimhartig toegepast. Daar moet iets aan gedaan worden. Dat Nederland in Europa tot de koplopers behoort bij het toepassen van de voorlopige hechtenis is een schande,' zegt Bart Nooitgedagt, voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Strafrecht Advocaten.

Het aantal mensen dat ten onrechte in hechtenis is genomen, is de afgelopen tien jaar flink gestegen. In 2001 kregen ruim 4000 mensen een schadevergoeding van de overheid voor onterechte hechtenis. In 2011 waren dat er bijna 10.000 (bron: CBS).

Nooitgedagt: 'Door de huidige praktijk in Nederland wordt de jurisprudentie van het Europese Hof geweld aan gedaan.' Volgens onder meer het arrest in de zaak-Smirnova mag voorlopige hechtenis slechts worden toegepast indien volstrekt noodzakelijk en mag deze niet uitsluitend gebaseerd zijn op de aard van het feit. 'Nu zie je dat een verdachte vaak op fictieve gronden in voorlopige hechtenis wordt gehouden,' zegt Nooitgedagt. 'Dat terwijl de verdachte in beginsel het recht heeft zijn berechting in vrijheid af te wachten. Ik krijg de stellige indruk dat er te weinig wordt stilgestaan bij de vraag wat onterechte voorlopige hechtenis voor iemand betekent. Iemand verliest zijn baan, huis, partner. De problemen stapelen zich ras op.'

Logboek

CV-fraude

Michiel Pestman in Cambodja

Nog een week en dan sluit het Rode Khmertribunaal de deuren voor het zomerreces. Thuis houden we uiterkoop. Mijn vrouw Kate verpatst alles wat los en vast zit en de rest gaat in een ouderwetse krat, per schip, terug naar Nederland.

En ondertussen struikelt het proces door. De voorzitter, Nil Nonn, heeft eindelijk de manier gevonden om ons in toom te houden en pijnlijke momenten te voorkomen. In zijn wijsheid heeft hij onlangs namelijk beslist dat wij op zitting geen verzoeken meer mogen doen. Als wij dat toch proberen, al is het maar om te vragen wie de volgende getuige zal zijn, schakelt hij onze microfoon uit. Wij praten dan nog een tijdje door, vooral om aan het publiek achter het glas duidelijk te maken dat wij ons niet bij voorbaat wensen neer te leggen bij dit muilkorven van de verdediging.

De zitting is er alleen om getuigen te horen. Verzoeken kunnen daarom alleen nog maar schriftelijk ingediend, zo heeft Nil Nonn ons duidelijk gemaakt. En dan bij voorkeur per e-mail, waarmee de openbaarheid van de zitting definitief

ten grave is gedragen en wij tot figuranten in een stomme film zijn gedegradeerd.

Desondanks had ik een paar dagen geleden toch ineens weer de voet tussen de deur, toen Nil Nonn even niet zat op te letten. Voordat hij het wist en met de vinger kon ingrijpen, had ik hem gevraagd waar toch zijn antwoord bleef op mijn (schriftelijke) verzoek om inzicht te verschaffen in de lange lijst van publicaties waarover hij op de officiële website van het tribunaal zit te pochen.

Een Cambodjaanse stagiaire van ons heeft een maand lang stad, land en wereldwijd web afgezocht, maar geen enkele pennenvrucht van Nil Nonn kunnen vinden.

Ook rechters rommelen met hun curriculum vitae, het zijn ook maar mensen, hoewel ik natuurlijk niet kan uitsluiten dat het nationaal archief in Phnom Penh stiekem een plankje heeft ingeruimd voor onze eminente rechtsgeleerde. Wij zullen het echter nooit weten. Vragen die niet mogen worden opgeworpen, behoeven immers ook geen antwoord.

Het wordt tijd om te vertrekken.

(advertenties)

TOGA
atelier
S c h o u t

Kwaliteit met oog voor detail

www.toga-atelierschout.nl
info@toga-atelierschout.nl

Industrieweg 51
3044 AS Rotterdam
Tel.: 010 245 07 66
di t/m vr 9:00 - 17:30

• • • Firmwise • • •

- Praktijkwaarneming
- Advocaten Fusie | Overname
- Coaching advocaten

088 - 70 88 888 www.firmwise.nl

Juralink - uw partner voor juridisch advies in Rusland - Mongolië

Wij kennen het recht, de taal en de cultuur. Met een Nederlandse leiding en een Russisch team bouwen wij bruggen en bieden juridische oplossingen voor commerciële doelstellingen. Wij staan voor u klaar, in Moskou, St. Petersburg en Amsterdam. Met alle expertise in huis.

**oprichtingen - fusies en overnames - joint ventures - commerciële contracten - bouwrecht - arbeidsrecht
werkvergunningen - due diligence - belastingzaken - registratie van intellectuele eigendom - incasso - procedures**

Juralink heeft nu ook een vestiging in Mongolië met een topjurist ondernemingsrecht en real estate.

JURALINK Moskou St. Petersburg Ulaanbaatar Amsterdam www.juralink.nl

Corten De Geer Advocaten is een jong nichekantoor op het gebied van onroerend goed en gespecialiseerd op het gebied van erfpacht. Vanwege onze snelgroeiende praktijk zijn wij op korte termijn op zoek naar een

**Gevorderde advocaat stagiair of
medewerker civiele onroerendgoedpraktijk**
(bijzondere interesse in zakelijke rechten strekt tot aanbeveling)

Reacties kunt u sturen aan mr. J.A.F. Corten, Grasweg 53a, 1031 HX Amsterdam. Voor meer informatie ga naar onze website.

www.cortendegeer.nl

Sijbrandij De Waard **ADVOCATEN**

Sijbrandij De Waard Advocaten is een jong dynamisch advocatenkantoor gespecialiseerd in letselschade. Ons kantoor is gelegen in hartje Utrecht.

Wij zoeken een enthousiaste en ambitieuze

Advocaat-medewerker of Gevorderde-Stagiair

met aantoonbare ervaring in de letselschade.

Voor uw reactie of nadere informatie kunt u contact opnemen met: mr. R.P. (Rienk) Sijbrandij.

Maliebaan 123

Postbus 13190

3507 LD Utrecht

T 030 - 242 85 99

sijbrandij@sdwadvocaten.nl

www.sdwadvocaten.nl

Toezicht op de advocatuur **arbitrair**

Interim-rapporteur Rein Jan Hoekstra presenteerde 12 juni in perscentrum Nieuwspoort zijn tussenrapportage met bevindingen over het toezicht op de advocatuur.

Tekst: Hedy Jak

Het is voor het openbaar belang essentieel dat er een andere aanpak komt om een kwalitatief en integer toezicht te houden op de beroepsuitoefening van advocaten, zei Rein Jan Hoekstra tijdens de persconferentie in Den Haag. Volgens hem oefenen dekens onvoldoende proactief toezicht uit omdat zij zich voornamelijk met klachtenafhandeling bezighouden en ontbreekt het aan categorisering van het aantal en soort klachten dat zij krijgen. 'Ik zocht naar de aard en achtergrond van de klachten maar feit is dat ik die vrijwel niet heb gezien.' Dekens moeten meer werk maken om de klachten te omschrijven en vast te leggen, aldus de voorlopige aanbeveling van Hoekstra. 'Dat is belangrijk, ook om het proactieve toezicht te bevorderen. Wanneer dekens weten wat voor klachten er binnenkomen, kan dat in thema's worden gecategoriseerd. Op die manier kunnen zij gericht toezicht houden, bijvoorbeeld door na te gaan hoe het zit met de financiële administratie op een kantoor.' De deken als toezichthouder vergt volgens Hoekstra ook transparantie naar de maatschappij. 'Er lijkt een bepaalde perceptie te zijn en om dat te doorbreken is periodieke verantwoording over toezicht en het aantal klachten een vereiste.'

Professionele ondersteuning

Hoekstra pleit voor een goed voorbereide invoering van de Wet Herziening gerechtelijke kaart waarbij de bestaande negentien arrondissementen naar tien worden teruggebracht. 'Ik vind dat er een slag moet worden gemaakt naar professioneel toezicht. Wat in de mogelijkheden kan liggen is een profielschets op te stellen voor een deken en daarmee de markt op te gaan.' Het dekenaat moet worden ver-

beterd, zegt de interim-rapporteur, omdat de combinatie van de werkzaamheden als deken en een eigen praktijk niet langer vol te houden is. 'Het is een illusie te denken dat een deken het in zijn eentje kan. Zeker met de grote arrondissementen straks, zal gekwalificeerde ondersteuning nodig zijn. Uitbreiding betekent extra geld en dat zal een substantiële verhoging kunnen betekenen van de eigen bijdrage van advocaten. Maar ondersteuning is noodzakelijk om naar een proactief toezicht te kunnen gaan.'

Advocaten ombudsman

Aanleiding om het toezicht op de advocatuur door de overheid te laten uitvoeren is er niet, zegt Hoekstra. Staatssecretaris Fred Teeven van Veiligheid en Justitie wil een nieuw, onafhankelijk college in het leven roepen waarvan de leden geen advocaat mogen zijn. Een verschil van inzicht met de Orde, die constateert dat Teevens plan de onafhankelijkheid van advocaten aantast en de rechtsstaat in gevaar brengt.

'De toezichtstaak ligt primair bij dekens in de arrondissementen,' aldus Hoekstra. 'De beslissing om het anders te organiseren, komt niet voort uit mijn bevindingen. In Duitsland is er een ombudsman voor de advocatuur die klachten over advocaten inhoudelijk beoordeelt. In Nederland gebeurt dat marginaal, wat vaak als bezwaarlijk wordt ervaren. Het komende halfjaar ga ik onder andere uitzoeken hoe dit Duitse model eruitziet.'

Begin februari is Hoekstra begonnen als interim-rapporteur om het toezicht op advocaten door lokale dekens te onderzoeken en hierover te rapporteren. Hij bezocht de negentien dekens van alle arrondissementen en legde hen vragen voor als: hoe organiseren dekens het toezicht en waar letten zij op? Daarnaast blijft Arthur Docters van Leeuwen, die in 2010 aanbevelingen deed over verbeteringen van het toezicht, de Orde als kwartiermaker adviseren. In december 2012 verschijnt de eindrapportage van Hoekstra.

Vijf opmerkelijke observaties van Hoekstra

1. De klachtenprocedure verschilt per deken, per arrondissement. Voorlopig advies: dekens moeten klagers duidelijkheid en informatie geven over de klachtenbehandeling.
2. Financiële geschillen (voornamelijk de hoogte van de declaratie ten opzichte van de geleverde dienst) tussen advocaten en cliënten neemt teveel tijd in beslag. Voorlopig advies: aansluiting bij de geschillencommissie.
3. Proactief toezicht uitoefenen, bijvoorbeeld naar bepaalde groepen advocaten of kantoren, gebeurt niet structureel en onvoldoende. Voorlopig advies: thematisch toezicht snel op poten zetten.
4. De tuchtrechter toetst marginaal terwijl rechtzoekenden verwachten dat het gedrag/werkzaamheden van advocaten ook inhoudelijk worden beoordeeld. Advies: klachten volledig en kwalitatief toetsen.
5. De werkzaamheden van dekens zijn de afgelopen jaren aanzienlijk verzaamd. Advies: een slag slaan in de professionalisering van dekens en ondersteunend personeel.

Het volledige rapport vindt u op www.toezichtadvocatuur.nl.

“Dankzij die
acquisitietraining
groeit ons
kantoor!”

Word
nu lid!

~~€ 40,-~~ € 20,-

t/m 31 december 2012

balie⁺
laat je advocaat zijn

Sebastian ontdekt de plus. Sinds hij vertrouwt op de producten en diensten van Balieplus, kan Sebastian zich weer volledig richten op de inhoud. Dat bespaart tijd, geld en kopzorgen. En geeft hem bovenal de ruimte voor zijn passie: de advocatuur. Word nu lid en ontdek hoe Balieplus ook jou helpt je focus te bewaren.

‘Specialisatie is onze kracht’

Eenpitters en advocaten van kleine kantoren kwamen 19 juni bijeen op de Kleine Kantoren Dag in Houten. De gevolgen van de crisis zijn langzamerhand goed merkbaar in hun praktijk. Tegen welke obstakels lopen zij aan en hoe houden ze het hoofd boven water?

Tekst: Hedy Jak

‘We waren als de dood dat de telefoon niet zou gaan, maar mensen hebben ons snel gevonden,’ vertelt Maltien Debi. Samen met collega Astrid Sie startte ze drie jaar geleden een eigen kantoor, LEEF Advocaten in Utrecht. Ze hebben plezier in het ondernemerschap, maar het is ook hard werken. ‘We merken dat het economisch slechter gaat,’ zegt Sie. ‘Steeds meer mensen komen in aanmerking voor een toevoeging, waardoor ik uren werk waar niets tegenover staat. Maar we pakken bijna alles aan wat er voor handen is.’

Parkeermeter

Die mentaliteit houdt ook Erik Joosten (Oorsprong Advocaten in Utrecht) erop na. ‘Het is veel uren maken om omzet te halen. En het inkomen van veel kleine kantoren staat onder druk door de verhoging van de eigen bijdrage. Cliënten kunnen dat soms niet opbrengen waardoor wij weleens genoodzaakt zijn het bedrag kwijt te schelden.’

Dat een groeiend aantal cliënten de eigen bijdrage niet kan betalen, ziet ook eenpitter Evalien van Veenendaal. ‘Dat gaat langzamerhand om 50 procent van mijn cliënten. Ik heb een florerende incassopraktijk,’ zegt ze met een knipoog.

Volgens Van Veenendaal, die een algemene praktijk voert in Rozenburg, zet dat ongewenst de verhoudingen met cliënten onder druk. ‘Van collega’s om mij heen hoor ik dat zij zich gekscherend “een parkeermeter” noemen. Pas als er geld wordt ingestopt gaan ze aan de slag. Zover wil ik niet gaan. Sommige zaken zijn spoedeisend en vereisen meteen actie.’

Efficiëntieslag

Het aanvragen van een toevoeging gaat

Advocaten Maltien Debi en Astrid Sie van LEEF Advocaten in Utrecht

voor kleine kantoren vaak gepaard met veel administratieve rompslomp. ‘De papieren massa die moet worden ingevuld om een toevoeging aan te vragen, daar ben ik veel tijd aan kwijt,’ aldus advocaat Joosten. Hij pleit voor de High Trust, een relatief nieuw administratiesysteem van de Raad voor de rechtspraak. ‘Het zou enorm schelen als het straks allemaal digitaal kan.’

Ook Sylvia Hoek-Nieuwenburg, eenpitter in het Brabantse Made, onderzoekt hoe zij efficiënter kan werken. ‘Momenteel kijk ik welke kostenbesparingen ik kan doorvoeren en dat zit soms in de kleine dingen. Zoals mijn frankeerapparaat: dat is duur, terwijl ik het amper gebruik omdat bijna alles per mail gaat. Dus dat heb ik opgezegd.’

Specialiseren

Hoe haalbaar een eigen kantoor over een aantal jaar nog is, vraagt Hoek-Nieuwenburg zich af. ‘Er wordt veel gesproken over het kiezen voor een specialisme, maar dat is voor kantoren zoals het mij-

ne moeilijk. In de kleine plaats waar ik werk, willen mensen kunnen binnenlopen met hun uiteenlopende problemen. Ik wil hen niet teleurstellen. En als je een groot deel van de mensen wegstuurt of doorverwijst omdat de vraag niet tot jouw specialisatie behoort, verlies je naar mijn mening je goede naam en komt er op den duur niemand meer. Een goede naam bouw je langzaam op, maar ben je zo kwijt.’

‘Het voelt als een spagaat,’ zegt Joosten over de keuze om wel of niet te specialiseren. ‘Het kan efficiënter zijn, je kunt gerichter cliënten werven en nog beter je eigen ding doen. Maar ik kies nu voor die extra zaak erbij, want dat is toch omzet.’

Advocaten Debi en Sie in Utrecht laten een ander geluid horen. ‘Wij doen alleen personen- en familierecht en dat is precies onze kracht,’ aldus Debi. ‘Ik geloof er heilig in dat de toekomst daar ligt voor kleine kantoren. De maatschappij wordt ingewikkelder en je kunt niet van alles evenveel weten of overal goed in zijn.’

Publicatie nieuwe cassatiebalie

Orde: iedereen **welkom** op de Haagse Kazernestraat

Per 1 juli 2012 treedt de nieuwe regelgeving betreffende de cassatieadvocatuur in werking. Gekwalificeerde cassatieadvocaten zijn van belang voor zowel de rechtzoekende als voor de Hoge Raad.

Tekst: Marian Veenboer¹

Met de aanpassing van de Advocatenwet, de Verordening vakbekwaamheidseisen civiele cassatieadvocatuur en het Reglement vakbekwaamheidseisen civiele cassatieadvocatuur kan vanaf dat moment iedere in Nederland op het tableau ingeschreven advocaat met stageverklaring en de EU-advocaat uit art. 16h Advocatenwet zich kwalificeren bij de HR. Dat vakbekwaamheidseisen gaan gelden, hangt samen met het karakter van de cassatierechtspraak. De cassatieadvocaat dient daarom op de hoogte te zijn van de bijzonderheden van de cassatieprocedure en de consequenties daarvan voor het procederen in cassatie; kennis en inzicht in zowel het materiële recht als het procesrecht en voldoende ervaring zijn daarom onontbeerlijk. Uiteindelijk is daarmee niet alleen de rechtzoekende gebaat, maar ook de HR die zich naar verwachting met deze kwaliteitsimpuls beter kan concentreren op zijn eigenlijke taken, wat in het belang is van de cassatierechtspraak als geheel.

Selectie aan de poort

Om (voorlopig) als advocaat bij de HR ingeschreven te kunnen worden – en blijven – dienen advocaten voortaan te voldoen aan additionele vakbekwaamheids-, studie- en ervaringseisen.

Naast een mondeling examen dat de theoretische kennis toetst, dienen

jaarlijks tien opleidingspunten op het gebied van de civiele cassatie te worden behaald. Wordt aan die eisen voldaan dan volgt voorlopige inschrijving; de aantekening ‘voorlopig’ vervalt bij een succesvolle proeve van bekwaamheid, die kan worden afgelegd indien voldaan is aan het ‘tienpuntenvereiste,’ alsmede aan de zogenoemde vliegureneis: in de drie jaren voorafgaande aan het verzoek tot inschrijving heeft de advocaat ten minste twaalf civiele cassatiezaken gedaan waarvan ten minste de helft tot een beoordeling door de HR hebben geleid. Met de proeve van bekwaamheid wordt getoetst of de advocaat zelfstandig naar behoren cassatieadviezen, cassatiemiddelen en cassatieverweren kan opstellen.

‘Het doel van het stellen van toelatingseisen aan het mogen optreden als cassatieadvocaat is kwaliteitsverhoging,’ aldus Tanja van den Broek, raadsheer in het Gerechtshof ’s-Gravenhage en lid van de Commissie vakbekwaamheidseisen civiele cassatieadvocatuur. ‘Dat leidt enerzijds – mogelijk – tot een beperking van het aantal gekwalificeerde cassatieadvocaten voor zover gevestigd in het Haagse arrondissement en anderzijds tot een uitbreiding, doordat advocaten van buiten Den Haag zich eveneens kunnen kwalificeren. Per saldo zal het aantal gekwalificeerde cassatieadvocaten waarschijnlijk toenemen. De verwachting is dat het aantal kansloze cassatiezaken zal afnemen. Daarnaast krijgt de justitiabele een groter aanbod als hij op zoek is naar een capabele cassatieadvocaat.’

Vrijstellingen

In de Wet versterking cassatierechtspraak is een overgangsartikel opgeno-

men voor advocaten die op 1 juli 2012 in het arrondissement ’s-Gravenhage kantoor houden. Zij kunnen civiele zaken in cassatie blijven behandelen tot 1 juli 2014 of zolang als zij nog in eigen naam in een bij de HR aanhangige zaak optreden. Als deze advocaten de aantekening ‘advocaat bij de Hoge Raad’ op het tableau willen krijgen, dan kunnen zij, mits voldaan aan bepaalde eisen, vrijgesteld worden van het examen en voorlopig worden ingeschreven. Deze mogelijkheid tot vrijstelling geldt overigens ook voor andere ervaren cassatieadvocaten in het land. Voor advocaten binnen het arrondissement ’s-Gravenhage zonder – voldoende – cassatie-ervaring gelden dezelfde verplichtingen als voor alle andere niet-ervaren cassatieadvocaten.

Informatiebijeenkomsten bij de Orde

Examens worden vanaf 16 augustus a.s. afgenomen. In afwijking van de in het Reglement opgenomen termijn van drie maanden kan men zich voor de periode 1 juli tot 1 oktober 2012 uiterlijk één maand voor de examengelegenheid opgeven. Data waarop het examen en de proeve van bekwaamheid worden afgenomen, worden zodra die bekend zijn op de site advocatenorde.nl geplaatst; aanmelding kan via mailadres f.kuiperes@advocatenorde.nl.

Op 3 juli van 14.30 tot 16.30 uur en op 29 augustus van 15.00 tot 17.00 uur verzorgt de voorzitter van de Commissie vakbekwaamheidseisen civiele cassatieadvocatuur, mr. H.A. Groen, informatiebijeenkomsten op het bureau van de landelijke Orde.

¹ Senior Medewerker Bezwaar & beroep bij de landelijke Orde; secretaris van de Commissie toezicht en advies civiele cassatieadvocatuur en van de Commissie vakbekwaamheidseisen civiele cassatieadvocatuur.

Advocaten voor advocaten

‘Nationale veiligheid belangrijker dan mensenrechten’

Een plan om de Pakistaanse mensenrechtenadvocate Asma Jahangir uit de weg te ruimen lekte onlangs uit. Dit keer is het menens, zegt de advocate.

Tekst: Tatiana Scheltema

Functionarissen op het hoogste niveau binnen de Pakistaanse veiligheidsdiensten Inter-Services Intelligence (ISI) beramen volgens mensenrechtenactiviste Asma Jahangir een aanslag op haar leven. Dat meldde zij op 4 juni in een televisie-interview. De advocate ontving de informatie naar eigen zeggen ‘via een veiligheidslek’ uit zeer betrouwbare bron.

Jahangir (60) is één van Pakistans meest gerenommeerde mensenrechtenactivisten. Zij is deken van de Pakistaanse Advocatenorde bij het Hooggerechtshof en was eerder Speciale Rapporteur van de VN, eerst inzake buitengerechtelijke executies, later op het gebied van geloof en godsdienstvrijheid.

Op 31 mei was Jahangir nog in Brussel op uitnodiging van een aantal leden van het Europese Parlement, waar Klaartje Stalenhoef (advocaat bij Kennedy Van der Laan) van Lawyers for Lawyers met haar sprak. ‘Zij gaf daar een inspirerende voordracht. Nadat we hoorden over de bedreiging hebben we contact met haar opgenomen. Op 8 juni mailde Asma Jahangir terug met het verzoek haar te helpen. De dreiging wordt zeer serieus genomen vanwege haar positie en

werkzaamheden. De exacte aanleiding is ons niet bekend. Jahangir is al vaker bedreigd. Het verschil met die bedreigingen is dat de informatie nu echt ‘gelekt’ blijkt en dus niet primair tot doel lijkt te hebben om slechts te intimideren.’

Sinds jaar en dag stelt Jahangir de machtspositie van het Pakistaanse leger en veiligheidsdiensten aan de kaak. Op dit moment verdedigt zij Husain Haqqani, de Pakistaanse ambassadeur in de VS, in het zogeheten Memogate-proces. Haqqani werd in november 2011 door het

leger tot aftreden gedwongen omdat hij in verband gebracht werd met een uitgelekte, anonieme memo, die opdook na de liquidatie van Osama bin Laden in mei 2011. De memo bevatte een verzoek aan de Amerikaanse regering om steun aan het burgerbewind van president Zardari, in het geval het leger de macht zou grijpen uit woede over de actie van Amerikaanse mariniers op Pakistaans grondgebied.

Haqqani en Zardari ontkennen elke betrokkenheid bij de memo. Volgens Jahangir wordt Haqqani valselijk beschuldigd en heeft ook hij doodsb bedreigingen ontvangen. In december beval het Pakistaanse Hooggerechtshof een onderzoek naar de herkomst van de memo. Een teleurstellende uitspraak, aldus Jahangir, waarmee de Hoge Raad zich lijkt te scharen aan de kant van het leger en daarmee ‘de nationale veiligheid boven fundamentele mensenrechten stelt’.

Contact met het bureau van de orde

www.advocatenorde.nl

Postbus 30851, 2500 GW Den Haag

Neuhuyskade 94, Den Haag

Algemene informatie 070-335 35 35 info@advocatenorde.nl

Helpdesk 070-335 35 54 helpdesk@advocatenorde.nl

Fax 070-335 35 31

Aanbieding
ontslag -
vergoeding

Foto: Jim Büller, met dank aan de groente- en fruitkraam in Oog en Al, Utrecht.

Positionering van het kleine en middelgrote kantoor

Van spiegelbeeld naar X-factor

Een eigen toko en zelfstandig cliënten werven: dat ging lange tijd goed voor het kleine of middelgrote advocatenkantoor. Maar hoe vind je de cliënt als deze jou niet meer weet te vinden?

Tekst: Peter Louwerse

Een nieuwe website of een flitsende nieuwsbrief en de problemen zijn opgelost? Was het maar zo makkelijk. De werkelijkheid is minder idyllisch voor kantoren met twintig of minder advocaten. Niet dat mkb'ers van de juridische dienstverlening het allemaal moeilijk hebben. Maar wat als je opeens vier keer per dag wordt gevraagd waarom het kantoor zo duur is? Is marketing het wondermiddel?

'Marketing is geen trucje,' weet marketingadviseur Dirk Giethoorn. Hij en zijn compagnon Nynke Bakker vormen samen het bureau Meesters in Marketing dat zich volledig richt op de profilering van kleine en middelgrote juridische dienstverleners, zoals advocaten en notarissen. 'We zijn geen juristen, maar we kennen de juridische markt goed,' zegt Bakker.

Als marketing geen trucje is, wat is het dan wel? Volgens Giethoorn en Bakker is het een boeiend proces waarin een bedrijf ontdekt waar het voor staat, hoe het zich onderscheidt of wil onderscheiden en hoe dit aan de buitenwereld duidelijk gemaakt kan worden.

'De insteek van de cliënt is vaak operationeel,' zegt Giethoorn. 'Dat houdt ongeveer in: dokter, geef me een pilletje (een nieuwe website) en ik ben weer gezond. Maar om gezond te worden moet de organisatie naar zichzelf kijken. Daarom onderzoeken we de situatie van het bedrijf. Wat zijn de sterke kanten? Hoe is de omzet verdeeld over de verschillende sectoren, wie zijn de cliënten, hoe tevreden zijn ze?'

Foto: Jiri Bühler

'Je móet jezelf op de kaart zetten. De concurrentie wordt groter'
Sascha Janssen

Rode appel

De Meesters in Marketing verzamelen gegevens, duiden en doen onderzoek wanneer gegevens ontbreken. Volgens Bakker en Giethoorn moeten advocaten zelf de handen uit de mouwen steken.

'Keuzes moeten gedragen worden door het hele kantoor, anders gaat het niet werken,' zegt Giethoorn. 'De advocaten krijgen het huiswerk mee om de identiteit van het kantoor te benoemen en te begrenzen. Ze moeten nagaan wie hun grootste concurrenten zijn, maar ook welke contacten er zijn met het bedrijfsleven. Ze doen dat samen. Dat stimuleert het denken over de organisatie,' zegt Giethoorn.

Hierbij stelt een kantoor zichzelf de volgende vragen: waar willen we naartoe? Willen we stevig groeien, of gaat het over een ander type cliënt? Bakker: 'Dat soort vragen bepaalt wat we met het plan moeten bereiken. Opvallend is dat deze discussie bij veel kantoren nog niet is gevoerd. De antwoorden op die vragen komen samen in een strategie. Het gaat om het benoemen van het onderscheidend vermogen: waarom zouden mensen voor ons kantoor kiezen?'

Die belichaming van de X-factor noemt Nynke Bakker 'het rode appeltje in de mand'. Elk kantoor wil graag dat rode appeltje zijn, maar of het een Elstar of een Jonagold moet zijn? Dat kan per kantoor verschillen. Specialiseren op de zakelijke markt, op een rechtsgebied of op het mkb. Of profileren op prijs. 'Denk daarbij niet per definitie aan wilde dingen,' benadrukt Giethoorn. 'De strategie moet het probleem oplossen, moet haalbaar en ook betaalbaar zijn.'

Maak het menselijk

Naar deze fase kijkt het advocatenkantoor meestal ongeduldig uit: de keuze van de middelen. Hoe gaan wij de marketing handen en voeten geven? Gaan wij

‘De cliënt kiest vaak niet voor een kantoor maar voor een persoon, een advocaat’

Willemien de Bruin

Koperen knipoog

Waar Benthem Gratama het erfgoed van de juristen gebruikt om zich te positioneren, concentreerde JENS Advocaten in Utrecht zich op een aansprekende kantoornaam. ‘We hadden ons kantoor naar de twee oprichters kunnen noemen,’ zegt mede-oprichter Sascha Janssen. ‘Dat zou dan Stam en Janssen geweest zijn. Of Janssen en Stam. Klinkt allebei als een deurwaarderskantoor.’ Dus wat dan? Na enig gepuzzel kwamen de oprichters op JENS: Janssen EN Stam. ‘En het werkt,’ weet Sascha Janssen. ‘We horen van onze klanten: wat een leuke naam.’

In de ontvangstkamer van het monumentale pand aan de Utrechtse Brigittenstraat overhandigt Janssen haar visitekaartje: grote witte kapitalen met zwarte rand steken af tegen een bruinkoperen achtergrond. Een stoere, moderne vormgeving die opvalt tussen de doorgaans wat conservatievere huisstijlen binnen de balie. Dat de kleur koper een knipoog is naar de naam bordjes die advocaten vroeger op de gevel hadden, is mooi meegenomen.

‘Je móét jezelf op de kaart zetten,’ legt Janssen uit. ‘De concurrentie wordt groter.’ Als nichekantoor voor arbeidsrecht heeft JENS niet zo veel last van de crisis. Meer ontslagzaken veroorzaken immers meer werk. Maar ook JENS ontkomt niet aan de trend dat kantoren meer klanten

de website vernieuwen, een netwerkborrel organiseren, een skybox huren?

Het Zwolse reclamebureau JOUW helpt dergelijke vragen beantwoorden. ‘We hebben voor meerdere advocatenkantoren de campagne gedaan,’ vertelt creatief strateeg Willemien de Bruin. ‘We willen weten: waarom zou de klant voor jóú kiezen? Een advocatenkantoor is een optelsom van expertise en mensen. Met de expertise kun je je niet onderscheiden, met de mensen wel. De cliënt kiest vaak niet voor een kantoor maar voor een persoon, een advocaat. Ook in de advocatuur maken mensen het verschil. Het op-

vallende is echter dat de uitstraling van een kantoor vaak niet menselijk is, maar zakelijk.’

Dat resulteerde voor het Zwolse advocatenkantoor Benthem Gratama Advocaten in een campagne waarin de personen een grote rol kregen. Op billboards en in advertenties zien we een jeugdfoto van de bouwrechtadvocaat die met meccano speelt. Slogans: ‘Het zat er al heel jong in’ en ‘Technisch sterk sinds 1950’. Om de solide werkwijze van het kantoor te benadrukken, koos JOUW voor grijs als huiskleur. Een nieuw, stijlvol grijs, dat klopt met de identiteit, meent De Bruin.

TECHNISCH STERK, SINDS 1950...

Stel je voor dat je een kind bent en dat je niet anders kan dan met je handen te spelen. Dat is de kern van de campagne. In die jaren hebben we gezien dat er een grote behoefte was aan een kantoor dat zich op een persoonlijke manier presenteert.

KRM MARK OP

Mark Debbink, Burg van Rotterdam 2001-04, Zwaile 1, 020 438 00 77 | www.markdebbink.com

Een jeugdfoto van een bouwrechtadvocaat die met meccano speelt. Deze reclamecampagne illustreert hoe een kantoor zich op een persoonlijke manier presenteert.

nodig hebben om hun omzet op peil te houden of te laten groeien.

Bij de oprichting van het kantoor eind 2006 hebben de advocaten de kantooridentiteit geformuleerd. 'Toen zijn we met een businessplan naar de bank gegaan,' vertelt Janssen. In dat plan gaven begrippen als de 'Barcelona-stoel' en 'lychee-Martini' de nestgeur van het kantoor weer. Deze sfeerelementen dienden als onderbouwing van de visie: JENS is een deskundig nichekantoor voor arbeidsrecht. Net zo goed als de grote kantoren, maar goedkoper. Een kantoor dat zich onderscheidt door zich binnen zijn specialisme te richten op ondernemers in een aantal branches: bouw, ICT, dienstverlening en sportkleding. 'We verdiepen ons in die sectoren, zodat we weten wat er speelt. Als een werknemer

**'Je kunt je als
advocaat niet meer
onderscheiden met
vakkennis'**
Esther Verboon

van een bedrijf in sportkleding kort voor het WK voetbal overstapt ondanks een concurrentiebeding, kennen wij de context,' verklaart Janssen. Er is nog een X-factor. 'Dat we pragmatisch zijn,' meent Janssen. 'Niet eindeloos adviezen geven, maar concreet worden. Dat vinden de klanten prettig.'

Loyale klant

JENS heeft dus een helder zelfbeeld. De vraag is: hoe vertel je aan de buitenwereld dat je deskundig en pragmatisch bent? Uiteraard hebben de Utrechtse juristen een website, gaan ze naar

netwerkbijeenkomsten en sturen ze nieuwsbrieven. Daarnaast organiseert JENS seminars over actuele arbeidsrechtelijke onderwerpen. 'We nodigen mensen uit onze klantenkring uit, maar ook potentiële klanten,' vertelt Janssen. Op een bijeenkomst in Nijenrode verscheen onlangs een honderd man. Ook de thematische lunches aan de Brigittenstraat trekken veel belangstellenden. Opmerkelijk is dat JENS nauwelijks hulp heeft gehad van een marketingadviseur. Een paar uurtjes sparren met Nijenrode-hoogleraar Frank Kwakman. Dat was het.

Foto: Ronald Brokke

Advocaten die aan de weg willen timmeren op basis van wetenschappelijk onderbouwde inzichten, zullen geduld moeten hebben. Esther Verboon van Hogeschool Utrecht start in september met haar promotie-onderzoek naar het antwoord op de vraag: hoe bewerkstellig je dat een tevreden klant een loyale klant wordt? 'Want loyale klanten komen terug, ze promoten jou bij anderen, en ze gaan vaker gebruikmaken van je dien-

sten,' aldus Verboon die als opleidingsmanager is verbonden aan de faculteit hbo Rechten. 'Je kunt je als advocaat niet meer onderscheiden met vakkennis,' betoogt ze. 'In een aanbodgerichte sector, waarin het invloedsevenwicht verschuift naar de klant, moet er iets bij komen om klanten vast te houden.'

Dat 'iets' is loyaliteit. Cruciaal daarbij is de klantwaarde, volgens Verboon. 'Dat is wat de klant in zijn perceptie

Giethoorn: 'Keuzes moeten gedragen worden door het hele kantoor, anders gaat het niet werken'

*Nynke Bakker en
Dirk Giethoorn*

overhoudt. De opbrengst van de dienst minus de kosten dus. Hoe hoger de klantwaarde, hoe loyaler de klant.' De kernvraag is dus: wat moet een advocaat doen om die klantwaarde op te krikken? Om dat te achterhalen interviewt Verboon advocaten van tien kleine en middelgrote kantoren en tien klanten uit het mkb. De uitkomsten worden getoetst in een grootschalig kwantitatief onderzoek onder een paar duizend mkb-ondernemingen.

Ze hoopt hiermee over vier jaar klaar te zijn. Vanuit het gezond verstand durft ze wel te voorspellen waar advocaten sowieso op moeten letten. 'Vertrouwen uitstralen, goed bereikbaar en toegankelijk zijn, bereid zijn tot persoonlijk contact, een acceptabele prijs, vooruitdenken met de klant en misschien maakt het ook nog wel uit of hij de zaak gewonnen of verloren heeft.' Maar het allerbelangrijkst is: de advocaat moet in de schoenen van de klant kunnen staan. Daar ligt volgens Verboon de werkelijke X-factor.

De advocaat die zichzelf op de kaart wil zetten, moet zich dus een spiegel voorhouden en zich afvragen: wie ben ik en wie wil ik zijn? Als dat spiegelbeeld de buitenwereld bevalt, is de marketing geslaagd. <<

De meest complete juridische werkplek

Volledig in de 'Cloud'.

Xinno introduceert de meest complete Juridische Werkplek op maat voor een vast bedrag per maand per gebruiker.

Een complete online werkplek speciaal voor de advocatuur. Altijd en overal toegang tot Windows met uw eigen tijdschrijf- en declaratiesysteem, uw documenten en uw e-mail. Met mogelijkheden als (mobiel) digitaal dicteren en het beheren van uw sjablonen en uw huisstijl beschikt u over een complete Juridische Werkplek die u optimaal ondersteunt bij uw primaire werkproces.

‘De advocatuur staat niet buiten de maatschappij’

Hermine Voûte neemt na ruim vier jaar afscheid als Algemeen Raadslid van de Orde. ‘Bij alles heb ik mij afgevraagd: kan ik deze actie verklaren vanuit het belang van de rechtzoekende? Als het antwoord “ja” was, dan ging ik ervoor.’

Tekst: Hedy Jak

Wat heeft u doen besluiten te stoppen?

‘Het was niet meer te combineren. Op mijn 43ste ben ik dit twee dagen per week gaan doen met de verwachting dat het goed te doen zou zijn. Maar dat is het niet, want waarnemend deken zijn is een baan. Mijn hart ligt bij de advocatuur en ik ben geen advocaat geworden om fulltime te besturen. Het is tijd om volledig terug de praktijk in te gaan.’

Nooit de ambitie gehad om deken te worden?

‘Die ambitie heb ik zeker gehad, maar qua timing kwam het niet goed uit. Ik kan nu niet langer uit de praktijk blijven. Mijn specialisatie is collectief ontslagrecht en het is nu heel druk op dat gebied door de slechte economie.’

Werd er vanuit kantoor aangedrongen?

‘Er werd enige druk op mij uitgeoefend. “Kom nou maar terug,” zeiden ze.’

Hoe kijkt u terug op de afgelopen jaren?

‘Het was intensief. Als AR-lid was ik heel betrokken bij alles wat de advocatuur en het bureau van de Orde aangaat. Ik was niet in dienst van de NOvA, maar voelde me wel een werknemer. Toen ik binnenkwam kreeg ik de portefeuille communicatie. De communicatie stelde op dat moment nog niets voor: er was geen afdeling, geen goede website en het draaiboek voor het Jaarcongres was al honderd jaar hetzelfde. Er is een communicatieafdeling gekomen, het Jaarcongres is op de schop gegaan en veel is

Foto: Marcel Vogel

gemoderniseerd. Een belangrijke doelstelling was ook ervoor te zorgen dat de Orde in plaats van alleen met de eigen leden met de buitenwereld ging communiceren.’

Waarom?

‘Toen Willem Bekkers nog deken was, kwam een rapport van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid

(WRR) uit. Daarin werden verschillende organisaties genoemd, waaronder de rechtspraak en de NMa, die moesten meedenken over Nederlandse vraagstukken. Het stond er niet met zoveel woorden in, maar van de advocatuur hoorde de WRR nooit iets. Alsof wij buiten de maatschappij staan en dat staan wij natuurlijk niet. We moeten er middenin staan. Willen wij

blijven volhouden dat we een bijzondere positie in de rechtsstaat vervullen en privileges hebben, dan moeten we ook inzichtelijk maken waarom dat zo nodig is.’

Is dat gelukt?

‘We zijn erin geslaagd zichtbaarder te worden. We discussiëren nu openlijk met de politiek en spreken de staatssecretaris en de minister tegen als zij met plannen komen die niet goed zijn voor de advocatuur of de rechtzoekende. Bij de plannen om griffierechten te verhogen, zijn we massaal in actie gekomen op het Plein in Den Haag. Natuurlijk is dat niet de enige reden waardoor het van tafel is, maar wij hebben, samen met andere organisaties, op een ludieke manier aandacht gevraagd voor het probleem. Gezamenlijk zorg je ervoor dat zo’n minister op zijn schreden terugkeert en ook zelf bedenkt dat dit politiek niet haalbaar is. Of gewoon een slecht idee.’

Wat moet er volgens u nog gebeuren?

‘Er moet doorlopend aan het imago worden gewerkt. Dat zou een rode draad moeten zijn bij alles wat de Orde doet. Mensen hebben, en dat is onderzocht, nog steeds het idee dat advocaten mannen in grijze pakken zijn die graaien en hooghartig doen. De enige manier dat imago op te krikken is als advocaten laten zien wat ze doen. Alleen dan krijgen we een goede naam. De gebroeders Anker doen dat goed, vind ik. Die geven het hele jaar door allerlei lezingen door het land en leggen bijvoorbeeld uit dat zij weliswaar de verdediging van verdachten op zich nemen, maar dat het iets anders is dan het eens zijn met boeven.’

Wat had u graag anders gezien?

‘Op de interne Ordepolitiek was ik slecht voorbereid. Je hebt de AR die wordt gezien als het kabinet, het college [College van Afgevaardigden, red.] wordt gezien als parlement en de rest van de balie zouden dan de kiezers zijn. Het is conservatief, daar heb ik me in eerste instantie op verkeken. Ik ben iemand die graag dingen voor elkaar krijgt. Ik ben niet politiek, maar de structuur van de Orde is dat wel. Je hebt een lange adem nodig.’

Hoe heeft u daar uw weg in gevonden?

‘Door als je iets graag wil, vooraf al veel aandacht te besteden aan zo’n onderwerp. Door te bedenken: Wie gaat dit aan? Wat gaan ze ervan vinden? En dat dan even te bespreken met betrokkenen.’

Draagvlak creëren.

‘Ja, precies. Terwijl ik, en dat zit ook in mijn persoonlijkheid, altijd denk: als ik met een plan kom en goede argumenten heb, waarom zouden mensen dan tegen zijn? Maar op de manier die ik hanteerde ging het niet en dan moet je wat anders doen. Met door-drammen bereik je niets en een mens is niet overal goed in. Ik dacht altijd: ik kan alles wel, maar dat is niet zo. Ik ben niet goed in de details. Grote lijnen uitzetten en dingen voor elkaar krijgen, dat kan ik goed. Als ik ergens mijn zinnen op zet dan gebeurt het ook. Maar neuzelen is niet aan mij besteed.’

Wat vindt u van de kritiek van advocaten die het idee hebben dat de Orde er meer voor rechtzoekenden is dan voor hen?

‘Wij zijn er ook voor rechtzoekenden. Wij zijn geen vakbond! Bij alles wat ik de afgelopen vierenhalf jaar heb gedaan, vroeg ik mij af: Kan ik deze actie verklaren vanuit het belang van de rechtzoekende? Als het antwoord daarop “ja” was, dan ging ik ervoor. Ik herinner me dat een deel van de balie boos was omdat de Orde zich niet roerde in de verhoging van de competentiegrens. Maar wij konden ons daar ook niet over uitspreken, omdat het belang van de rechtzoekende niet in gedrang kwam. De aanname dat een advocaat het belang van een rechtzoekende beter vertegenwoordigt dan een juridisch adviseur is namelijk niet per definitie waar. Er zijn een heleboel kleine geschillen waarbij een advocaat niet nodig is. Die wrijving – tussen de balie die vindt dat wij moeten opkomen voor de belangen van de advocaten en de Orde die op basis van de opgedragen taak er voor de rechtzoekende te zijn opereert – zal er altijd zijn.’

Wat zijn de uitdagingen voor de advocatuur de komende tijd?

‘De boel bij elkaar houden. Er is enorme diversiteit in de advocatuur. Ik zie grote tegenstellingen tussen grote en kleine kanto-

ren, straf en civiel, provincie en Randstad. De een benadert zijn vak vanuit idealisme, de ander vanuit commercie, maar desondanks bindt ons dat we advocaat zijn. De uitdaging voor de Orde is de gemeenschappelijke deler duidelijk te blijven maken. Dat vergt goed uitdragen van wat ons allemaal bindt: een beschermd beroep met voorrechten die we nodig hebben ons vak goed uit te oefenen.’

Zijn er zaken die de AR zou moeten oppakken of juist laten liggen?

‘Het toezicht moet sneller worden geprofessionaliseerd. Je moet niet gezapig achterover blijven zitten en denken: we doen het toch allemaal zo goed. Want als er heel veel mensen om je heen kritiek hebben op hoe je het doet, dan is er iets van waar. De advocatuur heeft de neiging te denken dat wanneer iemand onvoldoende beargumenteert, geen rugnummers kan geven en keihard kan onderbouwen dat het niet goed gaat, het dan dus wel goed gaat. Zo werkt het niet.’

Wat is uw statement naar de politiek?

‘Handen af van onze onafhankelijkheid, want daar geloof ik heilig in. De advocaat staat in een driehoek met de rechterlijke macht en het OM. Deze drie bepalen het juridisch proces in onze democratie. Het kan niet zo zijn dat een van die drie partijen onder het toezicht van de overheid komt te staan.’

CV Hermine Vouïte

Geboren: 4 April 1964 Amsterdam

Burgelijke staat: 3 kinderen, twee zoons 17 en 9 en een dochter van 14

Studie: Rechten in Leiden

Specialisatie: Arbeidsrecht

Carrière:

- 1988 stagiaire Loeff & van der Ploeg Rotterdam.
- 1997 partner Loeff Claeys Verbeke. Sinds 2000 partner bij Loyens & Loeff en tevens lid van bestuur.

Nevenactiviteiten:

- Docent Grotius Collectief ontslagrecht
- Raad van Toezicht Stichting ClinClowns
- Raad van Advies vereniging Rembrandt
- Bestuur vrienden Allard Pierson Museum.

Bemiddelen bij de verkoop van rechtspersonen?

M&A advocaten opgelet!

Vanaf 1 juli kan de advocaat die 'bemiddelt bij' de verkoop van rechtspersonen worden aangemerkt als trustkantoor. Wat zijn de gevolgen hiervan voor de M&A-advocaat die contacten onderhoudt met zowel verkoper als potentiële koper van een rechtspersoon?

Tekst: Melis van der Wulp¹ en Ellen Timmer²

Advocaten die door hun dienstverlening betrokken zijn bij de verkoop van rechtspersonen krijgen per 1 juli 2012³ te maken met een belangrijke uitbreiding van de Wet toezicht trustkantoren (Wtt). Op genoemde datum treedt de Wijzigingswet financiële markten 2012 (Wfm 2012)⁴ in werking. Eén van deze wijzigingen betreft de uitbreiding van de in de Wtt aangewezen dienst 'het verkopen van rechtspersonen' (art. 1 onderdeel d onder 3° Wtt). Met de inwerkingtreding van de Wfm 2012 wordt (het bereik van) deze dienst uitgebreid, waardoor ook het 'bemiddelen bij' deze dienstverlening zelfstandig als kwalificerende dienst in de zin van de Wtt wordt aangemerkt. De advocaat die (slechts) 'bemiddelt bij' de verkoop van rechtspersonen kan dus (al)

worden aangemerkt als trustkantoor⁵ en bovendien onder de reikwijdte van de vergunningplicht komen te vallen (art. 2 lid 1 Wtt). Wordt de M&A-advocaat die contacten met zowel verkoper als potentiële koper van een rechtspersoon onderhoudt straks zelf (ook) aangemerkt als trustkantoor? In zijn praktijk kan het immers voorkomen dat hij een bemiddelende rol heeft tussen verkoper en koper, bijvoorbeeld in een situatie dat hij door de verkoper is ingeschakeld en met de potentiële koper aan tafel zit en die koper geen eigen belangenbehartiger heeft ingeschakeld.

Van aandachtspunt tot wetswijziging

Deze 'bemiddelende rol' was eerder een 'punt van aandacht' in het *Evaluatierapport Wet toezicht trustkantoren* van het Ministerie van Financiën. Ter zake werd

hierin betoogd dat genoemde bemiddeling integriteitsrisico's met zich meebrengt en (derhalve) deel uit zou moeten maken van de zogenaamde poortwachtersfunctie.⁶ Volgens het ministerie '(zou) deze vorm van dienstverlening ook onder de Wtt moeten vallen.'⁷ Art. 1 onderdeel d onder 3° Wtt is uiteindelijk komen te luiden: 'het verkopen van of bemiddelen bij de verkoop van rechtspersonen.'⁸

De vraag is echter in welke gevallen de betrokkenheid van advocaten als 'bemiddelen bij' de verkoop van rechtspersonen kan worden aangemerkt. Opmerkelijk genoeg blijkt in de Kamerstukken géén duidelijke invulling te zijn gegeven aan de reikwijdte van de definitie van 'bemiddelen' in de zin van de Wtt. Bij een te ruime invulling loopt de advocaat al snel het risico zelf (ook) als trustkantoor te worden aangemerkt. Verricht hij deze dienst immers 'beroeps- of bedrijfsmatig' – ofwel (zoals eerder aangestipt):

1 Advocaat bij Wladimiroff Advocaten te Den Haag.
2 Advocaat bij Pellicaan Advocaten te Rotterdam.
3 Besluit van 22 december 2011, houdende de vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de Wijzigingswet financiële markten 2012, alsmede twee andere wetten tot wijziging van de Wet op het financieel toezicht en enige andere wetten. *Stb.* 2011, 671.
4 Wet van 1 december 2011 tot wijziging van de Wet op het financieel toezicht en enige andere wetten (Wijzigingswet financiële markten 2012). *Stb.* 2011, 610.

5 De definitie 'trustkantoor' beoogt alle mogelijke rechtsvormen te omvatten waarin het kan worden ondergebracht (Kamerstukken II 2002-2003, 29 041, nr. 3, p. 8). Zie voor de uitleg van 'beroeps of bedrijfsmatig': Rb. Rotterdam 5 april 2007, LJN BB9873; Zie ook: Rb. Rotterdam 27 april 2009, LJN BI2846, Rb. Rotterdam 3 juni 2010, LJN BM6733 en Rb. Rotterdam 8 juli 2010, LJN BN0769, over het 'onmiskenbaar bedrijfsmatige karakter' bij het 'beroeps- of bedrijfsmatig' verlenen van trustdiensten.

6 Zie nader: *Evaluatie Wet toezicht trustkantoren. Onderzoek naar de effectiviteit en doelmatigheid van de Wtt*, Ministerie van Financiën 26 april 2010, p. 7.
7 Ministerie van Financiën, *t.a.p.* 2010, p. 8.
8 Volgens de MvT van de Wfm 2012 heeft genoemd aandachtspunt de aanzet gegeven tot uitbreiding van deze dienst. Zie: *Kamerstukken II 2010-2011*, 32 781, nr. 3, p. 5.

voor 'meer dan één cliënt' – dan wordt hij op basis van art. 1 onderdeel a jo onderdeel d onder 3° Wtt als trustkantoor aangemerkt. Uit het bovengenoemde 'aandachtspunt' uit het evaluatierapport van het Ministerie van Financiën, dat tot de hier beschreven uitbreiding een aanzet heeft gegeven, kan onzes inziens echter niet worden opgemaakt dat het de bedoeling is geweest om ook advocatenkantoren die voor hun cliënten rechtspersonen betrekken bij trustkantoren zelf onder het bereik van de Wtt te brengen. Zou het kunnen zijn dat dit gevolg over het hoofd is gezien?

Van uitbreiding Wtt tot vrijstellingsregeling

Inmiddels heeft enige gedachtevorming plaatsgevonden met betrekking tot de inperking van de hierboven beschreven uitbreiding. Een mogelijkheid is een vrijstelling van het in de Wtt genoemde verbod 'om zonder vergunning van de toezichthouder vanuit een vestiging in Nederland als trustkantoor werkzaam te zijn' (art. 2 lid 1 Wtt). Wij hebben mogen vernemen dat wordt overwogen om in dit kader vrijstelling te verlenen aan personen die uitsluitend bemiddelen bij de verkoop van rechtspersonen (in de zin van het nieuwe art. 1, onderdeel d, onder 3), indien (a) de rechtspersoon die voorwerp is van de bemiddeling een onderneming drijft en (b) de persoon die bemiddelt niet bekend is, of moet zijn, met een voornemen om de onderneming te beëindigen. Kennelijk wordt ervoor gekozen dat er een vergunningplicht dient te bestaan als de rechtspersoon geen onderneming drijft. De vraag die vervolgens moet worden beantwoord is welke definitie van 'onderneming' hierbij dient te worden gehanteerd: in diverse Neder-

landse regelgeving wordt hieraan een verschillende betekenis toegekend. In de tweede plaats merken wij op dat thans onduidelijk is waarom wordt gekozen voor het criterium van de 'te beëindigen' onderneming. Schijnbaar wordt beoogd niet alleen 'niet-ondernemende' rechtspersonen onder de vergunningplicht te brengen, maar ook rechtspersonen die 'voornemens' zijn 'niet-ondernemend' te worden. De Wtt is onzes inziens echter niet het geëigende middel om de specifieke fraudesituaties, die men hier kennelijk op het oog heeft, te bestrijden.

Definitieproblematiek

In reactie hierop is geopperd om genoemde vrijstelling zo te formuleren dat de twee voorwaarden niet cumulatief zijn, maar dat de tweede voorwaarde als uitzondering wordt gesteld. Hiermee zou beter tot uitdrukking gebracht worden dat de bekendheid van de bemiddelaar met het voornemen de onderneming te beëindigen ook kan ontstaan tijdens de dienstverlening. Om het definitieprobleem van 'onderneming' te ondervangen zou ook een meer technische vrijstelling gebruikt kunnen worden, waarin een aantal voorwaarden zijn opgenomen om vast te stellen of er een onderneming gedreven wordt. Onderdeel van een dergelijke definitie zou het niet in dienst hebben van personeel kunnen zijn en voorwaarden voor de activa, passiva en winst- en verliesrekening, waaruit volgt dat er geen onderneming wordt gedreven. Tijdens het ter perse gaan van deze bijdrage is nog onzeker of en wanneer het besluit wordt vastgesteld en wat de definitieve inhoud van het besluit zal zijn. Niettemin hebben wij vernomen dat het voornemen bestaat om de uiteindelijke vrijstellingsregeling gelijktijdig

met de Wfm 2012 (op 1 juli 2012) in werking te doen treden.

Niettemin een lapmiddel

Hoewel het ons inziens zeer is toe te juichen dat de uitbreiding van de reikwijdte van de Wtt door de voorgestelde vrijstellingsregeling voor een belangrijk deel weer zal worden ingeperkt, moet evenwel worden opgemerkt dat een dergelijke vrijstellingsregeling niettemin een lapmiddel zal zijn. Met deze oplossing is er kennelijk voor gekozen om het bereik van de in de Wtt gedefinieerde dienstverlening van het verkopen van rechtspersonen zodanig op te rekken dat de dienstverleners die hierdoor onbedoeld onder het bereik van de Wtt vallen, vervolgens moeten worden uitgezonderd door middel van een vrijstellingsregeling. Het resultaat is nu dat de advocaat of het advocatenkantoor eerst als trustkantoor wordt aangemerkt, om vervolgens te worden vrijgesteld. Zou het dan niet beter zijn om te constateren dat de uitbreiding zelf niet deugt? Deze vraag klemt volgens ons met name omdat uit de toelichting niet duidelijk is gemaakt hoe dit begrip dient te worden ingevuld. Daarnaast moet worden opgemerkt dat internationale regelgeving ons niet tot deze uitbreiding verplicht⁹ en - *last but not least* - moet worden geconstateerd dat nog voor de uitbreiding in werking is getreden, het klaarblijkelijk noodzakelijk is om op deze nieuwe regel uitzonderingen te formuleren.

⁹ Vast staat dat met de voorgestelde uitbreiding (opnieuw) wordt afgeweken van de internationale standaard van de FATF en van art. 3 lid 7 van Richtlijn 2005/60/EG (de 'derde witwasrichtlijn'), waarin is bepaald wat onder 'aanbieders van trust- en bedrijfsdiensten' wordt verstaan.

SOFTWARE
FOR LEGAL
DEPARTMENTS

CICERO
LawPack®

www.cicero.be - sales@cicero.be

Louwerse en Veen advocaten is van oorsprong sterk vertegenwoordigd in het vreemdelingenrecht.
Voor onze groeiende vreemdelingenpraktijk zijn we daarom op zoek naar een:

gevorderde stagiaire / advocaat medewerker

met aantoonbare ervaring op het gebied van en affiniteit voor het
vreemdelingenrecht en de algemeen sociale procespraktijk.

Wij vragen:

- daadkrachtige, flexibele en klantgerichte persoonlijkheid
- teamgeest

Wij bieden:

- een collegiale, informele en ervaren werkomgeving
- ruimte voor persoonlijke ontwikkeling

Reacties (vergezeld van CV en cijferlijst) zien wij graag binnen 2 weken tegemoet op:
Louwerse en Veen advocaten, t.a.v. Mevr. Mr. P.C. Smit - Biltstraat 112 - 3572 BJ Utrecht - Telefoon: (030) 273 31 22

Echtelijke woning als gevangenis

Scheiden in crisistijd

Scheiden is duur, dus in deze tijd van economische crisis en onverkoopbare huizen zouden mensen minder snel uit elkaar moeten gaan. In hoeverre dat beeld klopt, daarover vertellen advocaten met uiteenlopende praktijken.

Foto: Shutterstock

Tekst: Henriette van Wermeskerken

Geldgebrek en onzekerheid over inkomen zorgen voor extra spanningen in een huwelijk. Vroeger bleven echtparen bij elkaar voor de kinderen, nu voor het huis. Noodgedwongen, omdat het huis onverkoopbaar is, althans voor de gewenste prijs. Steeds meer huiseigenaren zitten met een onderwaarde. De vraag rijst of familierechtadvocaten minder echtscheidingen doen als gevolg van de crisis en of dat nog verschilt per soort kantoor.

Bart Appels van de Echtscheidingswinkel, advocaat in Eindhoven: 'Hoewel het aantal telefoontjes en andere verzoeken om informatie blijven binnenkomen hebben we wel minder verzoekschriften ingediend. In 2008, 2009 liep dat zo'n tien tot vijftien procent terug, schat ik. Maar het is aangetrokken en inmiddels is het aantal echtscheidingen bij ons weer stabiel. Het grootste probleem voor de cliënten is nu de onderwaarde van de woning. Scheiden is toch al duur, vooral door de dubbele woonlasten en een onverkoopbaar huis maakt de lasten extra zwaar.'

De Echtscheidingswinkel hanteert een onconventionele aanpak: er werken drie advocaten en drie tot vier anderen die jurist of hbo-jurist zijn. Appels: 'Wie belt, krijgt direct een jurist aan de lijn. Verder hebben we korte doorlooptijden en we hanteren een vaste prijs. In zo'n tachtig procent van onze zaken krijgt de vrouw een toevoeging en de man niet. Hierdoor betaalt de man zo'n 1600 euro en de vrouw 160 euro all-in. Wij doen vrijwel uitsluitend echtscheidingen op gemeenschappelijk verzoek. Onze klantenkring typeer ik als een doorsnee van Nederland.' Appels heeft

de vFAS- gevolgd ('een uitstekende opleiding'), maar wil zich niet aan de voorwaarden van de Vereniging van Familierecht Advocaten Scheidingsmediators conformeren. 'Wij staan een zakelijke aanpak voor. Emotionele privé zaken moeten privé blijven. Zo nodig verwijzen we door naar hulpverleners,' zegt hij. 'Wij beginnen waar anderen eindigen: met het verzoekschrift.' Cliënten komen bij de Echtscheidingswinkel via mond-tot-mondreclame, de eigen site en smart-phone-apps.

Drie jaar aftrek

Marika Lindhout van Prinsegracht Advocaten in Den Haag heeft een sociale praktijk. Meer dan de helft van de zaken doet zij op basis van een toevoeging. Betalen beide cliënten, dan rekent zij 180 euro per uur excl. btw (geen kantoorkosten). Heeft een van de twee een toevoeging, dan betaalt de ander 90 euro per uur. 'Wij merken niets van de crisis, althans niet in de toestroom van de zaken. We kunnen het werk nauwelijks aan. Cliënten komen uit alle hoeken en gaten: via andere cliënten, andere advocaten, het Juridisch loket, de website, noem maar op. Wel merken we duidelijk dat de cliënten in financiële problemen zitten. Sommigen komen in de schuldsanering terecht en vragen ons een betalingsregeling. Soms blijven ze noodgedwongen samen eigenaar van het huis, omdat degene die vertrekt niet ontslagen kan worden uit de hoofdelijke aansprakelijkheid voor de hypotheeklening. Banken hebben de hypotheek-eisen aangescherpt. Maar scheiden doen mensen wel, als ze dat nodig vinden. Als het huis niet verkocht wordt en partijen blijven samen eigenaar, is het de uitdaging om daar een goede regeling voor te maken.'

Emma Kostense van Van Hilten de Vries van Ruitenbeek Advocaten & Mediators in Den Haag herkent deze ervaringen. 'We hebben het ontzettend druk, ook met *collaborative divorce*. Eind 2009 zagen we een dipje. Onze cliënten, veelal uit de bovenlaag van de maatschappij, leken te willen wachten tot de crisis voorbij was. Maar toen duidelijk werd dat die nog wel even ging duren, barstte de drukte weer in volle omvang los. Het leek wel een of er een inhaalslag werd gemaakt.

Een dipje in 2009

Het aantal ingediende verzoekschriften tot echtscheiding bij de rechtbanken is vrij constant. Sinds 2003, toen de net opgerichte Raad voor de rechtspraak dit ging registreren, schommelt het aantal zo tussen de 33.000 en 34.000. In 2009 werden er 32.700 verzoekschriften ingediend, in 2010 34.700 en in 2011 34.000. Van een dalende trend, of welke trend dan ook, is geen sprake, aldus een woordvoerder van de Raad voor de rechtspraak, want significant zijn de schommelingen niet. 'Echtscheidingen vormen een stabiele zaakstroom.'

Lag het aantal in de GBA ingeschreven echtscheidingen per jaar jarenlang rond de 32.500, in 2009 daalde dit tot ruim 30.000, zo blijkt uit CBS-cijfers. In 2010 lag het weer rond de 32.500. Jan Latten, hoogleraar Demografie aan de UvA en hoofdemograaf bij het CBS: 'De verlaging in 2009 kan verschillende oorzaken hebben: de economische crisis, het instorten van de woningmarkt, maar ook de invoering van het verplichte ouderschapsplan en de afschaffing van de flitscheiding. Allemaal omstandigheden die in dat jaar speelden en voor zover mij bekend weet niemand wat precies welke rol heeft gespeeld. Daar is bij mijn weten nog geen onderzoek naar gedaan.'

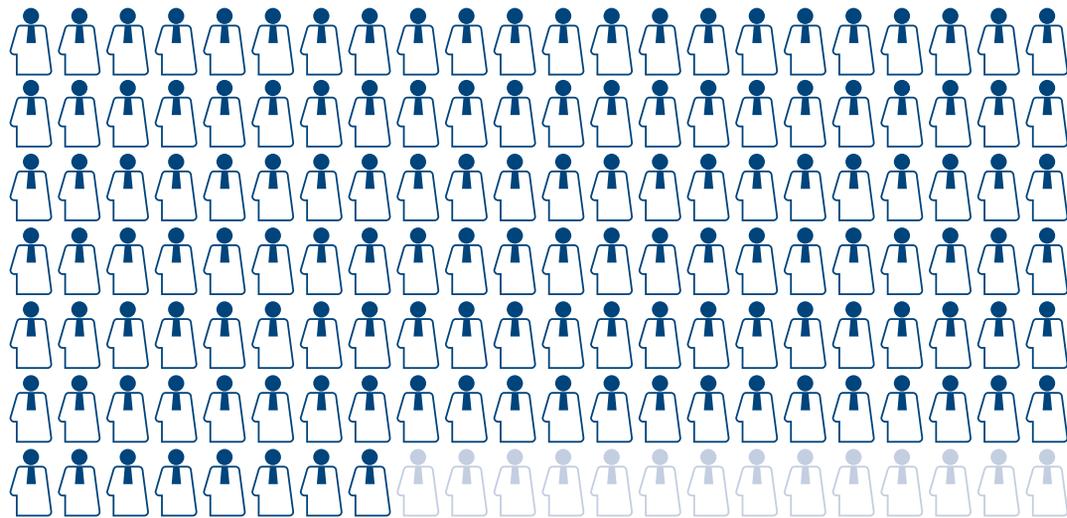
Huizen vormen een groot probleem. Ten eerste is de waarde nu moeilijk vast te stellen, ten tweede geven banken moeilijk ontslag uit de hoofdelijke aansprakelijkheid van de andere echtgenoot en stellen zij scherpe eisen als de achterblijvende partij een extra hypotheek nodig heeft. Ten derde kan de volledige hypotheekrente maar twee jaar worden afgetrokken als een van de echtgenoten verhuisd is. Dit fiscale aspect brengt mensen dan alsnog in de problemen. Bij verkoop is in het algemeen de regeling versoepeld in die zin dat de hypotheekrente drie jaar kan worden afgetrokken voor het oude en het nieuwe huis. Ik vind het onbegrijpelijk dat de fiscus die regeling niet ook in geval van echtscheiding toepast. Vergelijken met mensen die hun huis "gewoon" verkopen laat de overheid scheidende mensen in de kou staan.'

Een oplossing kan zijn toescheiding aan één van beide echtgenoten op basis van een relatief lage waarde, zoals de WOZ-waarde of de hoogte van de hypothecaire lening, zodat er geen over- of onderwaarde is, aldus Kostense. 'Dat combineren we met een antispeculatiebeding, waarbij partijen overeenkomen dat een eventueel meer- of minderwaarde wordt verrekend wanneer het huis binnen een bepaalde periode wordt verkocht. Zo dragen mensen samen het risico en blijft de volledige hypotheekrente aftrekbaar. De bank moet wel akkoord gaan.'

Leuk

Ook zonder onverkoopbaar huis, al dan niet met een ten opzichte van de verkoopwaarde te hoge hypotheek, levert scheiden een flinke inkomensvermindering op, althans voor vrouwen. Moeders bij wie de kinderen blijven wonen, gaan er gemiddeld 21 procent in koopkracht op achteruit. Vaders gaan er dan gemiddeld juist op vooruit en wel met 33 procent, zo blijkt uit cijfers van het CBS. 'Vrouwen kiezen voor harmonie en rust,' aldus Appels, 'terwijl mannen de strijd aangaan en er zo financieel beter uitspringen.' Kostense verklaart de effecten op de koopkracht na echtscheiding ten eerste uit de manier waarop draagkrachtberekeningen nu eenmaal werken: 'Eerst moet de alimentatieplichtige voor zichzelf kunnen zorgen, pas daarna wordt gekeken of er ruimte is om alimentatie te betalen, althans voor de partner.' Daarnaast ziet zij de arbeidsmoraal van vrouwen als een belangrijke factor. 'De wetgever gaat er vanuit dat iedereen in beginsel voor zichzelf moet kunnen zorgen. In Nederland is dat bepaald nog niet op peil; veel getrouwde vrouwen zien werk als iets wat vooral leuk moet zijn en niet te veel tijd mag kosten. De druiven zijn zuur bij een echtscheiding door de achterstand op de arbeidsmarkt, die vaak niet meer in te halen is.'

Kortom, scheiden is duur maar wie het echt niet meer met elkaar uithoudt, zet kennelijk toch de stap, inkomensvermindering ten spijt. Desnoods blijft het huis gezamenlijk eigendom; daar wordt dan een mouw aan gepast.

25

Meer dan 25 procent van de top 50 advocatuur is relatie

De meest uitgebreide basisdekking beroepsaansprakelijkheid

100%

100% uitloop, 100% inloopdekking

1.000

Meer dan 1.000 M-AOVs in 5 jaar tijd

30

30 tot 70 procent korting over de looptijd (afhankelijk van uw aanvangsleeftijd) op uw AOV

€	€	€	€
€	€	€	€
€	€	€	€
€	€	€	€
€	€	€	€

80.000

De gemiddeld behaalde besparing voor een AOV is 80.000 euro over de looptijd

1

onze overlijdensrisicoverzekering is op basis van éénjarige risicopremies, zo wordt u niet geconfronteerd met een hoog gelijkblijvend premietarief

Feiten & cijfers spreken voor zich

Toen M-verzekeringen vijf jaar geleden werd gelanceerd, leken de offertes voor velen van u te mooi om waar te zijn. Inmiddels is wel duidelijk dat M-verzekeringen niet alleen een scherpe premie biedt, maar dat haar producten ontwikkeld zijn met kwaliteit als uitgangspunt. De goede kennis van de markt en een krachtige inkoop resulteren in onze scherpe premies.

De ruime ervaring en professionaliteit heeft voor veel collega's van u de doorslag gegeven om hun financiële belangen aan ons toe te vertrouwen. Dit specialisme en kennis van uw beroepsgroep loont dus voor u en voor ons. Graag maken wij ook voor u een persoonlijke vergelijking gebaseerd op cijfers en feiten.

M-VERZEKERINGEN
EXCLUSIEF VOOR ADVOCATEN, NOTARISSEN EN GERECHTSDEURWAARDERS

Inhoud *Aflevering 2 – 29 januari 2011 – J*

- 26 Kantonrechter Almelo
24 december 2010, nr. 357872 EJ VERZ 10-1839, LJN BO85
Ontbinding. Reflexwerking Ontslagbesluit. Afwijking van afspe-
gelingsbeginsel in ontbindingsprocedure mogelijk. Afwijzing
[BW art. 7:685; Ontslagbesluit art. 4.2; WOR art. 25]
- 27 Kantonrechter Amsterdam
27 september 2010, nr. 1172276 EA VERZ 10-1309, LJN BO84
Ontbinding. Liefdesrelatie met oprichter en senior partner v
concurrerend advocatenkantoor.
[BW art. 7:685; EVRM art. 8]
- 28 Voorzieningenrechter Kantonrechter Heerenveen
13 oktober 2010, nr. 330669CV EXPL 10-5118
Studiekostenbeding. Begrip "totale cursuskosten" onduidel
dus kosten niet verhaalbaar.
[BW art. 7:611]
- 29 Kantonrechter Heerenveen
6 december 2010, nr. 335875VZ VERZ 10-366, LJN BO64
Collectief ontbindingsverzoek. Werkgever ontvankelijk onder
schenden WMCO en WOR. Correct toepassen had situatie n
anders gemaakt.
[BW art. 7:685; WMCO art. 6; WOR art. 25]
- 30 Kantonrechter Helmond
29 november 2010, nr. 717876, EJ verz. 165/10, LJN BO705
Ontbinding. Bevoegdheid kantonrechter. Begrip "woonplaat
[BW art. 1:10, 7:685; EEX-Verordening Brussel I art. 4, 20]

*inclusief noot

Sdu Uitgevers en het Hugo Sinzheimer Instituut presenteren: **Het 27^e «JAR» Verklaard Seminar**

Maandag 2 juli 2012
16.15 – 20.00 uur
Okura Hotel
Amsterdam

Tijdens deze bijeenkomst behandelen
prof. mr. E. Verhulp, mr. dr. M.S.A. Vegter en
prof. mr. J.M. van Slooten de meest relevante
uitspraken die zijn gepubliceerd in de «JAR»
in de voorgaande zes maanden.

€ 50,- korting voor abonnees

Hebt u een abonnement op «JAR», «JAR» Online
of *OpMaat_Arbeidsrecht*? Dan betaalt u slechts
€ 325,- (incl. btw) i.p.v. € 375,- (incl. btw).

**Kijk voor meer informatie op
www.jarzojaar.nl.**

U kunt zich aanmelden via:

Hugo Sinzheimer Instituut
T.a.v. mw. M.A.H. Kroon
Postbus 1030
1000 BA Amsterdam

E-mail: jarverklaard27@gmail.com
Telefoon: 020-525 34 00

VVD-voorstel voor kwaliteitsverbetering van de advocatuur

Kwaliteit en het toezicht daarop

Tegenover de onafhankelijkheid en de privileges staat de verplichting van iedere individuele advocaat en de beroepsgroep als geheel om kwaliteit te leveren. Op basis van werkbezoeken aan en gesprekken met rechters, officieren van justitie en advocaten en mijn eigen ervaring als advocaat, ben ik van mening dat een kwaliteitsverbetering van de advocatuur en het toezicht daarop noodzakelijk is.

Tekst: Ard van der Steur¹

Toelatingseisen jonge advocaten

De VVD vindt dat aan de toegang tot de advocatuur kwaliteitseisen mogen worden gesteld. In de toekomst acht de VVD het wenselijk dat er een 'toga-master' ontstaat, waarin, bijvoorbeeld voor de duur van twee jaar, de student zowel inhoudelijk als qua vaardigheden wordt voorbereid op een togaberoep. In de tussentijd zou een centrale entree-toets op kwaliteit, ambitie en basisvaardigheden de minimaal vereiste kwaliteit kunnen garanderen. Duidelijk is dat het niet alleen moet gaan om studieresultaten, maar ook om de juiste vaardigheden.

Opleiding van advocaat-stagiaires

De opleiding voor advocaat-stagiaires is nu faciliterend van karakter. De VVD is van mening dat deze opleiding als instrument moet worden gebruikt om de meer geschikte en minder geschikte jonge advocaten van elkaar te scheiden. Het is tekenend dat een aantal grote kantoren een *Law Firm School* heeft opgericht om in de lacunes in de benodigde opleiding van jonge advocaten te voorzien. Deze opleiding wordt als zeer nuttig maar zwaar ervaren en dat zou dan ook het uitgangspunt moeten zijn van de algemene stagiaireopleiding. Ook acht de VVD het wenselijk dat jonge advoca-

ten een aantal maanden stage lopen bij de rechterlijke macht en/of het OM.

Centrale eisen aan aanvullende opleiding

Dat de aanvullende eisen die de Orde via de Jonge Balie al dan niet stelt aan advocaat-stagiaires per arrondissement kunnen verschillen acht de VVD onwenselijk. Er dient landelijk overeenstemming te bestaan over een minimumpakket dat voor jonge advocaten noodzakelijk is; ook hierbij dient examinering – en niet aanwezigheid – het uitgangspunt te zijn.

De advocaat-stage: functie en toezicht

De VVD is van mening dat de kwaliteit van de begeleiding – en dus de kwaliteit van de betreffende advocaat als opleider – door de Orde zou moeten worden beoordeeld. Hierbij kan worden gedacht aan intervisie met de begeleidende patroon-advocaat en/of een kwaliteitsbeoordeling door derden van het door de advocaat-stagiaire verrichte werk. Hiermee kan tevens een objectief oordeel worden gevormd over de kwaliteit van de begeleiding en/of de kwaliteit van het door de advocaat-stagiaire geleverde werk en de vaardigheden die de jonge advocaat aan het ontwikkelen is.

Permanente opleiding

Het systeem ziet nu op het volgen van opleiding, niet op het met goed gevolg afleggen van examens. Ook is er geen aandacht voor het nut van de opleiding. Hierdoor is een industrie gegroeid die zich met name

richt op het meer of minder passief volgen van opleidingen. De VVD is van oordeel dat ook bij de permanente opleiding een vorm van examinering wenselijk is.

Specialisatie

Er komen steeds meer advocaten die in hun eentje praktijk houden. De VVD is van mening dat het in ons rechtsbestel niet meer mogelijk is om als advocaat op alle voorkomende rechtsgebieden de benodigde kwaliteit te leveren. Elke advocaat dient zich daarom – en dat is al heel breed – in maximaal twee rechtsgebieden (civiel-, bestuurs- en/of strafrecht) te specialiseren.

Criteria voor advocaten bij de Raad voor Rechtsbijstand

Aan advocaten die in aanmerking willen komen voor gefinancierde rechtshulp en dus werken op kosten van de belastingbetaler, moeten meer dan nu het geval is eisen worden gesteld ten aanzien van hun specialisaties. De Raad voor Rechtsbijstand moet reële maar strenge eisen stellen aan advocaten die tot de gefinancierde rechtshulp worden toegelaten en hij dient die kwaliteit ook periodiek te (laten) toetsen.

Intervisie tussen advocatuur, OM en rechterlijke macht

De VVD vindt dat er tussen deze drie partijen op individuele basis periodiek overleg moet zijn. Het spreekt voor zich dat hierbij niet moet worden gesproken over de inhoud van de zaak maar over de manier waarop de samenwerking heeft plaatsgevonden. Officieren van justitie en

¹ Tweede Kamerlid voor de VVD en woordvoerder justitie. Tevens is hij advocaat en medeoprichter van Legaltree, een samenwerkingsverband van advocaten.

rechters dienen een rol te vervullen bij de kwaliteitsbewaking van de advocatuur.

Toezicht

Het toezicht is op dit moment reactief en versplinterd: aan de hand van signalen wordt actie ondernomen en in elk arrondissement kan de aanpak anders zijn. Dat blijkt ook uit het zo juist verschenen tussenrapport van de heer Rein Jan Hoekstra. De VVD is ten eerste van mening dat het toezicht ook proactief moet zijn. Ten tweede dient het toezicht te berusten bij de gezamenlijke dekens op basis van gedeelde uitgangspunten en consensus over aanpak en beleid. Ten derde dient het financieel toezicht versterkt te worden; al dan niet door gebruikmaking van het Bureau Financieel Toezicht dienen de kantoororganisatie en de derdengeldenrekening aan professioneel inhoudelijk toezicht te worden onderworpen.

Tuchtrecht

Degenen die kennismaken van de aard van de misdrijvingen in relatie tot de uitgesproken straf, zouden nog wel eens verbaasd kunnen zijn over wat een advocaat allemaal kan uitvoeren zonder uit het be-

roep te worden gezet. De VVD vindt daarom dat het tuchtrecht aan herijking toe is en dat het vertrouwen in het zelfreinigend vermogen van de advocatuur verbeterd moet worden.

Herziening van buitenpatronaat, 'Cohen-advocaten' en ondernemer-stagiaire

De VVD is gelet op het eerdergenoemde en de recente uitspraak over het verschoningsrecht van een Cohen-advocaat van oordeel dat de verruiming van de mogelijkheden voor stagiaires en advocaten om – anders dan in de traditionele rol – hun opleiding te voltooien en werkzaam te zijn, dient te worden heroverwogen.

Samenwerkingsverbanden

De veranderende samenleving heeft, zo weet ik uit eigen ervaring, geleid tot nieuwe vormen van samenwerkingsverbanden tussen advocaten. Derhalve is de huidige samenwerkingsverordening uit 1993 niet meer actueel en creëert op dit punt problemen. De Orde dient op korte termijn een visie te formuleren op de wijze waarop op vandaag de dag vanuit het oogpunt van kwaliteit zou moeten worden samenge-

werkt. Daarbij zou zij faciliterend moeten zijn voor nieuwe vormen van samenwerking, zolang de kwaliteit daarbij uitgangspunt is.

Tot slot

Noblesse oblige geldt in het bijzonder voor de advocatuur die – als essentieel onderdeel van de rechtsstaat – zich meer dan nu bewust moet zijn van de verplichtingen die tegenover de verworven rechten staan. Een actieve en op kwaliteit gerichte houding van de Orde is daarbij essentieel. Het toezicht moet worden verbeterd en het tuchtrecht strenger. De Nederlandse advocaten moeten hun bereidheid laten zien garant te staan voor kwaliteit die de samenleving van deze beroepsgroep mag eisen. Doen zij dat niet uit zichzelf, dan zal de wetgever moeten ingrijpen om de gewenste resultaten te realiseren. Ik zie uit naar een reactie op de beschreven voorstellen en nodig daarom de Orde en alle 16.000 advocaten uit op mijn suggesties te reageren en eventueel nadere voorstellen te doen.

• Dit is een verkorte versie; het integrale artikel staat op vvd.nl/nieuws/1866/vvd-voorstel-voor-kwaliteitsverbetering-van-de-advocatuur.

Reacties

Waar is de cliënt?

‘In grote lijnen onderschrijf ik deze opinie. Zijn voorstellen tot kwaliteitsverbetering en het aanscherpen van het tuchtrecht zijn op zich goed: de advocatuur mag voor zichzelf de lat best telkens hoger leggen. Ik mis in zijn verhaal alleen de cliënt. Op haast klassieke wijze redeneert hij vanuit de (eigen) juridische beroepsgroep zonder te kijken naar de wensen van cliënten. Hij heeft naar eigen zeggen tijdens werkbezoeken met veel mensen gesproken maar kennelijk niet met vertegenwoordigers van cliënten. Dat maakt zijn betoog minder overtuigend. Want wat willen zij eigenlijk? Naar mijn inschatting zullen veel

cliënten - en zeker particuliere cliënten - niet zeggen dat zij een beter opgeleide advocaat willen; zij willen vooral een goedkopere advocaat. Ik vraag mij af of dit maatschappelijk gezien ook niet een veel pregnantere wens is dan de wens om een beter opgeleide advocaat. Sterker nog, het verhogen van de opleidingseisen en daarmee de kostprijs zou wel eens een averechts effect op de prijs kunnen hebben. Dat is vast niet zijn bedoeling maar hier wreekt zich een nogal traditionele blik op het beroep van advocaat. Dat is jammer want zijn voorstellen zijn overigens bepaald sympathiek. Mijn advies: ga eerst eens met cliënten praten wat zij willen.’

Martijn Snoep, managing partner van De Brauw Blackstone Westbroek.

Waarom deze VVD verkiezingsadvertentie?

‘Bij mij is de verbazing toegeslagen. Het meeste van wat hij aandraagt, is feitelijk onjuist, of in werking gezet of al klaar. Een vage klacht over kwaliteit, die gebaseerd zou zijn op enkel zijn gesprekken met rechters, officieren en collega-advocaten. Dat deze waarneming de basis vormt voor zijn opvatting, en daarmee die van de VVD, dat vind ik treurig. Wat de voorgestelde verbetering voor de stagiaire opleiding betreft, kijk naar de laatste berichten van de Orde daarover; de toga master bestaat al jaren; het implementatievoorstel van het rapport Van Wijmen waarin

de advocatuurlijke kernwaarden worden gecodificeerd, wordt juist door de Kamer comateus gehouden. Overigens Van der Steur heeft een ouderwets idee van de moderne functie van de advocaat. Dan verlaat ik me liever op rapporten opgesteld door mensen met een gefundeerd beeld van de advocatuur, die daadwerkelijk gericht zijn op kwaliteitsverbetering, zoals dat van Hoekstra. Ik heb me afgevraagd of het verstandig was überhaupt te reageren. Dit is een povere advertentie, louter bedoeld als populistische VVD promotie. Jammer dat dit een podium krijgt in dit gerenommeerde blad. Als iemand voortdurend roept dat er iets mis is en dat wordt – in verkiezingstijd – hier opgeschreven, dan voedt dat bij leken onderbuikgevoelens die in tijden van economische crisis eeuwenoude bestaanswaarden van de advocatuur in gevaar kunnen brengen.’

Wilfred Veldstra, senior partner bij Lamsma Veldstra & Lobé Advocaten en Legal Netlink Alliance Ltd.

Niet aan dovemansoren gericht

Inderdaad, *noblesse oblige*. De roep van Van der Steur om kwaliteitsverbetering en versterking van het toezicht is niet aan dovemansoren gericht. Voor de ontwikkelingen op het terrein van het toezicht verwijs ik naar de dekencolumn in dit blad. De Orde is met het versterken en uniformeren van toezicht al verder dan Van der Steur zich realiseert. Het bestaande toezicht is nog te veel een benadering achteraf. Meer proactief toezicht is nodig. Daarnaast is zeker zo belangrijk het inzetten op kwaliteitsbevordering van de advocatuur. De client heeft meer aan een goed opgeleide, deskundige advocaat dan aan een slecht presterende raadsman die door goed toezicht op zijn nalatigheid wordt aangesproken.

Het draait dus ook om kwaliteitsverbetering. De verbetering van de beroepsopleiding, modernisering van het patronaat en bevordering van intervisie vormen een greep uit de voorstellen waar de Orde momenteel aan werkt. De Algemene Raad vermijdt geen onderwerpen die ingewikkeld of lastig zijn en zal bijvoorbeeld ook onderwerpen als beperking van het aantal specialisaties aansnijden. Dat wil niet zeggen dat het stuk van Van der Steur zich onverkort leent voor opname in het Orde jaarplan 2013. Daarvoor is zijn uitgangspunt te ongenueanceerd en miskent hij de grote diversiteit binnen de balie. De overgrote meerderheid van advocaten stelt - net als advocaat Van der Steur zelf – al alles in het werk om de rechtzoekende goed bij te staan.

Jan Loorbach, algemeen deken van de Nederlandse Orde van Advocaten

(advertenties)

Draagkrachtberekening, co-ouderschap, vermogensopstelling en de berekening van het besteedbaar inkomen na scheiding. Alles ineen, klik, klik, klaar.

Alimentatierekenen is ècht makkelijker met Split-Online!

Veel advocaten hebben Split-Online omarmd als hún pakket. Ze willen nooit meer iets anders! Probeer nu zelf het meest gebruiksvriendelijke

en uitgebreide alimentatieberekenprogramma. U kunt Split-Online.nl nu gratis testen. Ga snel naar www.split-online.nl en registreer u vandaag!

Split-Online.nl: ook voor praktijkgerichte en voordelige (PE)opleidingen!

SPLIT
SCHEIDINGSPLANNING
INFORMATIETOOL

Split Online is een uitgave van XS2Knowledge B.V. Voor meer informatie kijkt u op de website: www.split-online.nl. Ook kunt u bellen naar 088 - 61 61 261 of stuur een e-mail naar: sales@split-online.nl.

Graag goed articuleren

U dicteert op bandjes of – heel modern! – op een digitale recorder? En uw secretaresse typt dat vervolgens uit? Dan lijkt u de opkomst van spraakherkenning en -verwerking voorsnog gemist te hebben. Een update van twee enthousiaste advocaten.

Foto: Rue des Archives / HH

Tekst: Michel Knapen

‘De meest tijdefficiënte manier van werken,’ zegt Marike Ubbink (Stellingwerf Van Beek & Drosten Advocaten, Enschede). ‘Ik zou niet meer zonder kunnen,’ vult Michiel van Gastel (Van Gastel en Bal Advocaten, Hellevoetsluis) aan.

Beide advocaten zijn lovend over de dicteer- en spraakverwerkingssoftware die ze nu enige tijd op kantoor gebruiken. Weg is het geklungel met opnameapparaten met bandjes en weg is de verspilde tijd en energie van secretaresses die uren bezig waren ze uit te tikken. Ubbink dicteerde er jarenlang correspondentie, processtukken, adviezen en de notulen van de maatschapsvergaderingen op. ‘De bandjes slijten en ze worden op den duur slecht te verstaan, ook door achtergrondgeluiden. Bovendien kunnen ze zoekraken.’

Met spraakherkenning of spraakverwerking moet dat tot de verleden tijd behoren, maar stond dat niet nog in de kinderschoenen? ‘Dat is al vijftien jaar niet meer zo,’ zegt Juul Leijnse, consultant bij dFlow, een bedrijf dat software voor juristen levert. ‘Jarenlang maakten met

name medisch specialisten, en een enkele advocaat, gebruik van spraakherkenning. Nadeel was dat het maar één stemprofiel herkende en dat het programma uittentreuren moest worden “opgevoed”. Veel vaktermen werden niet herkend en moesten handmatig in de tekst worden verwerkt zodat het een volgende keer wel werd opgepakt. Het duurde weken voordat het programma redelijk foutloos gesproken woorden kon omzetten in een handzaam tekstbestand.’

Discipline vereist

Sindsdien is het hard gegaan: zo bracht Apple MacSpeech op de markt, ontwikkelde Philips SpeechExec en zo’n anderhalf jaar geleden bracht dFlow spraakherkenning in combinatie met BigHand op de Nederlandse markt, een programma dat digitaal dicteren combineert met spraakherkenning. Leijnse: ‘Met software van BigHand kun je dicteren op een apparaatje dat is verbonden met je pc, op je iPhone of Android. Je spreekt je tekst in, Dragon zet het geluidsfragment om in geschreven tekst. Het “opvoeden” besteed je uit aan de secretaresse. Dat kost haar in het begin nooit méér tijd dan het zelf uittypen. Na drie dagen teksten redi-

geren en woorden toevoegen gaat het al sneller dan een geluidsfragment uittikken. Na twee maanden is de vocabulaire klaar en maakt het programma geen fouten meer: alle juridische begrippen worden dan herkend.’

Dat vergt wel enige discipline, heeft Van Gastel ervaren. ‘Alles wat je zegt wordt direct geregistreerd. Zinnen moet je afmaken en niet laten overlopen in gemurmel. Je moet goed articuleren en alles op dezelfde snelheid dicteren. Niet iedereen kan die slag maken.’ Dat wordt bevestigd door Leijnse. ‘Voorwaarde is wel dat de advocaat correct dicteert, want *garbage in is garbage out*. Staat er een komma in de zin, dan moet je die komma ook benoemen. Komt er een nieuwe alinea, dan moet je dat commando geven. De secretaresse kan nog altijd snel de tekst fatsoeneren maar dan gaat het om de details. Zij houdt daardoor meer tijd over om op inhoud na te lezen.’ Bij Van Gastel & Bal maken alle zes advocaten gebruik van BigHand, zegt Van Gastel, en tot volle tevredenheid. ‘Ik heb nu een foutscore van slechts twee procent.’

Leverancier Leijnse is daarover niet verbaasd. ‘Als de advocaat over de juiste dicteerkunst beschikt, staat een tekst al

Minieme inspanning

Wie met spraakherkenning wil beginnen, heeft niet veel nodig: dicteersoftware, software voor de advocaat, de secretaresse en de server en een opnameapparaatje (of de eigen smartphone). De dicteersoftware kost eenmalig ongeveer zo'n 400 euro, plus jaarlijks 82 euro voor ondersteuning en updates. Voor de spraakherkenning komt er eenmalig 500 euro bij en jaarlijks 100.

na een minuut op het scherm en na de "opvoedfase" van enkele dagen is dan negentig procent correct. Maar dan moet het duo advocaat en secretaresse goed op elkaar zijn ingewerkt en moet de secretaresse tegen haar baas durven zeggen dat hij beter moet inspreken.'

Besparing

Ubbink en een collega-advocaat namen BigHand een halfjaar geleden op proef. 'We waren snel enthousiast. Het systeem leert ontzettend snel. Binnen twee weken hoeft de secretaresse alleen maar wat correcties door te voeren, als het systeem "moeilijke" woorden verkeerd opschrijft. Ingesproken teksten hebben we in een paar uur terug, afhankelijk van de drukte op het secretariaat en de prioriteit.' Door de goede ervaringen wordt het nu kantoorbreed ingevoerd.

Kritiek op het systeem zit in de details. Eigennamen worden niet goed herkend en bij de optie waarbij tekst direct in het beeldscherm van de advocaat verschijnt, is de foutscore soms wat hoger. 'Toen we nog bandjes gebruikten', zegt Ubbink, 'kon ik inspreken: "Maak ook een voorblad bij de conclusie van antwoord."' De secretaresse begreep precies wat er moest gebeuren. Dat kan nu niet meer en die instructie moet ik haar mailen, samen met de mededeling dat er een gesproken tekst op de server klaar staat.'

De kosten van het systeem worden door de tijdwinst snel terugverdiend, hebben Van Gastel en Ubbink ervaren. Ubbink: 'We voorzien een besparing op de personele bezetting. Er zijn minder RSI-klachten en dus minder ziektekosten.' En Van Gastel rekende uit: 'Het scheelt op mijn kantoor één secretaresse.'

Column

Afscheid van partners (2): exit-arrangementen

Dolph Stuyling de Lange

In de vorige column behandelde ik de wenselijkheid om tot actie te komen als partners niet (voldoende) functioneren. Er zijn goede redenen om dat te doen. De belangrijkste zijn:

- partners moeten een visitekaartje van kantoor zijn – intern en extern. Als een partner dat niet is, krijgen medewerkers een verkeerd beeld van wat een partner moet kunnen en gaan ze hun ambitie daarop instellen. En ook (potentiële) cliënten moeten kunnen zien welke kwaliteit het kantoor eist;
- Partners die 'achterblijven' leiden tot wrevel bij de overige partners – en al helemaal bij degenen die juist extra bijdragen. Dat beïnvloedt de sfeer en creëert het risico dat de beste mensen overstappen naar een ander kantoor;
- het 'gedogen' van achterblijvende partners lijkt sociaal maar is voor de betrokken partner in feite een jarenlange straf: deze moet op de tenen lopen, krijgt steeds aansporingen om dingen te doen die hij niet kan en weet dat er binnen kantoor geen waardering voor hem is. Terwijl het meestal gaat om capabele mensen, die alleen niet aan alle eisen kunnen voldoen.

Dat niet (althans minder) functioneren kan op allerlei vlakken liggen. Vaak gaat het om goede juristen die het acquireren maar niet onder de knie krijgen. Soms gaat het om mensen die de doelstellingen van declarabele uren en/of winst maar niet halen. Soms gaat het om mensen die geboren eenlingen zijn en die de rol als manager van een team niet aankunnen. Tot slot kan het ook gaan om mensen die de ethische normen van kantoor – ook na waarschuwing – niet halen: om het even of dat gaat om ongewenste belangenver-

strengelingen met cliënten, of om ongewenst gedrag binnen kantoor.

Wat te doen met zulke partners? Vaak staan financiële consequenties van onderwetse 'goodwillregels' in het maatschapcontract een afscheid in de weg: dan functioneert iemand niet goed en moet de rest van de maatschap toch een flink bedrag ophoesten. Voor goodwill waar de vertrekkende partner wel van heeft geprofiteerd, maar vaak juist in het geheel niet heeft bijgedragen. Algemeen advies is dan ook om goodwillbetalingen bij vertrek zo snel mogelijk uit het contract te schrappen.

Verder zijn er wel meer mogelijkheden dan een botte bijl. Enkele voorbeelden:

- maak de partner 'counsel' of 'adviseur' van kantoor met een aangepaste honorering. Zeker voor goede juristen of goede opleiders een win-win situatie;
- pas bij oudere partners het winstdeel aan (bij jongere partners is het gedogen van onderpresteren ongewenst in verband met de beeldvorming);
- zoek samen naar een andere plek waar de kwaliteiten van de betrokken partner wel kunnen opbloeien. Dat kan een kantoor zijn met andere eisen of bijvoorbeeld de rechterlijke macht;
- laat oudere partners met een (beperkte) bijbetaling wat eerder pensioneren.

De verborgen kosten van het laten zitten van niet voldoende functionerende partners zijn zeer hoog dus actie is geboden. Uiteraard altijd als een laatste stap nadat samen het maximale is gedaan om het functioneren wel op niveau te krijgen.

Hoe zit het ook alweer met de **Leegstandswet**?

De Leegstandswet maakt het mogelijk om bepaalde woningen en gebouwen tijdelijk te verhuren zonder dat huurder huurbescherming geniet. Hoe verhoudt zich deze vergunning met de huurovereenkomst naar zijn aard van korte duur zoals neergelegd in art. 7:232 lid 2 BW?

Tekst: Eleonore van Lith¹

Vanwege de huidige perikelen op de woningmarkt worden woningen minder snel verkocht dan in het verleden. Steeds meer huiseigenaren kiezen ervoor om hun woning (tijdelijk) te verhuren en vragen een verplichte leegstandvergunning aan bij hun gemeente. Demissionair minister van Binnenlandse Zaken Liesbeth Spies heeft in januari dit jaar al aangekondigd de regels voor tijdelijke verhuur op basis van de Leegstandswet te versoepelen; een wijziging van deze wet zal naar verwachting in de tweede helft van 2012 plaatsvinden. Door deze wijziging van art. 15 Leegstandswet wordt het voor huiseigenaren die een nieuw huis willen kopen of hebben gekocht gemakkelijker om hun nog te koop staande woning tijdelijk te verhuren.

Kort gezegd wordt de Leegstandswet vereenvoudigd: de verhuurder mag straks de huurprijs bepalen en gemeenten mogen aan de tijdelijke verhuur geen eigen, extra eisen stellen die niet in de Leegstandswet vermeld staan. Aan het einde van het huurcontract moet de huurder de woning verlaten en kan lege oplevering van de woning in geval van verkoop dus gegarandeerd worden.

In aanmerking voor tijdelijke verhuur op grond van de Leegstandswet komt o.a. woonruimte in een voor de verkoop bestemde woning die nog nooit bewoond is geweest, woonruimte die in de twaalf maanden voordat de woning leeg kwam te staan door de eigenaar bewoond werd, woonruimte die in de tien jaar voordat de woning leeg kwam te staan slechts drie jaar

geheel of gedeeltelijk verhuurd is geweest én woonruimte in een voor sloop of renovatie bestemde huurwoning.

Interessant in het licht van het voorgaande is het recente arrest van de Hoge Raad van 13 april 2012 (LJN: BV2628). De kwestie betrof het volgende: huurder huurde een onzelfstandige woonruimte te Utrecht. In de huurovereenkomst was opgenomen dat sprake was van een tijdelijke huurovereenkomst voor onzelfstandige woonruimte in verband met voorgenomen sloop. Niet stond definitief vast wanneer met de sloop van het complex zou worden gestart. Getracht werd de sloop binnen een jaar na ondertekening van de huurovereenkomst aan te vangen hetgeen ook daadwerkelijk geschiedde, waarop huurder zich beriep op huurbescherming.

Geen exclusieve regeling

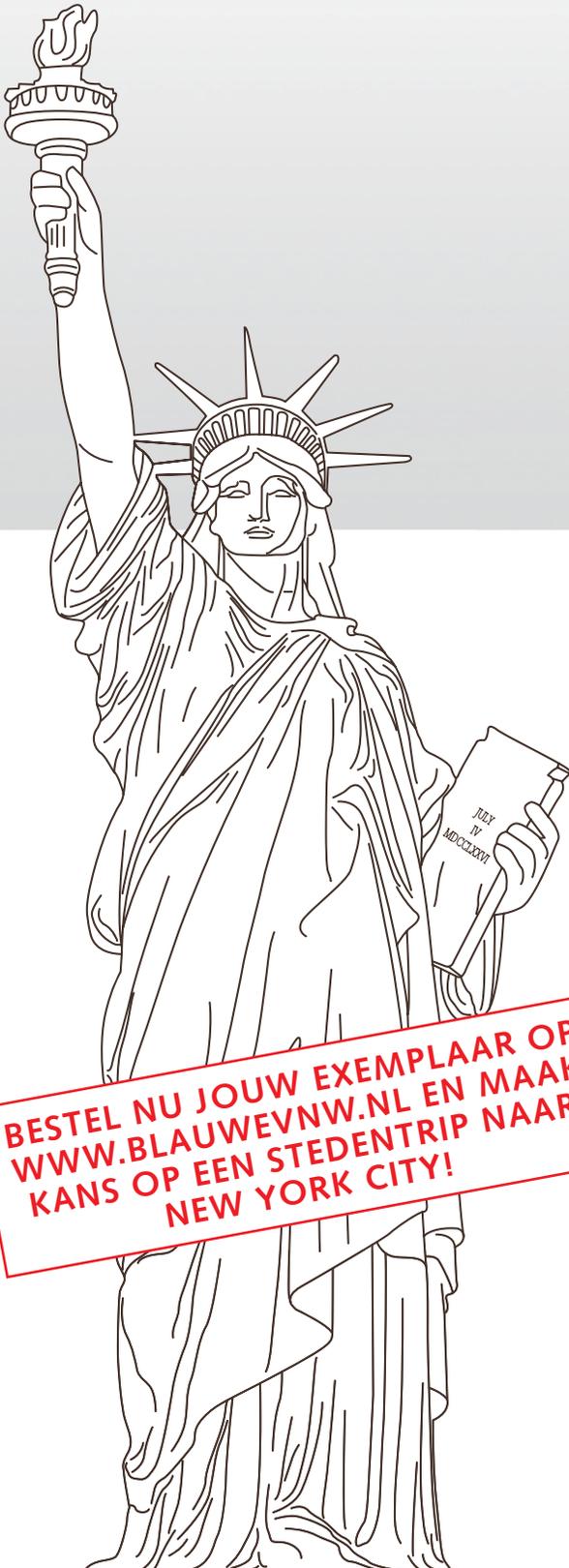
Een van de vragen die in deze zaak centraal stond was of de professionele verhuurder zich terecht op de stelling had beroepen dat sprake was van een huurovereenkomst voor woonruimte naar zijn aard van korte duur als bedoeld in art. 7:232 lid 2 BW ondanks het feit dat hij geen gebruik had gemaakt van de mogelijkheid om via het bepaalde in art. 15 lid 1 onder c Leegstandswet een vergunning aan te vragen. De HR oordeelde dat zowel de kantonrechter als het gerechtshof (Kantonrechter Utrecht, 19 november 2008, LJN: BH7020, WR 2009/30 en Gerechtshof Amsterdam, 22 juni 2010, niet gepubliceerd) terecht tot de conclusie waren gekomen dat het niet-aanvragen van bedoelde vergunning onverlet laat dat sprake kan zijn van huur welke een gebruik van woonruimte betreft dat naar zijn aard slechts van korte

duur is als bedoeld in art. 7:232 lid 2 BW. De Leegstandswet bevat op dit punt geen exclusieve regeling. Huurder kon zich niet beroepen op huurbescherming. De HR overwoog dat van exclusieve werking slechts sprake kan zijn indien de wet zulks voorschrijft of onvermijdelijk met zich meebrengt. Is dat niet het geval, dan geldt als uitgangspunt dat indien verschillende bepalingen voor toepassing op een feitencomplex in aanmerking komen en cumulatie niet mogelijk is, de keuze vrij is welke rechtsgevolgen rechtzoekende wenst in te roepen of op welke rechtsgrond hij zich wil baseren.

Kanttekening hierbij is dat wel de uitzonderingsbepaling van art. 7:232 BW – de huurovereenkomst naar zijn aard van korte duur – volgens de parlementaire geschiedenis zeer restrictief moet worden opgevat; het gaat om gevallen waarin voor iedereen duidelijk is dat er geen sprake kan en mag zijn van een beroep op huurbescherming.² Hoewel de HR aldus heeft geconcludeerd dat de ratio van de Leegstandswet niet in de weg staat aan het gebruik van tijdelijke overeenkomsten, maar daaraan complementair is, verdient het te allen tijde aanbeveling een leegstandvergunning bij de gemeente aan te vragen. Dit geldt des te meer nu de regels van de Leegstandswet op korte termijn versoepeld zullen worden. Een verkregen vergunning biedt immers meer (rechtstreekse) zekerheid dan de partijbedoeling die (procedureel) bewezen dient te worden.

¹ Advocaat bij Cleerdin & Hamer Advocaten in Amsterdam.

² Handelingen II 1978/1979, p. 5026 en Tweede Kamer, vergaderjaar 1997–1998, 26 089, nr. 3, p. 38 en HR 30 mei 1975, NJ 1975, 464 en HR 8 januari 1999, NJ 1999, 495).

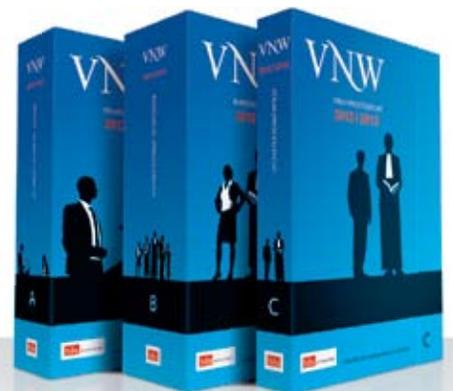
**BESTEL NU JOUW EXEMPLAAR OP
WWW.BLAUWEVNW.NL EN MAAK
KANS OP EEN STEDENTRIP NAAR
NEW YORK CITY!**

STUDEER JE (BINNENKORT) RECHTEN?

Dan kun je niet zonder de *Verzameling Nederlandse Wetgeving (VNW) 2012|2013*.

- Compleet overzicht in 3 handige delen
- Uitgebreid register en zelfklevende tabbladen
- Inclusief e-book en gratis jaarabonnement *Advocatenblad & Advocatenblad Start*
- Kans op een gratis stedentrip naar NYC
- Slechts €47,75, gratis thuisbezorgd

Bij elk exemplaar van de nieuwe VNW ontvang je een unieke actiecode, waarmee je kans maakt op één van de 3 gratis stedentrips naar New York City. Kijk op de website voor meer informatie en om te bestellen.

De Stand van de Advocatuur 2012

De Stand van de Advocatuur is het enige jaarlijkse trendonderzoek over de advocatuur en juridische dienstverlening in Nederland. Het geeft trends, nieuwe ontwikkelingen en opvallende zaken aan. Met deze kant en klare externe analyse van de advocatuur ziet u direct waar uw kansen liggen en natuurlijk ook wat uw bedreigingen zijn.

U vindt onder meer:

- ▶ Top 50 van advocatenkantoren
- ▶ Kerncijfers omzet, omzet per werknemer, bruto winstmarge en leverage
- ▶ Het snel veranderende landschap van juridische dienstverlening
- ▶ Interviews met Legal counsels en een analyse voor het werkveld
- ▶ De Zaak van het Jaar – gekozen door de kantoren zelf – en De advocaat van morgen

Met dit heldere rapport krijgt u snel inzicht in de Nederlandse advocatenmarkt.

ISBN: 978 90 12 38837 5
Hoofdredactie: Lucien Wopereis

www.sdu.nl

Onze uitgaven zijn ook verkrijgbaar in de boekhandel

Meesterschrijvers: dilemma's en dwalingen

Morsige viespeuken en onschuldige gevangenen. In het boek *Meesterschrijvers*, dat deze maand verschijnt, vertellen vijftientig strafpleiters een waargebeurd verhaal uit hun praktijk.

Tekst: Tatiana Scheltema

Wat doe je als je cliënt, en de daden die hem worden toegeschreven, zoveel walging bij je oproepen dat je het niet opbrengt om zijn verdediging te voeren? Tijdens zijn piketdienst stuitte de Amsterdamse strafpleiter Han Jahae op de meest treurige zaak uit zijn carrière. Michael Williams is een klein lelijk viesruikend mannetje met een hoge borstkas, zonder nek. Vanwege zijn voorliefde voor poep- en plasseks met jonge jongens is de Engelse Williams in Amsterdam komen wonen. Het sociale klimaat is er vrijer, de zedenwetten zijn minder streng dan in Engeland. En het aanbod is groot: Turkse en Marokkaanse jongens van tussen de veertien en zeventien jaar laten zich tegen een vorstelijke betaling maar al te graag misbruiken. Ook voor poep- en plasseks.

Walging

Als Jahae dieper in het dossier duikt en de videobanden bekijkt, kan hij zijn walging niet onderdrukken. Williams heeft tientallen jongens misbruikt, dat staat vast. Hij heeft volledig bekend, dus er valt weinig eer aan de zaak te behalen. Verzachtende omstandigheden lijken er niet te zijn. 'Daarnaast lukte het me niet om ook maar een greintje sympathie op te brengen voor die kleine, morsige viespeuk. Ik zou niet met hem kunnen praten zonder steeds voor me te zien hoe die jongens hem in zijn bek piesten en poepten,' schrijft Jahae.

Williams wordt door de jongens 'ET' genoemd, naar het buitenaardse wezen-tje uit de Spielberg-film. In het gelijknamige verhaal beschrijft Williams' advocaat Jahae op hartverscheurende wijze zijn eigen catharsis: de dader blijkt

slachtoffer, de slachtoffers nietsontziende daders.

Het is misschien het meest geslaagde verhaal uit het boek *Meesterschrijvers*, samengesteld door misdaadverslaggever Simon Vuyck, waarin vijftientig strafpleiters een belangrijke zaak uit hun eigen praktijk beschrijven.

Dwaling

Uit het boek doemt, niet verrassend, een beeld op van opsporingsambtenaren die niet te beroerd zijn bekentenissen af te dwingen, falende instanties, en officieren van Justitie die maar al te graag willen scoren.

Ook heeft het begrip 'rechterlijke dwaling' in de afgelopen decennia een onomkeerbare ontwikkeling doorgemaakt, zoals blijkt uit het verhaal van Cees Korvinus over de Rotterdamse Carnavalsmoord uit 1984. De Antilliaan Steve H. zit al zeven jaar onschuldig vast, als de werkelijke dader zich meldt. Maar H's advocaat Korvinus krijgt botweg te horen dat vijf gerechtelijke instanties

het niet bij het verkeerde eind kunnen hebben gehad. 'Dat gaan we echt niet meer onderzoeken.' Zo'n reactie zou het OM zich tegenwoordig waarschijnlijk niet meer durven veroorloven.

Pathos

Op het redactiewerk valt één en ander af te dingen, waarbij de samensteller de auteurs had kunnen wijzen op de kunst van het weglaten. Neem het hilarische verhaal 'Sommige mensen hebben ook altijd mazzel' van Jan Sneep over ene Robbie. Deze ex-junkie steelt midden in de winter een auto en komt erachter dat hij ook een baby heeft gestolen, die hij dan maar bij de plaatselijke supermarkt dumpst. Het relaas van deze zaak is geestig, maar in de verdere criminele carrière van Robbie zitten geen verrassende wendingen. Ook het pathos waarvan sommige advocaten zich bedienen had wat minder gemogen. Zinnen als 'In deze tragische zedenzaak (...) werden de grenzen van de rechtspraak op een schokkende wijze verder verkend en overschreden. Met een kwetsbaar kind als slachtoffer' doen af aan de zeggingskracht van een verhaal.

De bundel *Meesterschrijvers* beoogt een beeld te schetsen van de contemporaine strafrechtpraktijk, en is daarin goed geslaagd. Maar wie wil lezen over gedegen politieurswerk, heldendaden van het OM of goed functionerende instituties kan dit boek beter laten liggen. Wie graag sappig beschreven inkijkjes in de praktijk van onze beste strafpleiters leest, heeft een heerlijk zomerboek te pakken.

Meesterschrijvers. Topadvocaten beschrijven waargebeurde cases.
ISBN: 97890 8975 2147 Prijs: 16,95 euro
Verschijningsdatum: juni 2012

Kroniek Burgelijk Procesrecht

Kroniek
2011

Deel II

INHOUD

deel II

Executie: *Dwangsom, Executiegeschied, Executiegeschied en kantonrechter, Exequatur* » **Exhibitieplicht** »
Hoger beroep: *Appellabiliteit, Appeltermijn/beroepstermijn, Berusting, Tussentijds appel, Eiswijziging
in appel, Spoedappel, Varia* » **Incidenten:** *Schorsing en hervatting van het geding, Verval van instantie,
Voeging en tussenkomst, Vrijwaring* » **Kort geding** » **Kosten:** *Cautie, Griffierecht, Proceskosten
Partijperikelen* » **Pleidooi** » **Schadestaatprocedure** » **Verstek/Verzet** » **Wraking**

Deze kroniek bevat een selectie van uitspraken die in 2011 zijn geweest en van oudere uitspraken die niet in vorige kronieken zijn vermeld.¹

Door Robert Hendrikse, Leonie Rammeloo, Marianne Valk en Hans Vestjens, advocaten te Amsterdam²

Executie

Dwangsom

In HR 8 juli 2011 (LJN: BQ1703) bevestigt hij zijn arrest van 6 januari 2006 (LJN: AU6631) door te overwegen dat het voor de mogelijkheid van een beoordeling in hoger beroep van de hoogte en modaliteit van een door de rechter in eerste aanleg opgelegde dwangsomveroordeling voldoende is als tegen de hoofdveroordeling grieven zijn gericht. Op zijn beslissing uit 2006 brengt de Hoge Raad (HR) nu wel de volgende nuance aan: deze vrijheid is begrensd daar waar de appelrechter de wijziging van het bedrag of de modaliteiten van de opgelegde dwangsom doet steunen op een grond die rechte onjuist is, zoals hier het geval was. Het hof was namelijk van een verkeerde grondslag voor de onderhavige verbodsvordering uitgegaan. Nu het cassatiemiddel op dat punt echter geen klacht bevat, kan de HR daarop niet casseren.

Art. 611a lid 4 Rv biedt de rechter de mogelijkheid om te bepalen dat een opgelegde dwangsom pas na verloop van een bepaalde termijn wordt verbeurd. Deze zogenoemde respijttermijn strekt ertoe de schuldenaar nog enige tijd te geven de veroordeling na te komen zonder dat de niet-nakoming direct de verbeurde van een dwangsom tot gevolg heeft. Wanneer de rechter een hoofdveroordeling uitsprekt en hiervoor een uitvoerings-

termijn bepaalt vanaf het in kracht van gewijsde gaan van deze veroordeling met oplegging van een dwangsom zonder respijttermijn, is de dwangsom verbeurd indien zowel de uitvoeringstermijn is verstreken als betekening heeft plaatsgevonden (zie Benelux-Gerechtshof 11 februari 2011, NJ 2011/235 m.nt. A.I.M. van Mierlo).

In de zaak die leidde tot Gerechtshof 's-Hertogenbosch 19 april 2011 (LJN: BQ4732) was in eerste aanleg in een executiegeschil verboden om tot executie

van dwangsommen over te gaan. Is dat nu een wettelijk beletsel voor tenuitvoerlegging van de dwangsom in de zin van art. 611g lid 2 Rv waardoor verjaring van de dwangsom wordt geschorst? Aansluitend bij de in de literatuur door Beekhoven van den Boezem (*De dwangsom in het burgerlijk recht, serie Burgerlijk Recht Proces & Praktijk*, p. 325) bepleite opvatting, beantwoordt het hof deze vraag bevestigend. Het verbodsvonniss in eerste aanleg is een beletsel (geweest) voor tenuitvoerlegging van de dwangsom. Nu dit beletsel rechtstreeks voortvloeit uit de

1 Specifieke ontwikkelingen in de wijze van procederen in cassatie worden buiten beschouwing gelaten. Als een uitspraak op www.rechtspraak.nl is gepubliceerd, wordt alleen het Landelijk Jurisprudentie Nummer (LJN) vermeld.
2 Allen werkzaam bij Van Doorne NV in Amsterdam; Leonie Rammeloo is tevens redactielid van dit blad.

bevoegdheid van de executierechter ex art. 438 Rv tot schorsing van de executie en daarmee past binnen het wettelijk systeem, is er naar het oordeel van het hof sprake (geweest) van een wettelijk beletsel voor tenuitvoerlegging als bedoeld in art. 611g lid 2 Rv en is de verjaring dus geschorst.

De voorzieningenrechter van de Rechtbank Groningen verzint in haar vonnis van 4 februari 2011 (LJN: BQ0148) een list om niet zelf te hoeven kiezen wie van de ex-echtelieden welke hond krijgt. Met instemming van partijen gooit zij een munt op en laat aldus het lot beslissen. Mede gezien de instemming van partijen bij deze ‘kop of munt’-oplossing, beslist de rechter dat de daaruit voortkomende veroordeling tot afgifte geen versterking van een dwangsom behoeft.

Als een vonnis reëel geëxecuteerd kan worden, zal er veelal geen behoefte zijn ook nog een dwangsom op te leggen. Het is echter niet zo dat het één het ander uitsluit (vgl. Gerechtshof Amsterdam 8 december 1976, te kennen uit HR 16 december 1977, LJN: AC6138). De voorzieningenrechter van de Rechtbank Zwolle-Lelystad volgt in haar vonnis van 19 april 2011 (LJN: BQ1717) dan ook niet een deurwaarder die weigerde tot executie van een ontruimingsvonnis over te gaan, omdat er dwangsommen waren verbonden aan de veroordeling tot ontruiming.

Executiegeschil

In de zaak die leidde tot Gerechtshof Arnhem 1 maart 2011 (LJN: BQ2971) hadden appellanten tevergeefs geprobeerd in kort geding de hypothecaire executie van hun gezamenlijke woonhuis te verhinderen. Zij betwistten dat het hypotheekrecht van de bank ook het bedrijfskrediet van de man betrof. Het hof overweegt dat de rechter in een geschil, waarin de titel bij de uitoefening van een recht van parate executie ter discussie staat, meer speelruimte heeft dan bij een geschil over de executie van een rechterlijke beslissing. Wel gaat het hof er vanuit dat in beide gevallen een vordering tot schorsing van de executie slechts toewijsbaar is wanneer de exe-

cutant door de executie niet te schorsen misbruik van bevoegdheid maakt. Dat laatste is volgens annotator E. Loesberg in JOR 2011/203 niet (helemaal) juist, nu de executie ook kan worden geschorst indien niet aannemelijk is dat de bank een vordering heeft waarvoor zij tot executie kan overgaan. In elk geval komt het hof de appellanten te hulp met het oordeel dat er sprake is van misbruik van bevoegdheid nu de belangen van de bank bij voortzetting van de executie in het niet vallen bij de zwaarwegende belangen van appellanten bij schorsing.

Executiegeschil en kantonrechter

Er wordt (nog steeds) wisselend gedacht over de vraag of de kantonrechter in kort geding ook bevoegd is kennis te nemen van executiegeschillen in kantonzaken (zie ook de kroniek van 2009). Zo oordeelt de kantonrechter van de Rechtbank Groningen (17 november 2011, LJN: BU7130) dat niet de kantonrechter maar de sector civiel van de rechtbank – ongeacht de hoogte van het te innen bedrag – de bevoegde rechter is bij executiege-

schillen. Eiseres had nog een beroep gedaan op een tegenovergestelde uitspraak van een andere kantonrechter van dezelfde rechtbank, maar deze kantonrechter beslist dus anders. In het vorige kroniekjaar ging het Gerechtshof Leeuwarden (28 september 2010, LJN: BN8781, r.o. 3) er overigens ook vanuit dat de kantonrechter nimmer de executierechter van art. 438 Rv kan zijn.

Exequatur

Zoals in de kroniek van 2010 stond vermeld, heeft de HR in dat jaar de prejudiciële vraag gesteld of de rechter die oordeelt over een rechtsmiddel tegen een gegeven verklaring van uitvoerbaarheid deze ook mag weigeren of intrekken op een andere dan in de EEX-Verordening genoemde gronden (zie HR 12 maart 2010, LJN: BK4932). Meer in het bijzonder vroeg hij zich af of het verweer dat reeds is voldaan aan de uitspraak waarvan exequatur wordt verlangd niet alleen in een executiegeschil maar ook in de exequaturprocedure tot weigering of intrekking kan leiden. Het in dit kro-

niekjaar gegeven antwoord is duidelijk: neen (zie HvJ EG, 13 oktober 2011, NJ 2012/18 m.nt. M.V. Polak).

De door de HR op 18 maart 2011 onder LJN: BP1765 t/m 1768 gewezen arresten leren dat, onder de EEX-Vo, de exequaturrechter het bevoegdheidsoordeel van de buitenlandse rechter ook moet toetsen als de veroordeelde partij in dat land geen rechtsmiddel tegen de betreffende beslissing heeft aangewend terwijl hij daartoe wel in staat was. En uit de door de HR tussen dezelfde partijen op dezelfde dag (LJN: BP0002 t/m BP0004) gewezen arresten volgt dat niet elke gebrekkige of ontbrekende motivering van een rechterlijke beslissing leidt tot schending van de openbare orde in de zin van art. 34 sub 1 EEX-Vo. Dit is afhankelijk van de specifieke omstandigheden en de wijze waarop partijen het processuele debat hebben gevoerd.

Het HvJ EG geeft op 18 oktober 2011 – na een prejudiciële vraag van de HR – een verklaring voor recht met betrekking tot de kosten die zijn verbonden aan een exequaturprocedure wanneer het een beslissing betreft die is gegeven in het kader van een procedure tot handhaving van een intellectueel-eigendomsrecht (NJ 2012/19 m.nt. M.V. Polak). Ook deze kosten komen op grond van art. 14 van de Handhavingsrichtlijn 2004/48/EG (zie ook art. 1019h Rv) voor (volledige) vergoeding in aanmerking.

Exhibitieplicht

Het Gerechtshof Arnhem gaat er op 11 januari 2011 (LJN: BP1185) vanuit dat het vonnis waarbij een exhibitievordering is toegewezen, evenals het vonnis waarbij een dergelijke vordering is afgewezen, als tussenvonnis moet worden aangemerkt waartegen alleen tussentijds kan worden geappelleerd met rechterlijk verlot daartoe (art. 337 lid 2 Rv). Het hof overweegt expliciet hiermee af te wijken van arresten uit 2008 en 2009 van de Hoven Amsterdam en 's-Hertogenbosch, die tussentijds appel – zonder rechterlijk verlot daartoe – bij een toewijzing van een exhibitievordering wel mogelijk

achtten (zie LJN: BG4368 resp. BK3127). Het in dit opzicht maken van onderscheid tussen toe- of afwijzing van een exhibitievordering vindt volgens het Arnhemse hof geen steun in de wet. Dit expliciet in twijfel trekken van rechtsoordelen van andere hoven gaat Wiersma een brug te ver (zie *JBP* 2011, afl. 3, p. 220-228). Het Gerechtshof Den Bosch komt overigens in zijn arrest van 15 februari 2011 (LJN: BP5094) terug van diens eerder ingezette lijn en overweegt nu dat – mede gelet op het in de kroniek van 2010 besproken HR-arrest van 22 januari 2010 (LJN: BK1639) – tussentijds appel ook bij een toegewezen exhibitievordering niet mogelijk is.

In Rechtbank Amsterdam 4 mei 2011 (LJN: BQ4218) vordert eiser in het incident op grond van art. 118 Rv tevergeefs verlot om een derde in het geding te mogen betrekken teneinde afschrift van bepaalde stukken te verkrijgen. Zonder nadere toelichting, die ontbrak, valt volgens de rechtbank niet in te zien waarom de gewenste inzage niet in een kort geding tegen die derde kan worden verkregen. Het op dit moment aanhangige wetsvoorstel tot verbetering van de wettelijke regeling van het inzagerecht in civiele procedures biedt trouwens de mogelijkheid om een exhibitievordering tegen een niet als partij in de procedure betrokken derde in te stellen, welke derde daartoe in het geding opgeroepen zal moeten worden (Kamerstukken II 2011-12, 33 079, nr. 3, p. 14-15; zie over dit wetsvoorstel J. Ekelmans in *NTBR* 2012/10).

Over de vraag of een verhaalsbelang valt onder het begrip 'rechtmatig belang' uit art. 843a Rv zijn literatuur en rechtspraak verdeeld, en heeft de HR nog niet beslist. In de juridische nasleep van de brand op het terrein van Chemie-Pack in Moerdijk oordeelt de voorzieningenrechter van de rechtbank Breda (6 april 2011, LJN: BQ0360) in elk geval dat de Staat een rechtmatig (verhaals) belang heeft bij inzage in een groot aantal verzekeringsspolissen. Volgens de voorzieningenrechter is er reden om zeer terughoudend te zijn met het toewijzen van dergelijke vorderingen, maar leidt

een aantal bijzondere omstandigheden hier tot toewijzing. Een dergelijke omstandigheid is in dit geval het algemeen belang dat de Staat vertegenwoordigt bij het toepassen van bestuursdwang en bij het verhalen van de kosten daarvan. Annotator H.J. Delhaas gaat er in *JA* 2011/76 dan ook vanuit dat een vergelijkbare vordering van een doorsnee crediteur – bij gebreke van een algemeen belang – zal worden afgewezen.

Hoger beroep

Appellabiliteit

In zijn arrest van 26 april 2011 (LJN: BQ4993) gaat het Gerechtshof Arnhem (nevenzittingsplaats Leeuwarden) er vanuit dat hoger beroep van alleen de proceskostenveroordeling ook mogelijk is wanneer het bedrag van de kostenveroordeling zelf lager is dan de appelpgrens. Het hof overweegt dat deze grens alleen betrekking heeft op de oorspronkelijke vordering. In het *Eindrapport Fundamentele Herbezinning* wordt overigens wel de aanbeveling gedaan hierin verandering te brengen en appel van uitsluitend de proceskostenveroordeling slechts mogelijk te maken als het bedrag daarvan de appelpgrens te boven gaat (zie Asser/Groen/Vranken, *Uitgebalanceerd, Eindrapport Fundamentele herbezinning Nederlands burgerlijk procesrecht*, 2006, p. 149 en 188 onder e). Opvallend is dat in een andere (latere) zaak het Gerechtshof Leeuwarden (tevens de nevenzittingsplaats van het Gerechtshof Arnhem in voornoemde uitspraak) daar kennelijk al vanuit gaat. Zie zijn arrest van 21 juni 2011 (LJN: BQ8773). In die zaak had het geschil in appel ook nog slechts betrekking op de proceskostenveroordeling in eerste aanleg, maar volgt een niet-ontvankelijkverklaring omdat het bedrag van de kostenveroordeling lager was dan het in art. 332 Rv vermelde bedrag van 1750 euro.

Een appelverbod kan worden doorbroken indien de rechter de desbetreffende regeling ten onrechte heeft toegepast, dan wel heeft toegepast met verzuim van essentiële vormen, of ten onrechte buiten toepassing heeft gelaten (vgl. HR

29 maart 1985, NJ 1986/242 m.nt. W.H. Heemskerk). Dit betekent dat dus niet kan worden geklaagd over de onjuiste toepassing van de betrokken bepaling, zoals in HR 27 mei 2011 (LJN: BP9036) met betrekking tot de vermeend onjuiste toepassing van art. 31 Rv. Dat zich na een rechterlijke uitspraak feiten of omstandigheden voordoen waardoor deze uitspraak geen effect meer kan sorteren, is evenmin grond voor doorbreking van een dergelijk verbod (zie HR 1 april 2011, LJN: BP2312). Schending van het beginsel van hoor en wederhoor doordat een oproeping naar een onjuist adres is verstuurd, leidt in HR 15 april 2011 (LJN: BP5620) natuurlijk wel tot doorbreking.

Appeltermijn/beroepstermijn

Appeltermijnen zijn van openbare orde, zodat een verzoek van beide partijen in Gerechtshof Leeuwarden 26 april 2011 (LJN: BQ6055) om hen – na overschrijding van de appeltermijn – toch in het principaal en incidenteel appel te ontvangen natuurlijk strandt.

Een ‘apparaatsfout’ kan tot verlenging van de appeltermijn leiden (vgl. HR 28 november 2003, LJN: AN8489). Een paar arresten van de HR daarover in dit kroniekjaar.

In de zaak die leidde tot HR 20 mei 2011 (LJN: BP6999) had de rechtbank pas tweeënhalve maand na de uitspraak de beschikking afgegeven. Om partijen toch de volle beroepstermijn te gunnen, heeft de rechtbank vervolgens in een herstelbeschikking (art. 31 Rv) de datum van haar oorspronkelijke uitspraak ‘verbeterd’. De HR gaat hier niet in mee. De mogelijkheid van verbetering van kennelijke fouten is voor dit soort situaties niet bedoeld en verder oordeelt hij dat van een ‘apparaatsfout’ geen sprake is, nu de beschikking is verstrekt op een tijdstip waarop de beroepstermijn nog niet was verstreken. Kort, maar nog (net) tijd genoeg dus.

In HR 27 mei 2011 (LJN: BP8693) was na faillietverklaring van eiser in reconventie zonder behoorlijke oproeping van de curator ontslag van instantie in recon-

ventie uitgesproken. Ook hier oordeelt de HR dat art. 31 Rv geen soelaas kan bieden nu er geen herstel van een – voor partijen en derden duidelijke – kennelijke vergissing wordt gevraagd, maar herstel van een (ernstig) processueel verzuim van de rechtbank. Toch komt hij de curator te hulp. Indien een dergelijke ingrijpende beslissing wordt genomen zonder behoorlijke oproeping van de curator, is volgens de HR sprake van een processueel verzuim dat rechtstreeks de toegang tot de rechter raakt en dat bij het ontbreken van een verzetprocedure niet binnen het nationale procesrecht kan worden hersteld. Onder deze omstandigheden leidt onverkorte toepassing van de regeling inzake de termijn voor hoger beroep tegen het ontslag van instantie tot een resultaat dat niet voldoet aan de eisen van een eerlijk proces als bedoeld in art. 6 EVRM. Dit brengt mee dat mede op grond van art. 6 EVRM moet worden aangenomen dat in gevallen als het onderhavige de termijn voor hoger beroep tegen de desbetreffende (rol)beslissing, indien deze termijn is verstreken op het moment dat de curator daarvan kennis neemt of redelijkerwijs heeft kunnen kennismaken, met veertien dagen wordt verlengd ingaande op de dag na die waarop de curator van die beslissing kennis heeft genomen of redelijkerwijs kennis kon nemen. Nu pas met dit arrest duidelijk wordt welke weg gevolgd had moeten worden, bepaalt de HR hier dat deze termijn van veertien dagen pas een dag na de datum van zijn arrest aanvangt.

Ten slotte blijkt uit HR 27 mei 2011 (LJN: BQ0510) dat onder bijzondere omstandigheden – naast een verlenging van de beroepstermijn met veertien dagen – een extra termijn kan worden verleend om de betrokken partij in staat te stellen de aangevoerde grieven naar behoren toe te lichten en zo nodig aan te vullen.

Berusting

Berusting wordt vaak gezien als het afzien van het instellen van een rechtsmiddel. Berusting kan echter ook plaatsvinden nadat appel is ingesteld (zie Gerechtshof Leeuwarden 3 mei 2011, LJN: BQ5003). Hier wordt de volgende

passage in een brief van de (toenmalige) advocaat van appellante deze fataal: ‘Inmiddels is cliënte van mening dat voortzetting van dit hoger beroep niet langer in haar belang is. Namens cliënte stel ik dan ook voor de kwestie met wederzijds goedvinden te royeren.’ Volgens annotator P.M. Vos in *JBP* 2011/55 brengt dit arrest (nog eens) onder de aandacht dat partijen ook na het instellen van een rechtsmiddel hun gedragingen en uitlatingen over en weer zorgvuldig dienen te regisseren en steeds een voorbehoud dienen te maken. Alleen dan kan worden voorkomen dat een verklaring of het anderszins optreden van een partij onbedoeld als berusting wordt gekwalificeerd en het doek voortijdig valt.

Tussentijds appel

Tussentijds appel van een interlocutoir is alleen mogelijk als de rechter dit heeft bepaald (art. 337 lid 2 Rv). In het uit 2004 daterende arrest Pontecen/Stratex (LJN: AL7051) heeft de HR aangenomen dat de rechter ook nadat hij uitspraak heeft gedaan kan bepalen dat tussentijds appel mogelijk is. In de zaak die leidde tot Gerechtshof Amsterdam 27 december 2011 (LJN: BV6085) was een daartoe strekkend verzoek gedaan. De griffier reageerde daarop met een brief waarin werd medegedeeld dat: ‘(...) de rolrechter op 28 september jl. heeft beslist dat tussentijds hoger beroep mag worden aangekend, welke beslissing is verwerkt op de rol van 30 september 2009 en staat vermeld in het roljournaal.’ Volgens het Amsterdamse Hof is daarmee aan twijfel onderhevig of de rechters die de bestreden tussenuitspraak hebben gedaan ook daadwerkelijk dit verzoek hebben verleend, zodat appellant in de gelegenheid wordt gesteld de benodigde beslissing alsnog in het geding te brengen.

Eiswijziging in appel

Als de grieven een niet uit de appeldagvaarding kenbare verandering of vermeerdering van de vordering inhouden, zullen de grieven aan de niet verschenen geïntimeerde moeten worden betekend. (Zie HR 16 december 2011, LJN: BT7494.) In HR 23 september 2011 (LJN: BQ7064) oordeelt hij dat het door het hof ambts-

halve opwerpen van een vraag tijdens pleidooi geen grond vormt voor een uitzondering op de ‘in beginsel strakke regel’ dat een wijziging van eis in hoger beroep in beginsel niet later dan bij memorie van grieven of memorie van antwoord mag worden gedaan. Zo ook in HR 9 december 2011 (LJN: BR2045) in welke zaak het hof bij tussenarrest ambtshalve een vraag had opgeworpen. Zie voor uitzonderingen op de ‘in beginsel strakke regel’ de bijdrage ‘Eiswijziging in appel?’ van Marianne Valk in het *Advocatenblad* van 10 juni 2011 (p. 43).

In Gerechtshof Arnhem 8 maart 2011 (LJN: BP7667) had appellant in eerste aanleg een factuur expliciet buiten het geding gehouden, met als gevolg dat zijn vordering binnen de competentiegrens van de kantonrechter viel. In hoger beroep vordert hij alsnog betaling van deze factuur. Volgens het hof kan het onder omstandigheden in strijd met de goede procesorde zijn om in hoger beroep – waar deze competentiegrens niet geldt – alsnog betaling te vorderen van een extra bedrag waarmee het totaal van de vordering de competentiegrens in eerste aanleg overschrijdt. In dit geval is dat niet zo, omdat de kantonrechter abusievelijk toch deze factuur in zijn oordeel had betrokken, zodat appellant geen andere mogelijkheid had dan in hoger beroep tegen dit oordeel op te komen.

Spoedappel

Het Gerechtshof Leeuwarden (18 oktober 2011, LJN: BT8672) wrijft een appellant aan het toepasselijke procesreglement niet te kennen door een bodemzaak als spoedappel aan te brengen, terwijl die mogelijkheid alleen in kort geding bestaat. Bij de griffie was het ook fout gegaan, zodat het hof bepaalt dat verder wordt geprocedeerd als gewone zaak. Om de procesgang van het spoedappel toch enigszins te benaderen kan de appellant in bodemzaken natuurlijk wel al in de dagvaarding de grieven opnemen, zodat de zaak zo snel mogelijk voor antwoord komt te staan en vervolgens eventueel partijperemptoir/akte niet-dienen kan worden aangezegd.

Varia

In Gerechtshof Amsterdam 29 november 2011 (LJN: BU8169) kwam appellant in hoger beroep van een Amsterdams rechtbankvonnis en had geïntimeerde correct gedagvaard om bij het Amsterdamse hof te verschijnen, maar de appeldagvaarding werd vervolgens ingediend bij het Gerechtshof Arnhem. Naar het oordeel van het Amsterdamse hof doet zich hier een geval voor dat op één lijn is te stellen met het geval dat aan de orde was in het arrest van de HR van 23 september 2011 (LJN: BT2416; zie ook deel 1 van deze kroniek *Adv.bl.* 2012-8, onder Algemene Beginselen sub Varia), waar een verzoekschrift was gericht aan het juiste gerecht, maar was ingediend bij een ander gerecht. De dagvaarding moet in het onderhavige geval dan ook geacht worden te zijn ingediend op het tijdstip van binnenkomst bij het verkeerde gerecht, het Arnhemse hof.

Uit HR 29 april 2011 (LJN: BQ0713) blijkt (weer eens) dat het bij het formuleren van grieven oppassen geblazen is met overwegingen die door de rechter zelf als ‘ten overvloede’ worden bestempeld. Niet de aanduiding ‘ten overvloede’ is beslissend, maar hoe die overweging naar haar inhoud genomen zich verhoudt tot de beslissing in het dictum.

Als in een vonnis is bepaald dat deze in de plaats treedt van een tot levering van een registergoed bestemde akte, schrijft art. 3:301 lid 2 BW voor dat het hoger beroep daarvan op straffe van niet-ontvankelijkheid moet worden ingeschreven in het rechtsmiddelenregister van art. 433 Rv. Art. 3:301 lid 2 BW moet aldus worden opgevat dat indien appellant het instellen van het hoger beroep niet (tijdig) heeft doen aantekenen in het rechtsmiddelenregister, hij uitsluitend in zijn hoger beroep niet-ontvankelijk is voor zover het hoger beroep dat gedeelte van de uitspraak betreft ten aanzien waarvan de rechter heeft bepaald dat het op de voet van art. 3:300 lid 2 BW in de plaats treedt van de akte en overigens voor zover met dat gedeelte een onlosmakelijk verband bestaat (zie Gerechtshof Leeuwarden 6 december 2011, LJN: BU6963).

Een beroepschrift dat tijdig per fax is ingediend en overigens aan alle vereisten voldoet is ontvankelijk, ook wanneer nadien niet het in het toepasselijke procesreglement voorgeschreven aantal kopieën per post wordt nagezonden of bij het hof wordt bezorgd. Aldus het Gerechtshof 's-Hertogenbosch op 22 maart 2011 (LJN: BQ0318).

Incidenten

Met een incidentele vordering strekkende tot niet-ontvankelijkheid van de eisers trachtte een gedaagde farmaceut een productaansprakelijkheidsclaim over het geneesmiddel Vioxx in een vroeg stadium van de procedure in de kiem te smoren. Deze poging faalt bij het Gerechtshof Amsterdam (11 januari 2011, LJN: BP3548), maar leert ons het volgende: het is op zich steeds mogelijk een verweer als incident op te werpen, ook wanneer het een niet in de wet geregeld incident betreft. De vordering in het incident zelf zal echter niet-ontvankelijk zijn, wanneer deze beoogt een einde te maken aan (een deel van) het materiële geschil; in dat geval moet het verweer als principaal verweer in de hoofdzaak worden gevoerd (zie ook de noot van A.J.J.G. Schijns in *JBPr* 2011/45).

Schorsing en hervatting van het geding

Wanneer de advocaat van een procespartij overlijdt of zijn hoedanigheid van advocaat verliest, schorst dat van rechtswege de procedure (art. 226 Rv). Wordt een advocaat geschorst door de tuchtrechter of als gevolg van zijn faillissement, dan geldt dezelfde regel, oordeelt de HR op 9 december 2011 (LJN: BT2915). Een procespartij mag namelijk niet de dupe worden van een tuchtrechtelijke veroordeling of het faillissement van zijn advocaat. Let wel: nemen advocaat en cliënt afscheid

van elkaar en onttrekt de advocaat zich daarom aan de lopende procedure, dan schorst dat de procedure niet! Zie Gerechtshof Leeuwarden 29 november 2011 (LJN: BU6258) en onze kroniek van 2009.

Verval van instantie

De poging van een geïntimeerde om verval van instantie te vragen tegen de appellant die vier jaar na de appeldagvaarding nog geen grieven had ingediend, faalt bij het Gerechtshof 's-Gravenhage (1 februari 2011, LJN: BP7954). De aanzegging van het verval van instantie aan de wederpartij was niet gericht aan diens procesadvocaat en dus was de procedure van het toepasselijke landelijk procesreglement niet gevolgd.

Voeging en tussenkomst

In een procedure die al voor (verstek)vonnissen staat, mag een partij toch nog tussenkomen en een conclusie van antwoord nemen. De Rechtbank Maastricht (23 februari 2011, LJN: BP6046) overweegt daartoe dat artt. 217 en 218 Rv weliswaar incidenten tot voeging en tussenkomst toestaan tot aan de laatste conclusie, maar dat deze regel stamt uit de tijd (tot 2002) dat in elke procedure een conclusie van eis werd genomen. In deze hoofdzaak was verstek verleend aan de gedaagde en was er geen enkele conclusie gewisseld. Ook in die situatie moet het mogelijk zijn voor derden om zich in een procedure te voegen of tussen te komen. En zo geschiedde.

Wanneer een incidentele vordering tot tussenkomst wordt afgewezen, geldt dit incidentele vonnis ten aanzien van de partij die wil tussenkomen als een eindvonnis, dat direct appellabel is. Dat appel schorst de hoofdzaak. De eiser in de hoofdzaak die niet op de uitkomst van het appel in het incident wilde wachten en verder wilde procederen in de hoofdzaak, vroeg het Gerechtshof Amsterdam om het vonnis in het incident uitvoerbaar bij voorraad te verklaren. Daarin stond namelijk (behalve de afwijzing van de tussenkomst) de verwijzing van de hoofdzaak naar de rol voor dupliek. Het hof wijst dit verzoek af; zou de tussenkomst in appel alsnog worden toegestaan, dan zou die tussenkomst zijn doel missen wanneer er – bij doorprocederen – al eindvonnis in de hoofdzaak is gegeven (31 mei 2011, LJN: BQ8981). Zuur voor deze eiser, want de gevraagde tussenkomst was juist gericht op schorsing van de hoofdzaak! Overigens is nadien de afwijzing van de tussenkomst bekrachtigd door hetzelfde hof (24 januari 2012, LJN: BV7366), maar ook hier zonder uitvoerbaar bij voorraad-verklaring. De hoofdzaak moet daarom ook wachten op de (eventuele) cassatie van de incidentele vordering tot tussenkomst.

Vrijwaring

De HR maakt op 28 oktober 2011 een einde aan de 'doorschuifleeër': het gebruik dat de eiser in de hoofdzaak, bij afwijzing van zijn vordering, ook de proceskosten van de vrijwaringszaak diende te vergoeden (LJN: BQ6079). De gedaagde in de hoofdzaak kan immers ook de uitkomst van de hoofdzaak afwachten en pas na zijn veroordeling in de hoofdzaak trachten de gevolgen af te wentelen op een derde. Voortaan moet de gedaagde in de hoofdzaak zich dus tweemaal bedenken voordat hij een derde in vrijwaring oproept: ook wanneer de vordering tegen hem in de hoofdzaak wordt afgewezen, draait hij op voor de proceskosten van de gedaagde in de vrijwaringszaak. Zie ook L.H. Rammeloo in *Advocatenblad* 2011-16, F.J. Fernhout in *Tijdschrift voor de Procespraktijk* 2012-2 en de noten van H.B. Krans onder NJ 2012/213 en van M.O.J. de Folter onder *JBPr* 2012/1. De Recht-

bank Den Bosch heeft dit arrest direct op het netvlies (16 november 2011, LJN: BU4716), maar acht de nieuwe lijn van de HR niet van toepassing op de kosten van het vrijwaringsincident; deze kosten zijn in de hoofdzaak gemaakt en vallen dus onder de proceskosten waartoe de eiser (wiens vordering is afgewezen) wordt veroordeeld.

In 2010 oordeelde het Gerechtshof 's-Hertogenbosch nog dat in een vrijwaringsprocedure alleen gevorderd mag worden de nadelige gevolgen van de hoofdzaak af te wentelen op de derde (LJN: BN0740, zie ook onze kroniek van 2010). Op 8 februari 2011 oordeelt hetzelfde hof ineens dat naast de 'afwentelingsvordering' ook andere vorderingen in de vrijwaringszaak mogen worden ingediend. Van Rijssen uit in zijn noot onder *JBP* 2011/35 zijn verbazing en schetst een strijd tussen de 'preciezen' en de 'rekkelijken' die nog niet – door de HR – beslist is.

Elk vonnis waarin de oproeping in vrijwaring wordt toegestaan bevat een datum waarop zowel de hoofdzaak als de (te starten) vrijwaringszaak op de rol zal komen. Laat de eiser in vrijwaring deze datum ongebruikt verstrijken (bijvoorbeeld omdat hij de dagvaarding in vrijwaring heeft uitgebracht tegen een latere datum) dan kent de wet daarvoor geen sanctie. De in het incidentele vonnis genoemde datum betreft dus geen fatale termijn. Het enige gevolg is dat de hoofdzaak en de vrijwaringsprocedure niet gelijk lopen, zo legt de Rechtbank Rotterdam uit op 6 april 2011 (LJN: BQ1529).

Kort geding

De vaste regel dat de kortgedingrechter zijn beslissing in beginsel moet afstemmen op het oordeel van de bodemrechter, geldt ook als in een bodemprocedure is geoordeeld dat een in het buitenland uitgesproken faillissement hier te lande niet kan worden erkend wegens strijd met de Nederlandse openbare orde (zie HR 7 januari 2011, LJN: BP0015). In zijn annotatie bij dit arrest (*JBP* 2011/20) wijst G. van Rijssen erop dat de partijen in het

kort geding niet dezelfde waren als in de betreffende bodemzaak maar dat de HR hier geen woorden aan heeft gewijd. Dit terwijl de afstemmingsregel slechts geldt als de bodemzaak speelde tussen dezelfde partijen als die in het latere kort geding. Van Rijssen acht dit zwijgen van de HR begrijpelijk. Er is hier formeel dan wel sprake van verschillende partijen, maar gezien hun positie zijn deze vergaand gelijk te stellen, terwijl hun achterliggend belang hetzelfde is. Daar komt nog bij dat het in de bodemzaak om de schending van een norm van openbare orde ging, die de rechter ambtshalve dient toe te passen. Bij die stand van zaken ligt het volgens Van Rijssen niet voor de hand dat de HR ook in andere gevallen snel zal oordelen dat de afstemmingsregel geldt voor zaken waarin partijen in de bodemzaak andere zijn dan die in een later kort geding.

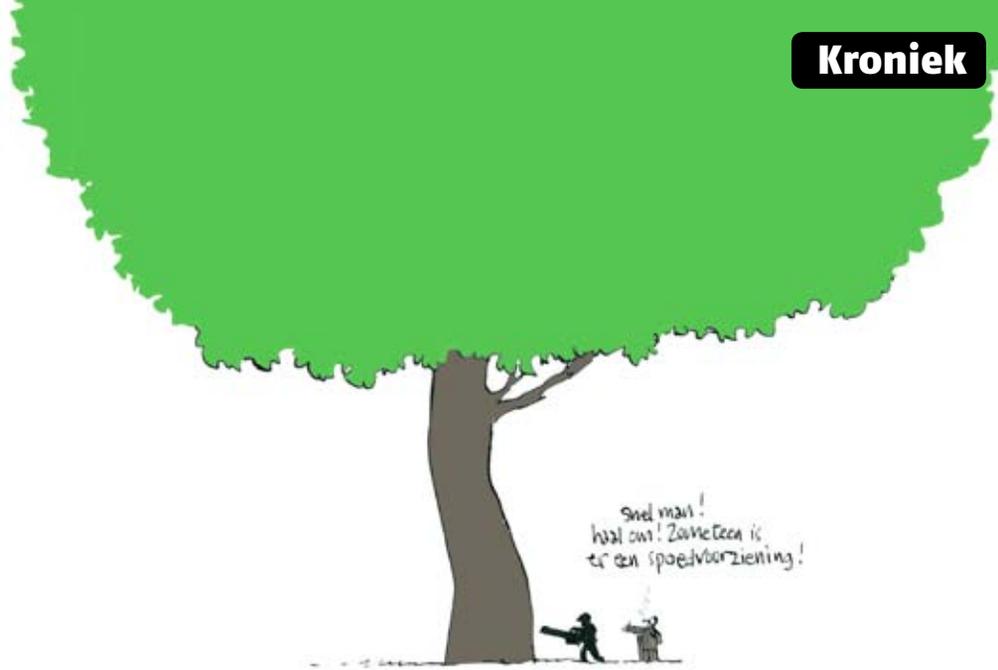
De omstandigheid dat eiser zich tot de rechter heeft gewend om een spoedvoorziening uit te lokken, leidt er niet zonder meer toe dat gedaagde zich tot aan de zitting en/of de uitspraak van de gewraakte handeling zou moeten onthouden (vgl. HR 7 januari 1994, *NJ* 1997/183 m.nt. M. Scheltema). Indien gedaagde niet wil toezeggen het kort geding af te wachten, dan kan de eiser in bijzonder spoedeisende gevallen voorafgaand aan de zitting de voorzieningenrechter verzoeken een voorlopige beslissing te geven met gelding tot aan de zitting en/of óp de zitting met gelding tot aan de uitspraak.

W. Tonkens-Gerkema gaat daar ook van uit in aant. 10 sub d bij art. 254 Rv in de *T&C Rv* (Kluwer, 2010). Onder verwijzing

naar deze passage probeert een appelland in Gerechtshof 's-Gravenhage 28 juni 2011 (LJN: BR2991) de tenuitvoerlegging van een kortgedingvonnis te schorsen totdat door het hof uitspraak zal zijn gedaan op het door deze partij opgeworpen incident ex art. 351 Rv. Volgens het hof biedt de wet voor een dergelijk verzoek geen grondslag en hij overweegt dat het in de genoemde passage in *T&C Rv* (alleen) gaat over de bevoegdheid van de voorzieningenrechter om desverzocht bij vonnis een ordemaatregel te treffen totdat einduitspraak in kort geding wordt gedaan.

Zie in dit verband ook Gerechtshof 's-Hertogenbosch 4 januari 2011 (LJN: BP1011). Daarin oordeelt het hof dat de stelling dat een vordering op de voet van art. 223 Rv niet zou kunnen worden ingesteld tijdens een hoger beroep van een kort geding, geen steun vindt in de wet. Het hof wijst er nog eens op dat alle gewone bepalingen van de dagvaardingsprocedure ook op het kort geding van toepassing zijn, tenzij dit in strijd is met het spoedeisende karakter van het kort geding. Daarbij komt, volgens het hof, dat de kortgedingrechter – binnen de grenzen van de rechtsstrijd en indien het spoedeisende karakter van de zaak dat meebrengt – een bepaalde mate van vrijheid heeft tot het treffen van voorlopige ordemaatregelen in afwachting van zijn (eind)uitspraak.

De voorzieningenrechter van de Rechtbank 's-Gravenhage (31 januari 2011, *NJF* 2011/125) komt een partij te hulp die zich geconfronteerd ziet met een wederpartij

in een appelprocedure, die er niet mee wil instemmen dat – na fourneren en datumbepaling arrest – alsnog een (cruciaal) stuk in het geding wordt gebracht dat niet eerder beschikbaar was. Op grond van art. 5.4 van het Landelijk procesreglement voor civiele dagvaardingszaken bij de gerechtshoven is in een dergelijke situatie voor dat late inbrengen immers instemming van de wederpartij nodig. De onwillige wederpartij wordt – op straffe van een dwangsom – door de voorzieningenrechter veroordeeld om schriftelijk instemming te verlenen om het cruciale stuk ter kennis van het hof te brengen teneinde het aan de processtukken toe te voegen.

In gevallen waarin het waarschijnlijk is dat een in kort geding gevorderde betaling van een geldsom ook in een bodemprocedure toewijsbaar is, worden vaak minder zware eisen gesteld aan het spoedeisend belang. In zijn conclusie voor HR 24 juni 2011 (LJN: BQ0514) acht A-G Langemeijer deze ‘communicerende vaten’-theorie niet in strijd met de door de HR geformuleerde vereisten voor toewijzing van een geldvordering in kort geding, zodat zijn conclusie strekt tot verwerping van het beroep. De HR gaat daar – onder toepassing van art. 81 RO – in mee.

Kosten

Cautie

Het is mogelijk dat de rechter in een incident ex art. 224 Rv bepaalt dat een buitenlandse eisende partij zekerheid moet stellen voor het geval deze partij in de proceskosten zou worden veroordeeld. Dit artikel spreekt niet alleen over de mogelijkheid van zekerheidstelling voor de proceskosten maar tevens over ‘schadevergoeding’ waartoe de buitenlandse eiser in de procedure zou kunnen worden veroordeeld. In Gerechtshof 's-Gravenhage 27 september 2011 (LJN: BU3371) onderschrijft hij de beslissing van de rechtbank dat het hierbij alleen kan gaan om schade die het rechtstreeks gevolg is van het aanspannen van de procedure en niet om vergoeding van schade

die de gedaagde partij in reconventie zou kunnen vorderen wegens onrechtmatige beslaglegging door de buitenlandse eiser. Dit ten overvloede, omdat het hof – onder verwijzing naar HR 22 januari 2010 (LJN: BK1639; zie daarover ook de kroniek van 2010) – tussentijds appel in een cautie-incident niet mogelijk acht. Het gaat hier immers om een beslissing die in het kader van de voortgang van de procedure wordt genomen, namelijk of de procedure al dan niet met zekerheidsstelling dient te worden voortgezet.

Griffierecht

Om het risico van niet-ontvankelijkheid te beperken dat sinds 1 januari 2011 is vergroot, geven K. Teuben en S. Kingma in het *Advocatenblad* van 15 maart 2012 (‘Eén jaar nieuw griffierechtenstelsel, Einde oefening tenzij’) een overzicht van de uitspraken van de HR hierover. Zie voor een bespreking van lagere rechtspraak ook het artikel ‘Hoe strikt hanteren rechters het nieuwe griffierechtenstelsel?’ van D. Baas in het *Advocatenblad* van 4 november 2011. Daarnaast is het arrest van het Gerechtshof Leeuwarden van 5 april 2011 (LJN: BQ1223) nog vermeldenswaard. In die zaak betaalde appellant niet tijdig het griffierecht waardoor geïntimeerde van instantie werd ontslagen. Geïntimeerde verzocht het hof vervolgens een herstelarrest (art. 31 Rv) te wijzen, op de grond dat het eindarrest ten onrechte is uitgesproken omdat zij nog in beraad had of zij incidenteel appel wilde instel-

len van de door appellant aangevochten vonnissen. Het hof overweegt dat noch de wet, noch het procesreglement voor de gerechtshoven een bepaling bevat dat pas ontslag van instantie kan worden verleend als de termijn voor het instellen van incidenteel appel is verstreken. Geen kennelijke fout dus. Het hof ziet wel reden om te handelen naar analogie van art. 339 lid 4 Rv dat geïntimeerde in hoger beroep ook de mogelijkheid biedt incidenteel appel in te stellen in geval van afstand van instantie door principaal appellant. Het hof stelt geïntimeerde daartoe in de gelegenheid.

Proceskosten

Het enkele feit dat een voorwaardelijk ingestelde eis in reconventie – vanwege de afwijzing van de vorderingen in conventie – niet inhoudelijk wordt beoordeeld, kan niet opleveren dat de reconventionele vordering moet gelden als ‘ten onrechte ingesteld’ en dat op die grond eiser in reconventie in de kosten wordt veroordeeld (zie HR 11 februari 2011, LJN: BO9673). Of die vordering zo kan worden gekwalificeerd hangt ervan af of die vordering hetzij inhoudelijk als ondeugdelijk, hetzij als niet-adequate reactie op de vordering in conventie moet worden beoordeeld. Zo wijst de HR er onder meer op dat (zelfs) de eiser in conventie in de kosten ter zake van de (niet beoordeelde) reconventie kan worden veroordeeld als deze eis een redelijke vorm van verdediging van de gedaagde in conventie is (zie

hierover ook W.H. Heemskerk onder HR 21 januari 1977, NJ 1977/487).

In verzoekschriftprocedures kan een proceskostenveroordeling plaatsvinden (art. 289 Rv). Het is aan het inzicht van de rechter overgelaten of daarvoor grond bestaat. Dit oordeel is feitelijk van aard en behoeft geen nadere motivering. De omstandigheid dat in familiezaken de proceskosten vaak worden gecompenseerd maakt dit niet anders (zie HR 1 april 2011, LJN: BP4339).

De Rotterdamse rechtbank geeft in haar beslissing van 3 februari 2011 (LJN: BP5131) een veeg uit de pan aan een advocaat die ervoor koos een procedure op tegenspraak aanhangig te maken terwijl dat in dit geval niet nodig was. Het gezamenlijk gezag over een als kind erkende minderjarige kan namelijk ook zonder rechtshulp van advocaten met gebruikmaking van de eenvoudige regeling van art. 1:252 BW worden bereikt. De rechtbank doet vervolgens de (opmerkelijke) suggestie dat deze advocaat de proceskosten van die procedure geheel voor eigen rekening zal nemen. In zijn noot bij deze uitspraak (JPPr 2011/38) noemt F.A.W. Bannier dit weer een geval waarin de rechter zich publiekelijk verbaast over

het gedrag van een advocaat. Volgens Bannier hebben dit soort uitspraken soms nut, maar moeten rechters hierbij wel oppassen. De rechter zit niet bij het overleg tussen advocaat en cliënt en soms kan het optreden van een advocaat voor een rechter niet begrijpelijk zijn terwijl het toch op deskundige advisering van een (eigenwijze) cliënt berust. Zie in dit verband ook het vonnis van de sector kanton (locatie Brielle) van deze rechtbank d.d. 20 december 2011 (LJN: BV7067). Daarin verwacht de kantonrechter van de eisende partij dat zij – getuigd op de verhouding tussen de vordering van 422,91 euro en de kosten (griffierecht eiseres 426 euro en betekeningkosten van 97,81 euro) – een meer serieuze afweging maakte alvorens tot dagvaarden over te gaan. Eiseres wint wel, maar zal de door haar gemaakte kosten zelf moeten dragen.

Partijperikelen

Van de gedaagde partij staat vast dat zij geen vereniging met rechtspersoonlijkheid is. Onduidelijk blijft echter of sprake is van een informele vereniging (met beperkte rechtsbevoegdheid, maar zonder rechtspersoonlijkheid). Volgens de voorzieningenrechter van Rechtbank Breda (23 maart 2011, LJN: BP8804) is mogelijk niet eens sprake van een informele vereniging, maar wellicht slechts van een ‘club’, ‘netwerk’ of iets dergelijks. In dat geval is geen sprake van een rechtsfiguur die als zodanig in rechte kan worden betrokken, maar moeten alle deelnemers aan de groep gedagvaard worden.

Na twee bodemprocedures blijkt de veroordeelde partij niet te bestaan. In kort geding vordert eiseres vervolgens van een derde nakoming van de veroordeling van de spookpartij. Nu de voorzieningenrechter op grond van ten processe gebleken feiten en omstandigheden in hoge mate aannemelijk acht dat de derde als materiële procespartij had te gelden, moet die derde als zodanig geacht worden aan de uitspraak van de bodemrechter gebonden te zijn (Vzng. Rechtbank Maastricht, 26 augustus 2011, LJN: BR6804).

In Gerechtshof Arnhem 29 maart 2011 (LJN: BQ1789) was in eerste aanleg vonnis gewezen tussen een verpachter en acht medepachters. In hoger beroep verschijnen slechts vier van de acht medepachters. Tegen de overige vier wordt verstek verleend. De verpachter beoogt bij grieven zijn eis te wijzigen, maar laat na de gewijzigde eis aan de niet-verschenen medepachters te betekenen (vgl. art. 130 lid 3 jo 353 lid 1 Rv). Het hof oordeelt dat dit gebrek er toe leidt dat de eiswijziging niet toewijsbaar is, ook niet jegens de wel verschenen medepachters, omdat sprake is van een processueel ondeelbare rechtsverhouding.

Pleidooi

In 2011 twee belangrijke arresten van de HR over het recht op pleidooi. Op 10 juni 2011 (LJN: BP9038) oordeelt de HR over de volgende gang van zaken in appel. Na memorie- en aktewisseling in zowel principaal appel als het in appel ingestelde art. 843a Rv-incident, stond de zaak voor partijberaad in het incident. Daarop hebben partijen in het incident gefourneerd en arrest gevraagd. Hof Amsterdam wijst vervolgens evenwel direct eindarrest in incident én hoofdzaak. De HR casseert. Uit het procesverloop en de gebleken feiten en omstandigheden (o.m. vermeldingen in het roljournaal en op het audiëntieblad) volgt dat partijen niet hebben begrepen en evenmin hoefden te begrijpen dat zij zich moesten beraden over zowel de vraag of zij pleidooi in het incident als in de hoofdzaak wensten. Door direct eindarrest te wijzen, schond het hof het recht van partijen om zich uit te laten over de afzonderlijke vraag of zij pleidooi in de hoofdzaak wensten (art. 134 jo. 353 lid 1 Rv). Na verwijzing moeten partijen daartoe alsnog gelegenheid krijgen.

In zijn arrest van 2 december 2011 (LJN: BT7596) zet de HR (nog eens) helder uiteen dat partijen – ook onder het sinds 2002 geldende procesrecht – in beginsel recht hebben op mondeling pleidooi en dat een verzoek daartoe slechts in zeer uitzonderlijke gevallen mag worden afgewezen, namelijk alleen wanneer (i)

de wederpartij tegen toewijzing van het verzoek klemmende redenen heeft aangevoerd of (ii) toewijzing van het verzoek in strijd is met de eisen van een goede procesorde. De rechter moet de reden van afwijzing uitdrukkelijk vermelden en zijn beslissing deugdelijk motiveren. De HR vernietigt 's hofs arrest, waarin hij een na getuigenverhoren, met instemming van de wederpartij gedaan verzoek om pleidooi heeft afgewezen, omdat het rolreglement in dit stadium van de procedure niet in een mogelijkheid van pleidooi zou voorzien en omdat, naar het Bossche hof meent, alleen pleidooi was gevraagd ter herstel van het eerdere verzuim om tijdig een antwoordmemorie na enquête te nemen. Het verzoek is daarmee, aldus het hof, in strijd met de verplichting onredelijke vertraging van het geding te voorkomen (art. 20 lid 2 Rv) en daarmee tevens strijdig met de goede procesorde. Omdat de eerste toegelaten afwijzingsgrond zich niet voordeed en de motivering voor toepassing van de tweede afwijzingsgrond onvoldoende was, heeft het hof ten onrechte pleidooi geweigerd.

Hof 's-Hertogenbosch gaat in hoger beroep (te?) creatief om met een verzoek om schriftelijk pleidooi (5 juli 2011, *JBPr* 2012,10, m.nt. G. van Rijssen). Hij past de norm voor de beperkte spreektijd bij mondeling pleidooi (dertig minuten, art. 4.4. Landelijk Procesreglement voor civiele dagvaardingszaken bij de gerechtshoven) analoog toe op het schriftelijk pleidooi en vereist dat de pleitnota binnen een halfuur moet kunnen worden voorgelezen. De partij die een 72 pagina's tellende pleitnota indient, ziet het integrale stuk geweigerd en zijn beurt om te pleiten voorbij: het hof plaatst de zaak voor arrest. Saillant detail: uit het eindarrest blijkt dat het hof voor zijn overwegingen wel uit de inhoud van de geweigerde pleitnota heeft geput. Gelet op de zeer beperkte ruimte voor weigering van pleidooi, lijkt zeer de vraag of deze handelwijze van het hof bij de HR door de beugel kan. Daarover in de volgende kroniek mogelijk meer; er is cassatie ingesteld.

Aan appellant is, na tweemaal uitstel voor grieven, partij-peremptoir/akte niet-dienen aangezegd, welke akte vervolgens is verleend. Geïntimeerde heeft vervolgens arrest gevraagd, terwijl appellant op diezelfde rol een akte overlegging producties heeft genomen en – ongemotiveerd – pleidooi heeft gevraagd. Op de volgende roldatum is een akte eisvermindering van appellant geweigerd en is hem om een toelichting op zijn pleidooiverzoek gevraagd. In zijn arrest stelt Hof 's-Hertogenbosch (7 juni 2011, LJN: BQ7645) voorop dat hij het vonnis, nu er geen grieven tegen zijn aangevoerd en de appelrechter het vonnis niet buiten de grieven om mag vernietigen, uitsluitend mag toetsen aan regels van openbare orde. Nu uit de toelichting op het verzoek om pleidooi niet blijkt dat appellant meent dat het vonnis strijdig is met de openbare orde en het hof ambtshalve evenmin tot die conclusie komt, oordeelt het hof dat toewijzing van het verzoek om pleidooi in strijd zou zijn met de goede procesorde. Volgt afwijzing.

Schadestaat-procedure

Na een verklaring voor recht dat een huisartsenpost een patiënt onzorgvuldig had behandeld, hebben partijen onderhandeld over een schikking. Toen partijen het niet eens werden over de omvang van de schade heeft de patiënt een deelgeschil ex art. 1019w Rv gestart, ter vaststelling van de schade. De voorzieningenrechter van de Rechtbank Arnhem (11 januari 2011, LJN: BP5033) wijst het verzoek om uitsluitel in het deelgeschil af, omdat het in feite gaat om de beslechting van het gehele tussen partijen nog resterende geschil en dus geen deelgeschil betreft. De patiënt moet dus gewoon een bodemzaak (lees: een schadestaatprocedure) starten.

Verstek/Verzet

In zijn arrest van 18 december 2009 oordeelde de HR reeds dat de kantoorbetekening ex art. 63 Rv buiten het toepassingsgebied van de Betekeningsverordening II valt (zie de kroniek van 2009). Zodoende

volstaat een kantoorbetekening voor verstekverlening aan de geëxploiteerde die in een andere lidstaat woonplaats of werkelijk verblijf heeft. Op 4 februari 2011 (LJN: BP0006/BP3105) oordeelt de HR in gelijke zin ten aanzien van het Haags Betekeningsverdrag. Hij komt daarmee terug van zijn eerdere opvatting terzake (vgl. HR 27 juni 1986, NJ 1987/764). De HR verleent verstek tegen de Zwitserse resp. Australische partij ten aanzien waarvan alleen een kantoorbetekening plaatsvond en niet tevens een kennisgeving overeenkomstig het Verdrag.

Betrekkelijk kort na zijn hiervoor besproken arrest, lag bij de HR de vraag voor welke dagvaardingstermijn geldt in geval van een kantoorbetekening bij een buitenlandse – i.c. Canadese – gedaagde. De HR oordeelt op 15 april 2011 (LJN: BP4952) dat in een dergelijk geval gedaagdes in de vorige instantie laatstelijk gekozen woonplaats geldt als een gekozen woonplaats in de zin van art. 115 lid 3 Rv. Daarvoor geldt een dagvaardingstermijn van ten minste een week. Nu deze termijn (ruimschoots) in acht is genomen wordt het verstek verleend.

In Gerechtshof Amsterdam 20 september 2011 (LJN: BU6405) wenst appellant bij nader inzien de in de appeldagvaarding aangezegde roldatum te vervroegen. Hij brengt daartoe, onder handhaving van de appeldagvaarding, een nader exploit uit. Op de vervroegde roldatum wordt aan geïntimeerde verstek verleend. Geïntimeerde komt daartegen in verzet. Hij stelt dat appellant, anders dan geïntimeerde, geen recht van anticipatie heeft (art. 126 jo. 353 lid 1 Rv). Hof Amsterdam volgt geïntimeerde daarin niet en oordeelt dat bij deze gang van zaken, mits aan de overige (betekenings)formaliteiten is voldaan, verstek kan worden verleend. De HR-jurisprudentie inhoudende dat appellant de aangezegde roldatum in beginsel niet vóór die datum kan wijzigen (behoudens ter herstel van processuele fouten), staat volgens het hof aan zijn oordeel niet in de weg omdat het daarbij steeds ging om nadere aanzegging van een latere roldatum.

Wraking

‘Wraking raakt de kern van het rechtspreken,’ vertelt W.D.H. Asser in *TCR* 2011/4; rechters hebben onpartijdigheid en onbevangenheid als tweede natuur, waardoor elke wraking de rechter in het hart treft. Hij waarschuwt voor de huidige tendens van wraking als vorm van manipulatie en roept rechters op om niet bij het enkele woord ‘wraking’ direct de pen neer te leggen, maar in gesprek te gaan met partijen over de reden van het wrakingsverzoek. De wraker mag het proces immers niet gijzelen. De rechtspraak wapent zich inmiddels tegen dit soort pogingen tot manipulatie. Op 12 juli 2011 verklaart de Rechtbank Amsterdam een ongemotiveerd wrakingverzoek, dat slechts beoogt de procedure te vertragen of te hinderen, niet-ontvankelijk (LJN: BU8486). Zodoende komt de rechtbank niet toe aan

een inhoudelijk debat over de gegrondheid van het verzoek. Hetzelfde lot treft een wrakingsverzoek dat alleen gericht is tot ‘de behandelend rechter’ (zonder vermelding van zijn naam) en dus niet voldoet aan de eisen van art. 37 Rv (Rechtbank Groningen, 17 januari 2011, LJN: BQ0907). Door het wrakingsverzoek tegen de wrakingskamer te kwalificeren als misbruik van procesrecht, doet de wrakingskamer van de Rechtbank Arnhem (16 december 2010, LJN: BO9041) het verzoek zelf af. Wrakingskamers benutten ook regelmatig de mogelijkheid van art. 39 lid 4 Rv en bepalen dat een volgend wrakingsverzoek in de procedure niet in behandeling wordt genomen.

In het merendeel van de in dit kroniekjaar gepubliceerde wrakingsuitspraken werd het wrakingsverzoek afgewezen. Van de schaarse toegewezen verzoeken

noemen we de, naar het oordeel van de wrakingskamer van de Rechtbank Roermond, terechte objectieve vrees voor partijdigheid van een rechter in een bodemprocedure, wegens zijn eerdere bemoeienis in het kort geding voorafgaand aan die bodemprocedure (20 december 2011, LJN: BV0476). Meegewogen werden ook de ‘niet mis te verstane bewoordingen’ van deze rechter in zijn kortgedingvonnis over de opstelling van de (nu wrakende) partij. Volgens dezelfde rechtbank bestaat ten aanzien van een andere rechter in deze zaak ook terechte objectieve vrees; hij had in een ver verleden zijn raio-buitenstage gelopen op het advocatenkantoor dat als partij betrokken was bij de zaak. De rechtbank volgt met beide oordelen uitdrukkelijk de aanbevelingen in de (sinds 2004 bestaande) leidraad onpartijdigheid (gepubliceerd op rechtspraak.nl).

(advertenties)

MEDISCH ADVIES nodig in juridische zaken?

Lechnerconsult is expert op het gebied van gezondheidsschade. Met een vlijmscherp en helder medisch advies staan de specialisten van Lechnerconsult u bij in de vertaalslag van letsel naar personenschade. Van de operatietafel naar de rechtbank.

Lechnerconsult maakt schade inzichtelijk. Bij letselschade, maar ook in arbeidsongeschiktheidsvraagstukken.

Bel voor een vrijblijvende kennismaking met 010 47 62 870 en vraag naar dhr. C. Hoogenkamp.

Lechnerconsult
Schiekade 458
3032 AX Rotterdam

T 010 47 62 870
F 010 47 72 075
E info@lechnerconsult.nl
W www.lechnerconsult.nl

Hagg & Van Koesveld advocaten

Zoekt per direct

Advocaat – medewerker en een advocaat – stagiair

Met in ieder geval aantoonbaar ervaring in het reguliere vreemdelingenrecht. Ervaring in strafrecht is een pre.

Hagg & Van Koesveld Advocaten is gespecialiseerd in het vreemdelingenrecht en in het strafrecht. Het kantoor is gevestigd aan de Westermarkt 2j te Amsterdam.

Voor de advocaten staat het leveren van kwaliteit voorop. Zij worden daarbij ondersteund door een professioneel secretariaat.

Sollicitaties + CV graag e-mailen naar hagg@henvk.nl.

Voor meer informatie kan contact op worden genomen met Inger Hagg (020 – 627 49 07).

Gezocht nieuwe kantoorgenoot (m/v) (PARTTIME mogelijk) die bereid is om op basis van kostendeling ons kantoor te komen versterken.

Het kantoor is actief in de algemene rechtspraktijk.
(zie www.mesadvocaten.nl)

Voor informatie kunt u contact opnemen met
mr. M.J. Meijer 023-5347156

MEIJER & SARIN ADVOCATEN

Verspronckweg 1, Postbus 496, 2000 AL Haarlem

Van Vlijmen & Bergwerf Bok
Advocaten & mediator
te Arnhem

hebben ruimte voor een

ZELFSTANDIG ADVOCAAT m/v

Met een eigen praktijk op basis van kostendeling

Uw schriftelijke sollicitatie met c.v. per post of per mail kunt u binnen 2 weken na het verschijnen van het blad richten aan:
Van Vlijmen & Bergwerf Bok, advocaten & mediator,
t.a.v. mr R.E.F. Bergwerf Bok, Postbus 60212, 6800 JE Arnhem
tel.nr: 026 – 351 71 01 email: r.bergwerfbok@hetnet.nl

tvcn legal translations /

When second best is not an option

Maak kennis met de experts in juridische vertalingen /

Als u honderd procent zeker wilt zijn van correct juridisch vertaalwerk en graag over schouders meekijkt. Als snelheid

tvcn joint global platform

iets vanzelfsprekends is en u bovendien harde garanties eist, dan heten wij u van harte welkom in de cloud... Wij werken namelijk op TVcN Joint Global Platform, een innovatieve online werkomgeving waarin onze projectmanager en vertaler samen werken aan vertaalopdrachten.

Hoogste kwaliteit

Met TVCN Legal Translations kiest u voor vertalingen van de hoogste kwaliteit, die bovendien binnen de kortst mogelijke tijd geleverd worden. U werkt met ervaren vertaalspecialisten die niet alleen een zeer verfijnde kennis hebben van de taal, maar ook een zuiver begrip van juridische zaken. Met deze werkwijze bieden wij u vertalingen die niet tot misverstanden kunnen leiden of onzorgvuldigheden bevatten. Deze zekerheid is belangrijk voor u, omdat een kleine misinterpretatie grote gevolgen kan hebben. Niet voor niets is het credo van TVCN Legal Translations: When second best is not an option. Kijk voor meer informatie op www.tvcnlegaltranslations.nl.

Onze garanties

Levertijd niet gehaald? 50% korting!
Niet tevreden? Wij passen de vertaling naar wens aan.

solid experts

a Manpower company

Wie, wat, waar?

Wie vertrok, wie stopte en wie begon voor zichzelf? Bent u zelf onlangs van kantoor gewisseld of eigen baas geworden? Mail uw verhaal of meld u aan via redactie@advocatenorde.nl.

Naar ander kantoor

Acda, mr. P.B.A.: Acda & Vanoka Advocaten te Roermond

Adam-van Straaten, mr. T.Y.: Kneppelhout & Korthals N.V. te Rotterdam

Alders, mw. mr. H.A.M.: Shell International B.V. te 's-Gravenhage

Berg, mw. mr. M.N. van den: Van Oosten Advocaten te Amsterdam

Bijl, mw. mr. S.: Loth Rupert de Boer Advocaten te Amsterdam

Bol, mr. J.: SchramOosterveenSarfaty Advocaten te Amsterdam

Boer, mw. mr. A.J. de: Winnips & Schütz Advocaten te Leeuwarden

Boi, mr. P.: CMS Derks Star Busmann N.V. te Amsterdam

Bouman, mr. S.A.H.: Boontje Advocaten te Amsterdam

Brands, mr. M.H.E.: Advocatenkantoor Vlasman B.V. te Laren

Brenninkmeijer-Verbaan, mw. mr. H.C.L.: HJ Advocaten te Amsterdam

Broeren, mr. N.: NeXT advocaten te Tilburg

Coppens, mr. H.: AKD te Breda

Doux, mw. mr. A.M. Le: Smithuijsen

Winters & De Vries te Haarlem

Edriouch, mw. mr. J.: Moskowitz

Advocaten te Maastricht

Elias-Boots, mw. mr. N.C.A.: Focus

Advocaten te Helmond

Faber, mr. C.W.J.: Saris Van den Biezenbos

Advocaten te Eindhoven

Fischer-Braams, mw. mr. A.C.M.: Maasdam Broers Fischer Advocaten te Rijswijk ZH

Galen, mr. A.C. van: Ballast Nedam N.V. te Nieuwegein

Gelder, mr. G.C.F. van: DLA Piper Nederland N.V. te Amsterdam

Griffoen, mw. mr. V.H.A.: Kalsbeek Hoogveld Advocaten te Maastricht

Groendaal-Hendriks, mw. mr. K.: Ballast Nedam N.V. te Nieuwegein

Helmantel, mw. mr. M.: Meijer & Van Gessel Advocaten te Veendam

Hertog, mr. G. den: Brada Abeln LLP te Amsterdam

Hoer, mw. mr. I.A.: Wille Donker Advocaten te Alphen aan den Rijn

Janssen, mr. G.H.J.: Kühn c.s. Advocaten te Amsterdam

Kalisvaart, mr. J.: DAAN Advocatuur te Arnhem

Keizer, mr. J.G.: SAP Letselschade Advocaten te Amersfoort

Klarenbeek-Heijster, mw. mr. J.H.M.: VBTM Advocaten te Best

Klinckhamers, mw. mr. J.W.: L & A Advocaten te Lijnden

Langhout, mr. M.W.: Smithuijsen Winters & De Vries te Haarlem

Özsaran, mw. mr. J.S.: Advocatenkantoor Nieuwe Ebbingestraat te Groningen

Pinto, mr. M. Ch.: Kennedy Van der Laan te Amsterdam

Plas, mr. H.P.: Nysingh advocaten – notarissen N.V. te Arnhem

Roelofsen, mr. R.: Het Noorderhuis Advocaten te Groningen

Schroeten, mw. mr. C.A.C.: JENS Advocaten te Utrecht

Schoorl, mr. A.W.F.: DLA Piper Middle East LLP te Dubai

Sluis, mr. D.: Van Diepen Van der Kroef Advocaten te Haarlem

Smaling, mw. mr. D.H.: BANNING N.V. te Den Bosch

Stam, mw. mr. R.H.: JENS Advocaten te Utrecht

Tennekes, mr. P.C.: Ballast Nedam N.V. te Nieuwegein

Theunissen, mr. A.J.C.: Huyzer Doornik Der Kinderen Advocaten en Fiscalisten te Amsterdam

Tsoutsanis, mw. mr. V.E.: Milestone Advocaten te Utrecht

Tuyll van Serooskerken, mr. C.F.J. van: Van Doorne N.V. te Amsterdam

Veerman, mr. P.C.: Kool Bloch Gavami Advocaten te Amsterdam

Verloop, mr. P.C.: Ploum Lodder Princen te Rotterdam

Vries-Meijer, mw. mr. M.A.M. de: Boddaert Verweel Advocaten te Alkmaar

Waard, mr. T. de: DeWaardSinke advocaten te Amsterdam

Wamelink, mr. H.P.A.: Norton Rose LLP te Amsterdam

Werkhoven-Stiebner Bergman, mw. mr. M.: Huyzer Doornik Der Kinderen Advocaten en Fiscalisten te Amsterdam

Wiersma, mr. S.: Advocatenkantoor Wiersma te Groningen

Wolde, mw. mr. T.H. ten: Pliieger & Saija Advocaten te Arnhem

Zelm van Eldik, mw. mr. J.S.P.: Boekel de Nerée N.V. te Amsterdam

Naar nieuw(e) kantoor of associatie

Advocatenkantoor Bissumbhar (mw. mr. R.M. Bissumbhar te Rotterdam)

Advocatenkantoor Maarsen-Neumann (mw. mr. E. Maarsen-Neumann te Haarlem)

Advocatenkantoor Moes (mr. E.R. Moes te Bergen Op Zoom)

Advocatenkantoor Snikkenburg-den Haan (mw. mr. J.C. Snikkenburg-den Haan te Berkel-Enschot)

Coskun Advocatuur (mr. D. Coskun te Arnhem)

De Leon en Bosman Advocaten (mw. E.W.K. Bosman, mw. mr. E.C.H. de Leon te Haarlem)

DS Advocaten B.V. (mr. J.C. Dingeldein, mw. mr. J.G.M. Stassen te Enschede)

Elgersma de Jong Advocaten (mr. E.D. de Jong, mw. mr. E.H. Elgersma te Steenwijk)

Fridsma & Vervest advocaten (mw. mr. N.H. Fridsma, mw. mr. J.I. Vervest te Heemskerk)

Nu of nooit

Na vijftien jaar te hebben gewerkt bij een vakbond voor militairen begon **Tanja ten Wolde** voor zichzelf: ze sloot zich aan bij kostenmaatschap Pliieger & Saija Advocaten in Arnhem. 'Toen ik veertig werd, dacht ik: het is nu of nooit. Mijn specialisatie blijft het militaire ambtenaren- en militair strafrecht. Een geweldig vakgebied, omdat je cliënten met een underdogpositie bijstaat – Defensie is een machtig orgaan. Het grootste verschil is dat ik militairen nu ook kan helpen met zaken op het gebied van sociale zekerheid en in de sfeer van familierecht.'

Foto: Rens Plaschek

Blijven leren

Hoewel advocaat **Martijn Langhout** al twaalf jaar gespecialiseerd is in vastgoed- en ondernemingsrecht, valt er bij zijn nieuwe werkgever Smithuijsen Winters & De Vries in Haarlem nog genoeg te leren. 'In de paar weken dat ik hier zit, ben ik al verschillende mooie, ingewikkelde zaken tegengekomen waar ik juridisch de diepte in kan gaan. Ik ga me vooral toeleggen op vastgoedrecht. Dat blijft interessant, want je komt de meest uiteenlopende problemen en cliënten tegen, er is een snelle doorlooptijd en er moet regelmatig geprocedeerd worden. In dit vak blijf je leren.'

Foto: Myra van der Mark

Foto: Henk de Graaf Fotografie

Terug naar Nederland

Drieënhalf jaar werkte **Camiel van der Graaf** bij Siemens in het Duitse Erlangen. Sinds kort is hij General Counsel Legal & Compliance bij dochterbedrijf NEM Energy B.V. in Leiden. ‘Energievoorziening is interessant, omdat het concreet waarde toevoegt aan de samenleving. Als directielid hou ik me bezig met de juridische aspecten van het zakendoen en het waarborgen van naleving van wet- en regelgeving. Een geweldige uitdaging: ik kan mijn leidinggevende capaciteiten uitbreiden en geef mede vorm aan de algemene strategie van het gehele bedrijf. Daarnaast woon ik nu dichterbij vrienden en familie.’

Foto: Sylvia Vervest-Pijler

Groen en laagdrempelig

Na twee jaar samenwerking bij Kranendonk en Meindersma Advocaten richtten strafrechtadvocaten **Nynke Fridsma** en **Wanda Vervest** hun eigen kantoor Fridsma & Vervest advocaten op in Heemskerk. ‘We staan particulieren en kleine ondernemers bij op het gebied van (jeugd)straf- en familierecht, arbeidsrecht en socialezekerheidsrecht. Een specifieke taakverdeling hebben we niet: wie van ons tweeën er tijd heeft, neemt de zaak aan.’ Het jonge kantoor is laagdrempelig en milieubewust: ‘We houden wekelijks een gratis spreekuur en cliënten krijgen korting op de uurprijs als we alles digitaal mogen aanleveren.’

Hamer Advocatuur (mr. L.D.H. Hamer te Amsterdam)

Hoff Advocaten N.V. (mr. W.S. van Dijk, mr. G.T.J. Hoff, mw. mr. E.L. Hoogstraate te Haarlem)

Juriza (mr. A.R. Munnik te Amsterdam)

Keulen Legal (mr. F.B. Keulen te Utrecht)

Marla Janssen Advocatuur & Mediation (mw. mr. M.H.E. Janssen te Arnhem)

Mr. Hendriks strafrechtadvocaat (mw. mr. M. Hendriks-van Kollenburg te Best)

NEM Energy B.V. (mr. C. van der Graaf te Leiden)

Pon Holdings B.V. (mr. E.T. Fasseur te Almere)

Reijnders Advocaten (mr. P.J.M. van den Heuvel, mw. mr. I.F.M. Bekers-Lakwijk, mw. mr. F. van Passel, mr. O.J.W. Reijnders, mr. N.T.M. Verhoeven, mw. mr. M.T.W. Wijnen te Eindhoven)

RJB Advocatuur B.V. (mr. R.J. Bakker te Amsterdam)

Think Ahead Advocaten (mw. mr. R.N. de Wit te Utrecht)

Tolga Advocatuur (mw. mr. T. Gümüş te Rotterdam)

Van Kempen Advocaten (mr. B.R. van Buul, mr. G.E. Hattink, mr. E.C.M.J. van Kempen te Boxmeer)

Weesing Advocatuur (mr. G.H.L. Weesing te Amsterdam)

W.F.M. Smit Advocatuur B.V. (mr. W.F.M. Smit te Zoetermeer)

Wierenga Legal (mw. mr. M. Wierenga te Utrecht)

Uit de praktijk

Allaart, mw. mr. J.E. Rotterdam 01-06-2012

Boon, mw. mr. E.B. Hoorn 01-06-2012

Bouichi, mw. mr. A. Amsterdam 05-06-2012

Bouwman, mw. mr. H.G. Utrecht 04-06-2012

Buersink, mw. mr. M. Doetinchem 01-06-2012

Corstiaans, mr. K.L.M. Eindhoven 01-06-2012

Dammers, mr. W.F. Amsterdam 22-05-2012

Dijk, mw. mr. C.S.M. van Den Haag 01-06-2012

Dobrovskaja, mw. mr. O.L. Zwolle 30-05-2012

Drent, mw. mr. R. Utrecht 01-06-2012

Drumpt, mw. mr. C.F. Amsterdam 01-06-2012

Eijk- Fransen, mw. mr. van Rosmalen 01-06-2012

Elst, mr. S.M. van Haarlem 01-06-2012

Emden, mr. R.F. van Almere 01-06-2012

Fischer, mw. mr. M. Almere 01-06-2012

Gloude-mans- Voogd, mw. mr. N.M.N. Amsterdam 07-05-2012

Goes- Beenackers, mw. mr. van der Utrecht 01-06-2012

Hamers, mw. mr. J.A.M. Amsterdam 01-06-2012

Hanrath, mr. P.A. Utrecht 01-06-2012

Hepkema, mr. S. Amsterdam 21-05-2012

Huizenga-Kramer, mw. mr. A. Almere 01-06-2012

Jonkers, mr. J.M. Amsterdam 01-06-2012

Kam, mw. mr. S. van de Den Haag 01-06-2012

Kleene - Krom, mw. mr. A.E. Amsterdam 06-06-2012

Luttmer, mw. mr. C.O.L. Arnhem 16-05-2012

Mazel, mw. mr. J.E. Amsterdam 01-06-2012

Meignen, mr. J.C. Amsterdam 01-06-2012

Mol, mr. M.H. Amsterdam 01-06-2012

Noordhuis, mr. C.H. Heythuysen 31-05-2012

Oomes, mw. mr. I.B.M.L. Oisterwijk 16-05-2012

Polkamp, mw. mr. J.M. Den Haag 22-05-2012

Praag, mw. mr. E.L. Amsterdam 01-06-2012

Rocha, mw. mr. E.M. Amsterdam 04-06-2012

Rozema, mw. mr. G.M. Groningen 01-06-2012

Salles Bruins, mw. mr. M.S. Amsterdam 01-06-2012

Savornin Lohman, mr. A.F. de Utrecht 01-04-2012

Scheer, mw. mr. S.M. Den Haag 20-05-2012

Scheffer, mr. F.F. Deventer 01-06-2012

Schimmelpenninck van der Oije, mw. mr. E.B. Amsterdam 01-06-2012

Schraven, mw. mr. M.D. Amsterdam 04-06-2012

Sponselee, mw. mr. A.J.M. Amsterdam 17-05-2012

Stallmann-Maltzahn, mw. mr. F.A.C. Amsterdam 01-06-2012

Tourtet, mw. mr. N.H.I. Rotterdam 05-06-2012

Toxopeus, mw. mr. R. Hilversum 01-06-2012

Veldhoen, mw. mr. E. Amsterdam 22-05-2012

Warmerdam, mw. mr. S.M.A. Haarlem 01-06-2012

Woerkom- Janssen, mw. mr. P.J.H.F. van Nijmegen 01-06-2012

Zwaan, mw. mr. J.S. van der Amsterdam 31-05-2012

Overleden

Tripels, mr. F.G.F.M.: Tripels Advocaten te Maastricht

Dagelijks de meest recente jurisprudentie online!

Arbeidsrecht Updates

AR Updates is de eerste en enige complete site voor de arbeidsrechtpraktijk die dagelijks wordt geactualiseerd met:

- recente jurisprudentie
- nieuwsberichten
- wetenschappelijke commentaren
- literatuur en video
- inhoudelijke reacties van gebruikers

AR Updates staat onder hoofdredactie van prof. mr. A.R. Houweling.

€ 24,-*
PER MAAND!

* Prijs is exclusief btw en geldig in 2012.

Ga naar www.ar-updates.nl en neem een proefabonnement!

Naast AR Updates zijn onlangs www.or-updates.nl en www.omgevingsrecht-updates.nl live gegaan.

Binnenkort gaan er Updates live voor Strafrecht en Personen- en familierecht.

Meer weten over onze Updates en offertes op maat? Mail dan naar verkoop@budh.nl.

Boom Juridische uitgevers

Accountancy is ons vak, de Advocatuur ons specialisme

BNA *Bureau Notariaat & Advocatuur*
Meesters in accountancy

IN 1987 BEGONNEN ALS PION(IER), IN 2012 GROOTMEESTER!
BNA is als administratiekantoor voor het notariaat begonnen, en in 25 jaar uitgegroeid tot de grootste branche-accountant binnen de juridische vrije beroepen, zoals de advocatuur en het notariaat. Sinds de oprichting van BNA in 1987 is de wereld sterk veranderd. U wordt als ondernemer continu geconfronteerd met steeds strenger wordende wet- en regelgeving die van invloed zijn op uw bedrijfsvoering. Als BNA volgen wij deze ontwikkelingen op de voet. Wij helpen u graag van het tactisch schaakspel dat uw onderneming tegenwoordig is. Wij zijn uw Branche-Accountant!

WIJ ONDERSTEUNEN U DAAR, WAAR U HET NODIG HEEFT
Daar zijn wij groot mee geworden!

Rosemarie Wielinga-de Winter RA
Pieter den Ouden AA

25 jaar

Oude Utrechtseweg 26-28
3743 KN Baarn

Postbus 1008
3740 BA Baarn

T (035) 693 64 44
F (035) 693 95 55

info@bna-lodder.com
www.deadvocatenpraktijk.nl

Content Partners van Scientia

Eenvoudig voldoen aan de verordening

De kantoororganisatie beschrijven. Het lijkt complex. Eén ding is duidelijk: om op dit punt aan de verordening op de vakbekwaamheid te voldoen, is een goed instrument onmisbaar. Welke opties heeft een advocaat?

Stichting Viadicte en de Nederlandse Orde van Advocaten hebben een kantoorhandboek uitgebracht. Deze handboeken richten zich op de in de verordening genoemde normen.

Advocatenkantoren kunnen aan de hand van voorbeeldprocedures een kantoor specifiek handboek schrijven. Het kantoor dat echt wil profiteren van het kantoorhandboek doet er goed aan te kiezen voor het kantoorhandboek van Stichting Viadicte.

Het kantoorhandboek van deze stichting omvat naast de beschrijving van de normen uit de verordening, een compleet model voor het kwaliteitsbeleid op kantoor.

Hoe om te gaan met het kantoorhandboek
De Nederlandse Orde van Advocaten en Stichting Viadicte hebben één ding met elkaar gemeen. Ze leveren een gevuld kantoorhandboek dat eenvoudig kantoor specifiek gemaakt kan worden. Beide aanbieders leveren het kantoorhandboek in Scientia.

Meer weten? Zie www.viadict.nl of www.advocatenorde.nl

KAN VLASSENROOT advocaten

is een ambitieus advocatenkantoor met een ondernemingsrechtpraktijk. Naast het (algemeen) ondernemingsrecht vormen franchising, arbeidsrecht en familierecht kernspecialismen van ons kantoor.

Wij zijn gevestigd in het centrum van Haarlem in een stijlvol oud-Haarlems stadspand met eigen parkeerplaatsen. Op dit moment zijn er vijf advocaten bij ons werkzaam.

In verband met de groei van onze praktijk zijn wij op zoek naar een enthousiaste en ambitieuze:

(Gevorderde) medewerker (m/v)

Kenmerkend voor ons kantoor is de snelheid van onze dienstverlening. Binnen het kantoor wordt gewerkt in een informele werksfeer waar praktisch ingestelde en gedreven advocaten streven naar kwalitatief hoogwaardige en resultaatgerichte dienstverlening, tegen een zeer aantrekkelijke prijs.

Je reactie kun je binnen 14 dagen richten aan:

Kan Vlassenroot Advocaten
T.a.v. Yves Vlassenroot
Wilhelminastraat 14-16
2011 VM Haarlem
T: 023 - 527 61 00
E: vlassenroot@kv-advocaten.nl
I: www.kv-advocaten.nl

**Dorhout Advocaten in Groningen
zoekt een advocaat met minimaal 5 jaar
ervaring en een civielrechtelijke achtergrond.**

**Interesse? Kijk dan op
www.dorhout.nl/vacatures of neem
contact op met Hans Koenders
T 050-5206520**

DORHOUT ADVOCATEN

Van de tuchtrechter

Deze uitspraken zijn geselecteerd en bewerkt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit P.J.M. Drion, C.B. Gaaf, W.F. Hendriksen, H.J.A. Knijff, E. van Liere en H. Uhlenbroek. De uitspraken met LJN-nummer zijn integraal te raadplegen op www.tuchtrecht.nl.

Informatie uit strafdossier aan derden verstrekken

- Hof van Discipline, 14 februari 2011, nr. 5820, LJN: YA1407
- Raad van discipline 's-Gravenhage, 14 juni 2010, nr. R.3357/09.189, LJN: YA0901

Afgifte van stukken uit strafdossier aan wethouder en het geven van inzage aan de pers in de omstandigheden niet tuchtrechtelijk verwijtbaar.

- Art. 46 *Advocatenwet* (2. Wat een behoorlijk advocaat betaamt; 2.3 *Gedragingen in strafzaken*)
- *Gedragsregel 10*

Feiten

Mr. X is als advocaat opgetreden voor de moeder van een meisje dat na een ongeval is overleden. In de strafzaak tegen de veroorzaker van het ongeval kwam de moeder op als benadeelde partij. Mr. X. verkreeg van de officier van justitie desgevraagd een kopie van het politiedossier. Daags na de verstrekking verscheen in de pers een artikel over het ongeval, waarin informatie uit het aan mr. X verstrekte dossier was verwerkt. Ook meldde de pers dat het dossier was verstuurd aan een wethouder.

Nadien verkreeg mr. X stukken ten behoeve van een andere cliënt. In de begeleidende brief schreef de officier: 'Volledigheidshalve maak ik u erop attent dat deze stukken uitsluitend ten behoeve van het voeren van een proces aan u en uw cliënt verstrekt worden. Nadrukkelijk meld ik u – gezien een eerdere er-

varing met een verstrekking aan u – dat deze stukken niet bedoeld zijn om aan derden, zoals de pers te verstrekken.' Vervolgens verscheen in de pers een artikel waarin zinnen waren opgenomen die rechtstreeks afkomstig waren uit het aan mr. X verstrekte gedeelte van het dossier.

Klacht

De hoofdofficier van justitie diende een klacht in tegen mr. X wegens schending van Gedragsregel 10.

Beslissing raad

Verklaart de klacht gegrond.

Overwegingen hof

De cliënte van mr. X verwerkte haar verdriet met name in een strijd tot verbetering van de oversteekplaats waar vaker ongelukken hadden plaatsgevonden. Met de wethouder maakte mr. X afspraken over de geheimhouding van gegevens aangaande de verdachte, waarvan niet is gebleken dat deze zijn geschonden. De officier van justitie deelde ter zitting mee dat hij ook zelf de wethouder een afschrift van het dossier zou hebben verstrekt wanneer dat bij hem zou zijn opgevraagd.

Onder deze omstandigheden acht het hof de door mr. X gemaakte afwegingen die hebben geleid tot afgifte van het dossier aan de wethouder niet tuchtrechtelijk verwijtbaar.

Art. 51d Sv geeft de benadeelde partij het recht om kennis te nemen van de processtukken waarbij zij belang heeft. Op verschillende in dat artikel genoemde gronden mag de officier afgifte van stukken weigeren. Van een weigering was geen sprake. Weliswaar deelde de officier mee dat de stukken niet bedoeld waren om aan de pers te verstrekken, maar dit is een eenzijdige mededeling, die door mr.

X niet als voorwaarde voor het gebruik van de stukken is geaccepteerd.

Na ontvangst diende mr. X zelf een belangenafweging te maken of en in hoeverre hij de stukken ter inzage kon geven aan derden. Daarbij diende mr. X rekening te houden niet alleen met de belangen van zijn cliënte maar ook met gerechtvaardigde andere belangen, zoals de belangen van de verdachte. Nu de officier er niet over heeft geklaagd dat de door mr. X gemaakte belangenafweging niet correct is geweest, staat de wijze waarop mr. X de belangen in deze kwestie daadwerkelijk heeft afgewogen niet ter beoordeling van het hof.

Beslissing hof

Vernietigt de beslissing van de raad en verklaart de klacht alsnog ongegrond.

Noot

Gedragsregel 10 vereist een genuanceerde beantwoording van de vraag of en zo ja, welke informatie een advocaat met een derde mag delen. Blijkens de toelichting op deze regel heeft de advocaat daarbij vanzelfsprekend in de eerste plaats het belang van de cliënt(e) te behartigen. Dit belang kan ertoe nopen dat de advocaat strafrechtelijke procesinformatie aan een derde, zoals een wethouder, verstrekt. Het rechtvaardigt echter niet zonder meer elke informatieverstrekking. Het eerste lid van regel 10 bepaalt dat de advocaat de verkregen informatie pas aan een derde mag verstrekken na een evenwichtige belangenafweging.

Ten aanzien van het verstrekken van stukken aan de wethouder was het te respecteren belang van de cliënte het kunnen informeren van een vertegenwoordiger van de lokale overheid ter verbetering van de verkeerssituatie op de plaats van het ongeval. Dit belang hing

samen met de verwerking van het verdriet van de cliënte. De officier van justitie honoreerde daaraan voorafgaand het belang tot kennisneming van stukken. Als andere belangen zich daartegen verzet zouden hebben dan had de officier de kennisneming van bepaalde processtukken of gedeelten daarvan kunnen onthouden.

Ongeacht de vraag of de cliënte van mr. X ook zelf de wethouder had kunnen informeren, deelde de officier mee dat hij ook zelf de betrokken wethouder een afschrift van het dossier zou hebben verstrekt als dat bij hem zou zijn opgevraagd. Niet goed valt in te zien waarom het Openbaar Ministerie dan desalniettemin aanleiding zag te klagen over het optreden van mr. X. Te minder nu mr. X met de wethouder afspraken maakte over de geheimhouding van privacygevoelige gegevens, waarvan niet bleek dat deze waren geschonden. Daarmee nam mr. X in elk geval gerechtvaardigde belangen van de verdachte in acht. Het was dan ook noch de cliënte van mr. X, noch de verdachte die klaagde.

Een afzonderlijke beoordeling betrof het kennelijke contact met de media. Mr. X verstreekte de media geen afschriften van stukken, maar hij informeerde de pers wel over de processele stand van zaken en hij bood de pers daartoe inzage in bepaalde stukken. Het tweede lid van Gedragsregel 10 ziet op het voorkomen van een *trial by media*. Dit tweede lid kan gezien worden als een uitwerking van de publieke verantwoordelijkheid van de advocaat voor een goede rechtsbedeling, al dan niet te beschouwen als één van de kernwaarden van de advocatuur.

Hiermee is echter niet gezegd dat de advocaat een *officer of the court* is. Het mag zo zijn dat de aan mr. X verstreekte stukken niet bedoeld waren om de pers te informeren, maar bij de keuze om dit wel te doen diende mr. X eveneens in de eerste plaats het belang van zijn cliënte te behartigen. Het is dan niet aan een officier van justitie om voorwaarden te stellen aan het gebruik (als niet besloten wordt tot onthouding van kennisneming). Het is aan de advocaat om een weloverwogen en gemotiveerd standpunt in te nemen en aan de tuchtrechter om de hieraan ten grondslag liggende belangenafweging

van de advocaat desgevraagd te toetsen. Over deze afweging werd nu juist niet geklaagd.

EvL

Publicatie foto's en stukken familiezaak

- *Raad van discipline Amsterdam, 27 juli 2011, LJN: YA1855*

Onachtzaamheid ten aanzien van belangen wederpartij, uitingsvrijheid advocaat

- *Art. 46 Advocatenwet (2.1 Wat in het algemeen niet betaamt; 3.3.3 Berichten aan derden; 3.4 Jegens wederpartij in acht te nemen zorg)*
- *Gedragsregels 1, 10 en 31*

Feiten

Klaagster procedeerde tegen haar ex-man, cliënt van mr. X, over een omgangsregeling met betrekking tot haar minderjarige kinderen. In het kader van een informatieregeling heeft de advocaat van klaagster mr. X op 5 maart 2009 twee foto's van de kinderen gestuurd. Mr. X heeft zonder toestemming van klaagster voornoemde foto's op de omslag van een processtuk afgedrukt met ter hoogte van de ogen van de kinderen een balk en de tekst 'Gijzeling & Escalatie. In 38 stappen.' Na bemiddeling door de deken heeft mr. X zijn excuses aangeboden. Later heeft mr. X het gehele procesdossier, inclusief gewraakte foto's, op internet geplaatst.

Klaagster heeft met succes in kort geding verwijdering gevorderd.

Klacht

Mr. X heeft niet gehandeld zoals een behoorlijk advocaat betaamt door het vertrouwen van klaagster te schenden en de belangen van minderjarigen onvoldoende in acht te nemen.

Overwegingen

Mr. X heeft aangevoerd dat hij aandacht wil voor eergerelateerd geweld. Zijn handelen houdt daarmee verband. Uitgangspunt is dat de advocaat een grote vrijheid heeft de belangen van zijn cliënt te behartigen op een wijze die hem goeddunkt. Deze vrijheid kent haar beperking waar de advocaat zich onnodig grievend uitlaat of de belangen van de wederpartij onnodig of onevenredig schaadt zonder dat daarmee een redelijk doel wordt gediend.

Het publiceren van de foto's en de processtukken heeft een grove inbreuk gemaakt op de privacy van klaagster en de kinderen. Hiermee werd geen redelijk doel bereikt dat niet op een andere wijze kon worden verwezenlijkt. Deze handelwijze was niet in het belang van de cliënt van mr. X. Een advocaat dient de belangen in verband met een inbreuk van privacy zorgvuldig af te wegen. Mr. X had de foto's ontvangen in verband met de uitvoering van een rechterlijke beslissing, ten behoeve van zijn cliënt. Dat met stukken in een familiezaak behoedzaam moet worden omgegaan spreekt voor zich.

Dat de naam van klaagster en haar kinderen onleesbaar zijn gemaakt is irrelevant. Deze zijn eenvoudig te achterhalen.

De redenering van mr. X dat hij slechts excuses gemaakt heeft voor de bij klaagster veroorzaakte schrik is gekunsteld. Mr. X heeft uitdrukkelijk zijn excuses aangeboden voor het gebruik van de foto's.

De uitingsvrijheid geldt ook voor advocaten. Hun optreden in het openbaar moet evenwel discreet, eerlijk en waardig zijn (EHRM 30 november 2006, NJ 2007, 368). Een advocaat mag buiten de rechtszaal uitlatingen doen in het belang van zijn cliënt. In casu vergde het belang van de cliënt van mr. X publicatie op het internet niet.

Beslissing raad

Verklaart de klacht gegrond en legt aan verweerder de maatregel van schorsing op voor de duur van één maand. De maatregel wordt niet ten uitvoer gelegd tenzij mr. X zich de komende twee jaar opnieuw schuldig maakt aan tuchtrechtelijk verwijtbaar handelen.

zoekt een

ondernemingsrechtadvocaat

op partnerniveau en/of
met partnerambitie

De Metz is een *boutique law firm*: hoogwaardige kwaliteit en een gespecialiseerde, persoonlijke aanpak in een overzichtelijke omvang. Zaken doen wij uitsluitend op het gebied van het ondernemingsrecht, financieel recht en (in beperkte mate) arbeidsrecht waarbij wij zowel adviseren als procederen. Onze praktijk is nationaal en internationaal. Wij maken onderdeel uit van *The International Alliance of Law Firms*. Onze cliënten zijn kleine en grote ondernemingen in binnen- en buitenland, banken en (*private equity*) investeerders. Zij weten onze expertise en hands-on persoonlijke aanpak te waarderen. Onze jarenlange reputatie in de genoemde praktijkgebieden staat! Daar zijn we trots op.

Wij zijn op zoek naar een of meer advocaten ondernemingsrecht die als toekomstig partner de basis van ons kantoor willen verbreden.

HET PROFIEL

De kandidaat aan wie wij denken:

- heeft een zelfstandige (internationale) ondernemingsrechtpraktijk
- beschikt over uitstekende kennis van het ondernemingsrecht (ervaring met zowel transactie- als procespraktijk is een pre)
- is een proactieve teamspeler, ambitieus en ondernemend met aantoonbaar acquisitief vermogen
- is enthousiast om verder mee te bouwen aan de toekomst van het kantoor

DE PROPOSITIE

Wij bieden:

- een positie die ertoe doet in een informeel, professioneel team met korte (communicatie)lijnen
- ruimte voor aspiraties en ambities om de groei van het kantoor de komende jaren samen verder vorm te geven
- een goede work/life balance: hard werken, met oog voor de menselijke maat, op een inspirerende kantoorlocatie

Ben je geïnteresseerd?

Dan zouden wij graag met je kennismaken.

Neem contact op met Peter Visser op onderstaand adres of per e-mail op: peter.visser@demetz.nl. Informatie over ons kantoor is ook te vinden op www.demetz.nl.

Ik ben 2

en wil dat mijn medewerkers een goed pensioen opbouwen

Ontdek Het Nieuwe Pensioen van De Goudse

*Duidelijk. Rendabel.
En voor alle bedrijven vanaf 1 medewerker*

De Goudse biedt oplossingen voor elke ondernemersleeftijd.

Je wilt je medewerkers een collectief pensioen bieden waarbij de premie ook echt voor pensioenopbouw wordt gebruikt. De Goudse begrijpt dat en introduceert daarom Het Nieuwe Pensioen. Dat is een pensioen voor alle bedrijven vanaf 1 medewerker. Waarbij de inleg voor het ouderdompensioen ook helemaal voor dit doel wordt gebruikt. Kijk op www.hetnieuwepensioen.nl of vraag het je verzekeringsadviseur.

De Goudse helpt ondernemers verder.

de Goudse